

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Způsoby prevence a eliminace projevů terorismu

Prevention and Elimination of Terrorism

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva
Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: PhDr. Václav Adámek

Bc. Martin Smetana

Kladno, květen 2017

Z a d á n í   d i p l o m o v é   p r á c e

Student: **Martin Smetana**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Způsoby prevence a eliminace projevů terorismu**
Téma anglicky: Prevention and Elimination of Terrorism

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Předmětem diplomové práce je ucelený popis způsobu prevence a eliminace terorismu. V teoretické části se bude práce zaměřovat na rozbor jednotlivých forem terorismu jejich projevů a ideologie. V poslední části pak popis jednotlivých forem způsobů prevence a eliminace. V rámci prevence se práce zaměří na konceptuální vládní i nevládní strategie a postupy represivních i nerepresivních složek. V praktické části bude použito metody analýzy přístupu vybraných zemí a jejich vzájemnou komparaci z hlediska efektivity. U zemí s primárně represivním přístupem (USA, Izrael) a kombinovaným přístupem (Velká Británie, Belgie, Francie). Zkoumaným aspektem budou strategie prevence, vynaložené finance na prevenci a represivní složky, počty teroristických činů. Součástí práce bude standardizované dotazníkové šetření s cílem zmapovat postoje k problematice boje proti terorismu široké české veřejnosti. Minimální počet respondentů dotazníku bude 100. Cílem práce bude sumarizace výše zmíněných aspektů a následné vyhodnocení výstupů komparace. Výstupem práce pak budou doporučení ke zvýšení efektivity potírání terorismu.

Seznam odborné literatury:

- [1] EICHLER, Jan, Terorismus a války v době globalizace, ed. 2. doplněné vydání, Praha: Karolinum, 2010, ISBN 978-80-246-1790-9
- [2] KOLEKTIV AUTORŮ, Světový terorismus: encyklopedie, ed. 1., Praha: Svojtka & Co., 2011, ISBN 80-7237-340-4
- [3] ZEMAN, Jan, Terorismus: historicko-psychologická studie, ed. 1., Praha: Triton, 2002, Psychologická setkávání, ISBN 80-7254-305-9
- [4] KOLEKTIV AUTORŮ, Terorismus a my, ed. 1., Praha: Computer Press, 2001, ISBN 80-7226-584-9

Vedoucí: PhDr. Václav Adámek

Zadání platné do: 20.08.2018

.....
vedoucí katedry / pracoviště

.....
děkan

V Kladně dne 12.12.2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Způsoby prevence a eliminace terorismu vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 18.05.2017

.....
Martin Smetana

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu práce panu PhDr. Václavovi Adámkovi za cenné rady, věcné připomínky, vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce. Zároveň bych rád poděkoval panu doc. PhDr. Marianu Brzybohatému, Ph.D., za cennou pomoc při konzultaci.

Abstrakt

Problematika terorismu je v současnosti velmi frekventované téma. Důvodem je zejména narůstající počet teroristický útoků v Evropě i v celém světě. Terorismus je integrální součástí mediálního prostoru a hlavním bodem politických kampaní. I z toho důvodu jsou primárním zaměřením práce možnosti prevence a eliminace terorismu.

Dílní cíle práce pak jsou vymezení hrozby a metod terorismu. Analýza a komparace přístupu mezinárodních organizací (OSN, NATO, Rada Evropy, OBSE, EU), vybraných států (Spojené státy americké, Izrael, Velká Británie, Francie, Belgie) a zkoumání efektivity konkrétních metod prevence a eliminace terorismu (cílená likvidace, deradikalizace a resocializace).

Dále práce předkládá výsledky dotazníkového šetření, mapující postoj široké české veřejnosti k problematice terorismu, vnímání hrozby terorismu a preference v rámci volby efektivního řešení.

Na základě výstupu dotazníkového šetření, testování hypotéz, analýzy a komparace práce navrhuje možnosti efektivnějšího postupu v prevenci a eliminaci terorismu.

Klíčová slova

Terorismus; prevence; eliminace; cílená likvidace; deradikalizace; resocializace.

Abstract

Currently, the issue of terrorism is a rather frequent topic. This is mainly due to the growing number of terrorist attacks across Europe and around the world. Terrorism occupies the attention of the media and is the main focus of political campaigns. For this reason, the thesis is primarily focused on the ways of preventing and eliminating terrorism.

A partial objective of the thesis is the very definition of the threat and methods of terrorism. Analysis and comparison of the approach of international organizations (UN, NATO, Council of Europe, OSCE, EU) and of selected countries (United States of America, Israel, Great Britain, France, Belgium) and examination of the effectiveness of specific methods of prevention and elimination of terrorism (targeted liquidation, deradicalization, and resocialization).

Furthermore, the thesis presents the results of a questionnaire survey that mapped the attitude of the Czech general public towards the issue of terrorism, their perception of the threat of terrorism, and their preference in terms of an effective solution to the threat.

Based on the results of the questionnaire survey, hypothesis testing, analysis, and comparison, the thesis suggests effective ways of preventing and eliminating terrorism.

Keywords

Terrorism; prevention; elimination; targeted liquidation; deradicalization; resocialization.

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Terorismus	11
2.1	Definiční rámec terorismu	11
2.1.1	Definiční rámec vědy	11
2.1.2	Definiční rámec vlády a státních institucí.....	13
2.1.3	Definiční rámec z pozice veřejnosti.....	13
2.1.4	Definiční rámec z pozice teroristů	14
2.2	Vývojové fáze terorismu	15
2.2.1	Národní terorismus.....	15
2.2.2	Mezinárodní terorismus	15
2.2.3	Globální terorismus.....	16
2.3	Typologie a klasifikace terorismu.....	16
2.3.1	Státní terorismus.....	16
2.3.2	Nacionalistický terorismus.....	17
2.3.3	Revoluční terorismus	18
2.3.4	Náboženský terorismus	19
2.4	Metody terorismu a organizace	22
2.5	Letální prostředky.....	24
2.5.1	Konvenční	24
2.5.2	Nekonvenční prostředky	25
2.6	Neletální prostředky	27
2.6.1	Kyberterorismus	28
2.7	Struktura teroristické organizace	28
2.8	Financování	30
2.9	Propagace a náborová činnost	30
3	Prevence a eliminace terorismu	32
3.1	Mezinárodní rozměr	33
3.2	Právní a strategický rozměr na úrovni státu	33
3.3	Prevence terorismu a soft metody eliminace.....	35
3.3.1	Ekonomická a sociokulturní oblast	35
3.3.2	Oblast vzdělávání	36
3.3.3	Soft metody eliminace.....	37
3.4	Státní a nestátní prostředky prevence eliminace terorismu	38
3.4.1	Zpravodajské služby.....	39
3.4.2	Policie a další bezpečnostní sbory.....	39
3.4.3	Další bezpečnostní aktéři	42

3.4.4	Vojenské prostředky	43
4	Cíl práce a hypotézy	46
5	Metodika	47
6	Analýza přístupu mezinárodních organizací	49
6.1	Organizace spojených národů	49
6.2	Organizace severoatlantické smlouvy	50
6.3	Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě	51
6.4	Rada Evropy	52
6.5	Evropská unie	54
7	Analýza přístupu vybraných zemí	57
7.1	Spojené Státy Americké	57
7.1.1	Definice terorismu	57
7.1.2	Počet teroristických útoků	58
7.1.3	Ideové motivace útoků a vybrané organizace	58
7.1.4	Prevence a eliminace terorismu	59
7.1.5	Represivní a zpravodajské složky	61
7.2	Izrael	62
7.2.1	Definice terorismu	62
7.2.2	Počet teroristických útoků	63
7.2.3	Ideové motivace útoků a vybrané organizace	63
7.2.4	Prevence a eliminace terorismu	64
7.2.5	Represivní a zpravodajské složky	65
7.3	Velká Británie	66
7.3.1	Definice terorismu	66
7.3.2	Počet teroristických útoků	67
7.3.3	Ideové motivace útoků a vybrané organizace	67
7.3.4	Prevence a eliminace terorismu	68
7.3.5	Represivní a zpravodajské složky	70
7.4	Francie	70
7.4.1	Definice terorismu	70
7.4.2	Počet teroristických útoků	71
7.4.3	Ideové motivace útoků a vybrané organizace	72
7.4.4	Prevence a eliminace terorismu	72
7.4.5	Represivní a zpravodajské složky	74
7.5	Belgie	74
7.5.1	Definice terorismu	74
7.5.2	Počet teroristických útoků	75
7.5.3	Ideové motivace útoků a vybrané organizace	76

7.5.4	Prevence a eliminace terorismu	76
7.5.5	Represivní a zpravodajské složky	77
8	analýza vybraných metod prevence a eliminace.....	78
8.1	Cílená likvidace	78
8.1.1	Cílená likvidace Usámy Bin Ladina	79
8.1.2	Cílená likvidace Ahmada Izmaíla Jasína.....	82
8.2	Deradikalizace a resocializace.....	84
8.2.1	Příklady úspěšných a neúspěšných procesů.....	86
8.2.2	Rozbor programu ISDEP	87
9	Vyhodnocení dotazníku.....	89
9.1	Základní informace.....	89
9.2	Informovanost respondentů	91
9.3	Vnímání hrozby terorismu.....	92
9.3.1	Kategorizace jednotlivých responzí	95
9.4	Důvěra v bezpečnostní systém a preferovaná řešení	96
10	Diskuze.....	98
11	Závěr	114
12	Seznam použitých zkratk.....	115
13	Seznam použité literatury.....	116
14	Seznam použitých obrázků	131
15	Seznamu použitých tabulek.....	132
16	Seznam Příloh	133
17	Přílohy.....	134

1 ÚVOD

Ačkoliv není terorismus novým fenoménem, tak by pravděpodobně jen málokdo před 60 ti lety předpověděl, že terorismus bude vnímán jako globální hrozba. Tento fakt potvrzuje, že ho jako jednu z největších hrozeb současnosti označují jak velké mezinárodní organizace, celá řada jednotlivých států i jednotliví občané v průzkumech veřejného mínění. Terorismus je integrální součástí mediálního prostoru a hlavním bodem politických kampaní. To, jak je terorismus aktuální hrozba, velmi dobře ilustruje fakt, že v průběhu zpracování této práce se udála v Evropě celá řada nových teroristických činů. Z tohoto důvodu se práce zaměřuje na zkoumání možností efektivní prevence a eliminace terorismu. Z teoretického hlediska práce v první části rozebírá jednotlivé aspekty terorismu. Jedná se o základní definiční rámec tohoto fenoménu a vymezení ideologické motivace k terorismu. Dále metody postupů volené teroristy, organizační struktury teroristických organizací, financování aktivit a v poslední řadě i propagaci a využívání mediálního prostoru. Druhá část se zaměřuje na komplexní teoretické vymezení možností prevence a eliminace terorismu a vymezení chráněných aktiv.

Praktickou část práce pak lze rozdělit do dvou základních částí. Ta první primárně analytická rozebírá přístupy k prevenci a eliminaci terorismu vybraných mezinárodních organizací (OSN, NATO, Rada, Evropy, OBSE, EU), vybraných států (USA, Izrael, Velká Británie, Francie, Belgie) a v poslední řadě pak vybrané metody eliminace a prevence konkrétně cílené likvidace, deradikalizace a resocializace.

Druhá část je pak výzkum pomocí standardizovaného dotazníkového šetření s cílem zjistit postoj k problematice terorismu široké české veřejnosti. Konkrétně se jedná o postoj k vnímání hrozby terorismu a jejich preference ve volbě efektivního řešení.

V rámci diskuze jsou pak zkoumaná data v kontextu dalších mezinárodních souvislostí a skutečností dále komparována. Dále je provedeno testování hypotéz.

Hlavním cílem práce je sumarizace výše zmíněných aspektů, týkajících se terorismu a jeho možné prevenci a eliminaci. Na základě dotazníkového šetření, testování hypotéz, analýzy a komparace navrhnout možnosti efektivnějšího postupu prevence a eliminace terorismu.

2 TERORISMUS

Ačkoliv je terorismus v současné době velmi často akcentovanou hrozbou demokratické společnosti, nejedná se o problematiku, která by byla nová a s různou formou terorismu se můžeme setkat i v historii [1]. Jednoznačně se ale největším milníkem v chápání hrozby terorismu staly teroristické útoky 11. září 2001, které naprosto změnilo chápání této hrozby a přiradila se jí vyšší priorita [2]. Vývoj v chápání terorismu lze také pozorovat na vyvíjejících se definicích, které se proměňovaly stejně, jako se proměňovaly formy a metody terorismu.

Slovo terorismus pochází z latinského slova *terore*, což ve volném překladu je možné interpretovat jako odstrašit nebo děsit [3]. Všeobecná definice terorismu je ale značně problematická. Alex Schmid terorismus označuje jako sporný pojem. Definiční dilema pak spatřuje v otázkách legálního a kriminálního vymezení [4]. Aktuálně je pojem navíc často nadužíván i pro situace primárně kriminální podstaty, tím se definiční rámec pojmů štěpí a pojem ztrácí na významu. Dále je to emocionální rozměr problematiky a pejorativní význam pojmu, který lze využít jako diskreditace opozice. Dalším problémem je pozice, ze které je pojem terorismu definován. Terorismus je tedy možné definovat z pozice *vědy, vlády, veřejnosti a pozice samotných teroristů* [5].

2.1 Definiční rámec terorismu

2.1.1 Definiční rámec vědy

O definování pojmu se primárně snaží obory jako politologie, sociálních vědy a další. Tento přístup je nejdetailnější a je prováděn s největším odstupem. V tomto přístupu je navíc možný podrobný popis, oproštěný od zkreslení politickou nebo jinou ideologií. Důležitý je i odstup od negativního vymezení problematiky, která zkresluje výsledky objektivního badání. Nicméně ani v akademickém prostředí nepanuje shoda o přesnou definici pojmu. Většinou definic je ale společné jmenování dvou prvků, tedy nutnosti existence politické, popřípadně ideové motivace a druhým je pak výrazný psychologický efekt činů, který musí mít přesah nejen na oběti samotného činu [6]. Dále je nutné rozlišovat i další pojmy, které jsou s terorismem často zaměňovány, takovým pojmem je například teror. Teror je používání nebo hrozba násilím nebo útlakem, nicméně chybí zde

politická motivace tohoto konání [3]. Obecně tedy lze říci, že teror je pevnou součástí terorismu, ale ne naopak.

V českém prostředí je nejčastěji používanou definicí definice Strmisky: „*Politický terorismus představuje politicky motivovanou a zdůvodňovanou metodu (způsob, strategii) víceméně systematického používání násilí (nejčastěji ozbrojeného násilí, záměrně nerespektujícího válečné konvence), jejímž hlavním cílem je dosažení určitého psychického efektu svým dosahem obvykle překračujícího okruh přímých obětí či svědků útoku, efektu, vzhledem k jeho předpokládanému politickému významu je bezprostřední fyzický účinek násilné akce druhořadý. Organickou součástí toho efektu je moment zastrašování, terorizování cílového publika nebo alespoň určitého sektoru cílového publika, což ovšem neznamená, že se jedná o součást jedinou a nezbytně dominantní.*“ [7] Tato poměrně široká definice vystihuje všechny důležité aspekty, které je nutné naplnit, aby se dalo jednání označit za terorismus.

Dalším rozměrem, který je nutné brát na zřetel při definování terorismu, je vnímání pojmu v kontextu asymetrické války a guerillového odboje. V případě války je užíváno tzv. přímé strategie, tedy je vyhlášena a vedena armádou proti armádě jiného státu, oproti tomu terorismus využívá taktiku boje nepřímou. Působí tedy skrytě, jejich útoky jsou nepředvídatelné a jsou cílené nejčastěji na civilní obyvatelstvo. V případě gerily je pak rozdíl v tom, že příslušníci geril žijí mimo společnost na odlehlých místech, v těžko dostupném terénu, naproti tomu teroristé žijí uvnitř společnosti v rámci utajení. Gerily podnikají úderné akce, sabotáže, na důležité vojenské nebo jiné cíle státní moci. Hlavní rozdílem tedy je, že cílem ve většině případů nejsou civilní cíle [8]. Nicméně hranice není úplně jasná, jelikož některé gerily občasně volily i útoky, které by naplňovaly charakter terorismu, nicméně celkové zhodnocení organizace je nutné volit vzhledem k převažujícímu způsobu boje. Ke sporným situacím dochází hlavně, když jsou útoky realizovány uvnitř urbanizovaného terénu, kde jsou časté i civilní oběti [7]. Pro tyto příklady teroristických činů jako součásti válek je používán anglický pojem *conflict related terrorism* [2].

Specifickou úlohu zkoumání terorismu a jeho dopadů má vědní obor psychologie a její další disciplíny. Ta zkoumá, jak aspekt teroristických činů, tak si všimá i osobností teroristů. Zejména jejich motivaci a mentalitu. K tomu se váže problematika profilace teroristů, která je velmi problematická a neuniversální. Nicméně je možné sledovat dílčí společné aspekty pro specifické formy terorismů [9]. V obecné rovině se snaží v rámci problematiky odpovědět na tři základní otázky. Proč se vyskytuje, jakým způsobem je

realizován a s jakými důsledky v sociální a politické oblasti. Důležitým zkoumaným aspektem je radikalizace. Zkoumání jsou podrobeny zejména spouštějící faktory jednotlivé fáze procesu. Reakčním procesem je pak zkoumání možné deradikalizace [10].

2.1.2 Definiční rámec vlády a státních institucí

Tyto definice musí být snadno srozumitelné, tím pádem i obecnějšího charakteru. Navíc se napříč zeměmi dost často liší, jelikož jednotlivé země historicky čelily jiným formám teroristického násilí. Dále se v definici projevují aspekty bezpečnostní a strategické kultury [11]. Jako příklad lze uvést definice britské vlády z roku 1974, jedná se i o jednu z prvních definic: „*Terorismem se rozumí použití násilí pro politické cíle a zahrnuje jakékoliv využití násilí pro zastrašení veřejnosti nebo některé její části.*“ [12]

V českém právním prostředí není terorismus explicitně vymezen, ale trestní zákoník vymezuje mezi trestné činy proti základům České republiky, cizího státu a mezinárodní organizaci, činy konkrétně pak paragrafy §311 Teroristický útok, §312 Teror. Dále terorismus definuje terminologicky slovník vydaný ministerstvem vnitra jako: „*Organizované použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti neúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím mají být splněny politické, náboženské nebo ideologické požadavky jak ve vnitrostátním, tak v mezinárodním měřítku.*“ [13]

Jako další je možné uvést definici terorismu české zpravodajské služby, Bezpečnostní informační služby, které definuje terorismus jako: „*Terorismus je násilná forma prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), cílem násilností je zpravidla civilní obyvatelstvo.*“ [14]

2.1.3 Definiční rámec z pozice veřejnosti

Jedná se o nejširší podobu definice, která se mění s měnícím se mediálním obrazem, sociálním prostředím a veřejným míněním. Tato definice terorismu je úzce spojená s mediální kulturou a povahou společnosti. Obecně ale lze konstatovat, že v dané společnosti převažuje vnímání pojmu, které koresponduje s vládní definicí.

Rozdílné je i to, co je a co není vnímáno jako terorismus. Jako příklad lze uvést země, které jsou okupované a civilní obyvatelstvo pak vnímá tyto činy jinak. Jako příklad takového aktuálního přijímání nebo zpětné reinterpretace činů a přijímání je možné spatřovat v izraelsko-palestinském konfliktu. Zástupci teroristických organizací, působící pod vedením Hamásu, popřípadě dříve Organizace pro osvobození Palestiny, byli společností bráni jako bojovníci za osvobození, i když prokazatelně používali teroristické metody. Obdobně tak na druhé straně konfliktu, kdy u zrodu Izraele stáli krom labouristických sil, zastupované Haganou i revizionistický ideový proud, který zastupovaly organizace jako Irgun nebo Lechi, které se prokazatelně dopouštěly terorismu a to nejen vůči arabskému obyvatelstvu ale i zástupcům britské správní vlády [15; 16]. Ačkoliv byly činy často odsuzovány v izraelské společnosti, je možné spatřit snahu o rehabilitaci činů a na oficiálních místech vytvářet pamětní stužky pro bývalé členy těchto organizací [17]. Dokonce i vysocí představitelé obou znepřátelených stran byli oceněni Nobelovou cenou míru, konkrétně Menachen Begin, představitel organizace Irgun a Jasir Arafat, představitel organizace Fatah a Organizace pro osvobození Palestiny.

Rozdíl v chápání terorismu lze spatřovat i na konkrétních jeho projevech, jak na společnost působí. Vzhledem ke změně dominantního charakteru terorismu, který se aktuálně primárně zaměřuje na civilní obyvatelstvo. Nepředvídatelnost útoku a šíření strachu, že cílem útoku se může stát prakticky kdokoliv značně posiluje tendence extrapolovat vliv terorismu a efektivně tak měnit veřejné mínění [12].

2.1.4 Definiční rámec z pozice teroristů

Jedni z prvních osob, označovaných jako teroristé, se tomuto pojmu nijak nevyhýbali, jednalo se o anarchisty a ruské socialisty, kteří působili v 19. století. Aktuálně ale vycházíme ze základního problému, kdy se ve většině případů neidentifikují s pejorativně chápaným pojmem terorismus nebo terorista, ale vnímají tuto činnost jako nevyhnutelný prostředek k dosahování povznesených cílů [12]. Ze svého pohledu jsou k tomuto jednání donuceny okolnostmi, které jsou svojí povahou horší nebo srovnatelné, než činy které sami konají. Jednotlivé sebedefinice se pak značně rozcházejí podle ideového zakotvení jednotlivých teroristických skupin a dle cílů kterých chtějí dosáhnout.

2.2 Vývojové fáze terorismu

2.2.1 Národní terorismus

Jedná se o první fázi ve vývoji terorismu. Terorismus byl v tomto případě páčán uvnitř struktur jednoho státu s cílem politické změny. Terorismus pak vychází z mnoha různých ideových zaměření a motivací. Může se jednat o formy iredentismus, separatismus, revolucionismus, fundamentalismus atd. První vlna národního terorismu pochází z Ruska 80. let 19. století, kde si teroristé vynucovali změnu směřování blíže k evropským standardům. Dále pak motivace o získání národní suverenity z pozice Poláků a Arménů, společným jmenovatelem této vlny terorismu bylo, že se jednalo o rozlišující terorismus tedy, že cílem útoku se stávali prominentní členové ruského carského režimu a cílem se tedy nestávalo civilní obyvatelstvo. Naproti tomu druhá vlna terorismu, která se rozšířila po skončení první světové války se vyznačovala nerozlišujícím terorismem tedy, cílem se nestávali jen zástupci politické moci ale i civilisté [2].

2.2.2 Mezinárodní terorismus

Tato vývojová fáze terorismu se oproti národní formě vyznačovala tím, že teroristy bylo cíleno i za hranice vlastního státu. Teroristé tím chtěli dosáhnout politické změny nejčastěji proto, aby cílený stát zamezil protěžování svých zájmů, popřípadě zamezil zahraničním intervencím. Pro rozvoj této etapy je charakteristické období druhé poloviny 20. století. Mezinárodní terorismus se dále vyznačoval novými formami terorismu. Tou hlavní byl rozvoj nábožensky fundamentálně motivovaného terorismu, šířeného ve velké míře po šíitské revoluci v Iránu. Rozvoji tohoto terorismu nahrávaly tři skutečnosti. Rozšiřování leteckého způsobu dopravy, což umožňovalo teroristům formou únosů vytvářet silný tlak na politickou garnituru. Dále to pak byl rozvoj interaktivních medií, které dávaly terorismu velkou publicitu, což z těchto činů udělalo atraktivnější nástroj nátlaku. V poslední řadě to pak byla změna zahraniční politiky, kdy se hlavním středem zájmu stal spor mezi arabským světem a státem Izrael [2].

2.2.3 Globální terorismus

Poslední vývojovou fází a fází stále aktuální, je globální terorismus, který se vyznačuje hlavně svým globálním polem působnosti. A to jak z pozice rozproštění teroristických skupin, tak i šířce cílených útoků. Tato fáze je úzce propojená s rozvíjejícím se globalismem. Hlavní hybatelé těchto procesů se rovněž stávají terčem těchto útoků. Signifikantním obdobím pro rozvoj této formy terorismu je období před a po útocích na světové obchodní centrum 11. září 2001 v USA. Tato forma terorismu se ale dále mísí s ostatními vývojovými formami terorismu, nikdy tedy není možné tvrdit, že by jedna etapa nahradila druhou [2]. Poslední vývojová fáze se vyznačuje i výraznou změnou metod boje, deklarovaných cílů i motivací. Většina útoků je mířena na tzv. měkké cíle (*ang. soft targets*). Oběťmi se tedy stávají převážně civilisté všech zemí světa. Globální charakter hrozby se pak nejvíce naplňuje v kombinaci s použitím zbraní hromadného ničení. V tomto případě by rozsah možných způsobených škod výrazně přesáhl hranice jednotlivých států.

2.3 Typologie a klasifikace terorismu

Obdobně jako při definici terorismu, narážíme na problematiku různorodosti i v případě typologizace. I zde je nutné rozlišovat mezi terorismem kriminální podstaty a terorismem politickým [18]. Jako základní rozdělení lze chápat státní a nestátní [5].

2.3.1 Státní terorismus

Do tohoto rámce spadají jak činy přímo provozované státem, tak i jeho nepřímá podpora. V prvním případě nepanuje obecná shoda, co za přímý státní terorismus považovat. Nejčastěji uváděné příklady státem řízeného terorismu, jako nástroje udržení moci, nebo dosahování politických cílů, jsou vláda Jakobínského teroru v letech 1792-1793 [6], stalinistické a hitlerovské praktiky nebo počínání Saddáma Husajna proti kurdské menšině [12]. V aktuální době jde takto označit počínání Daesh vůči obyvatelstvu území která okupuje.

V druhém případě, tedy v nepřímé podpoře terorismu je konsensus širší. Může se tedy jednat o přímou podporu organizace uvnitř státu, ale ve větší míře je to podpora

organizací, působících na územích cizího státu. Příkladem takové podpory je Libyjská podpora teroristického činu, spáchaného na letadlo Boeing 747, které po výbuchu dopadlo do skotského města Lockerbie [19]. Spojené státy americké vedou seznam států, podporujícího terorismus (*ang. state sponsored terorisms*) na kterém jsou aktuálně země Irán, Súdán, Sýrie [20] Seznam států se stále zkracuje, v roce 2006 zde byly navíc vedeny státy, Severní Korea, Libye a Kuba [21]. Poslední zmiňovaná Kuba byla ze seznamu vyškrtuta roku 2015 v rámci rehabilitace americko-kubánských vztahů [22]. Na země vedené na tomto seznamu jsou uplatňovány sankce, tykající se vývozu a dovozu zbraní, kontrola dovozu předmětů dvojího využití a všechno zboží a služby, které by významně mohly podpořit terorismus [20]. Dále je to zákaz ekonomické pomoci a další dílčí restrikce. Dále jsou to státy nepřímou podporující terorismus, což lze označit za pasivní podporu terorismu. Ta má dvě základní podoby, ta první je nedostatečný postup a záměrné přehlížení teroristických organizací, které na území země nějakým způsobem operují. Zejména se jedná o výcvik teroristů a vytváření finančně logistického zázemí. Dále je to ideová podpora proudů, které radikalizují obyvatele. Nebo prostřednictvím nadace a charitativní organizace nepřímou teroristické organizace podporují, tato činnost je připisována zemím jako Saudská Arábie nebo Pákistán [2].

2.3.2 Nacionalistický terorismus

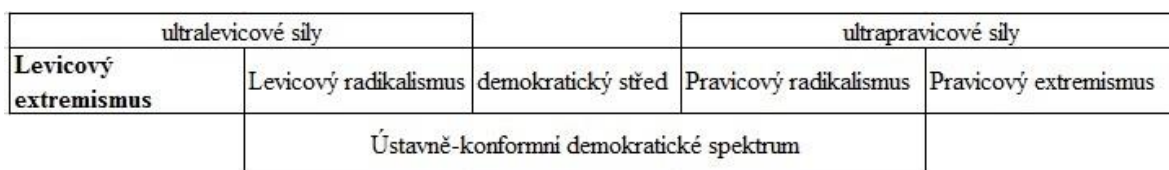
Někdy nazývaný také etnonacionalistický. Hlavní motivace tedy vychází z nacionalistických tendencí, většinou spojených s voláním po právu na sebeurčení. Možno sem tedy zařadit separatistické iredentistické tendence a další. Společným motivačním prvkem je vždy jiný faktor. Všechny tyto skupiny ale spojuje obdobný cíl a to je získání nějaké formy vlastní autonomie.

Tato podoba terorismu se začala nejvíce rozvíjet spolu s rozvojem nacionalismu v 19. století. K nacionalistickým vzpourám pak docházelo například v Řecku, Polsku nebo Maďarsku. Dále pak i v Británii, Irsku, Skotsku, Rakousku a dalších. Později pro 20. století je typický nacionalismus zemí v koloniálním područí [2]. Příkladem organizací působících v Evropě jsou například Irská republikánská armáda, známá pod zkratkou IRA nebo Euskadi Ta Askatasuna, známá jako ETA. V rámci odboje proti kolonialismu to jsou například nacionalistické sionistické organizace, bojující o autonomii Izraele popřípadě arabské skupiny. Po vzniku Izraele vznikl nacionalisticky motivovaný boj *za autonomii*

Palestiny ve skrže organizace jako OOP, Demokratická fronta pro osvobození Palestiny a další [15]. Aktuálně lze zmínit aktivitu kurdských pešmergských jednotek v boji za vznik Kurdistanu [23].

2.3.3 Revoluční terorismus

Tato nestátní forma terorismu se vyznačuje důrazem na ideologii, vycházející z levého nebo pravého extremistického politického spektra. V přístupu je nutné hodnotit ale výsledné projevy jednotlivých organizací, jelikož organizace s extremistickým nebo extrémním, potažmo radikálním postojem, ačkoliv vždy stojí v opozici vůči demokratickému zřízení [24], nemusejí jako metodu svého boje používat terorismus a není tedy možné tyto organizace označit za teroristické. Nutno zmínit, že na obou stranách je rovněž velká variace různých ideových směrů, které se výrazně liší. Společným jmenovatelem, společným cílem obou stran spektra je svržení pluralistického demokratického systému a jeho nahrazení alternativou. Často dále víra v absolutní pravdu, využívání populismu, demagogie a vytváření konspirací [24].

Obrázek 1 ideové rozdělení politického spektra [24]

Levicový extremismus vychází z idejí rovnostářské společnosti. Revoluční myšlenky čerpají z politických ideologií, z marxisticko-leninistické, popřípadě anarchistické. Jedná se tedy o široké spektrum různých směrů, které se výrazně liší jak projevy, tak cíli, kterých se snaží dosáhnout. Příkladem takového ideologického zdroje motivace lze uvést dílo Katechismus revolucionáře. Tento text podrobně popisuje pravidla a postupy správně vedené revolucionářské skupiny. Dále definuje základní rozměr, ve kterém se má revolucionář chápat a cíle kterých chce dosáhnout. Výtah překladu 3 části: „*Revolucionář*

opovrhuje jakýmkoliv doktrinářstvím a odmítá všechny profánní vědy které přenechává budoucím generacím. Zná jedinou vědu destrukce. Proto, a pouze proto, studuje mechaniku, fyziku, chemii a dokonce medicínu, Proto studuje dnem i nocí živou vědu – lidi charaktery, situace a všechny podmínky současného společenského řádu a ve všech možných vrstvách. Má jen jeden cíl: co nejrychlejší rozbití tohoto nečistého režimu.“ [16]

Jako příklad takových organizací lze uvést Rudé brigády v Itálii nebo frakce Rudé armády v Německu. Rovněž jsou mezi levicový extremismus zahrnováni i ekologičtí nebo enviromentální teroristé a další přidružené formy [5]. V českém prostředí je levicový extremismus monitorován zpravodajskou službou BIS. V aktuální výroční zprávě zmiňuje v kontextu levicového extremismu žhářské útoky směřované na policejní auta a dále auta firmy „řízkárna“ kvůli údajnému vykořisťování zaměstnanců. Žhářské útoky jsou připisovány síti revolučních buněk [25].

Pravicový extremismus naopak popírá rovnost lidí a odmítá liberalismus. Vyznačuje se preferováním učených segmentů lidí dle rasy, etnika nebo národa. Čerpá tedy svojí motivaci primárně z nacionalismu a podporuje autoritářství. Dále se projevují znaky rasismu, antisemitismu, xenofobie [24]. Pravicový extremismus nejčastěji vychází nebo podporuje myšlenky italského fašismu, popřípadě německého nacismu. Příkladem takových skupin pak jsou různé menší neonacistické uskupení, působící například v Británii, které se projevovaly rasisticky motivovanými násilnými útoky [12]. Obdobné skupiny ale působí ve většině evropských zemí. Česká republika není výjimkou, výroční zpráva BIS pravidelně monitoruje pravicový extremismus v ČR. Aktuální zpráva nevyhodnotila závažnější aktivity těchto buněk. Jako hlavní oblast zájmu označila protiuprchlické xenofobní postoje, které vystřídal tradiční protiromské demonstrace a další aktivity [25]. Tyto aktivity jsou úzce spojené s organizacemi striktně vystupujícími proti islámskému náboženství.

2.3.4 Náboženský terorismus

Nábožensky popřípadě pseudonábožensky motivovaný terorismus lze rozdělit do dvou základních kategorií a to na fundamentalistický a eschatologický. Rozdělení je závislé na přístupu k výkladu náboženského učení, a hlavně k cílům, kterých se snaží dosáhnout. První směr usiluje o vytvoření funkčního systému, založeného na teologických pravidlech, druhý směr se zaměřuje na posmrtný život a jako nástroj pro dosažení považují apokalypsu.

Dle dat GTD je v současnosti náboženský terorismus nejčastější motivací k terorismu [26]. V počtu provedených útoků tak předstihl dříve nejpočetnější motivaci nacionalistickou, za tento trend může hlavně nárůst islamistického náboženského terorismu.

Náboženský fundamentalismus

Samotné slovo fundamentalismus znamená návrat ke kořenům, vyznačuje se tedy lpěním na základních principech víry. V případě náboženského fundamentalismu se tedy jedná o urputné lpění na přesných výkladech náboženských textů a odmítání modernismu. Nejedná se tedy o univerzální popis, jelikož je definice úzce závislá na náboženství a teologických textech, ze kterých je vycházeno [27]. Nejčastěji je fundamentalismus spojován s Islámem. Tato forma terorismu má největší počet organizací, největší počet celkových útoků s největším počtem civilních obětí [28]. Islámský fundamentalismus má své kořeny v Egyptě v období 20. století, kdy docházelo k obrodě islámu, a to hlavně mysliteli Hassan al-Banna, následně pak jeho pokračovatelem Sajidem Kutbem [29]. Islámský fundamentalismus pak interpretuje Islám jako plnohodnotnou politickou ideologii, nazývanou také jako *islamismus*. Právní a etický rámec společnosti by se měl striktně řídit dle Koránu a principy *šaría* [27].

Islámský fundamentalismus dále často pracuje s pojmem džihád, který je součástí náboženských textů ve čtyřech podobách, rozdělené do kategorií *malý* a *velký* džihád. Za velký džihád je označován *džihád srdcem* (náboženská sebekultivace) za malý džihád je pak považován *džihád rukou* (charitativní činnost) *džihád jazykem* (misionářská činnost) a poslední *džihád mečem* (obrana islámu násilím). Právě poslední forma mečem tedy obraná forma džihádu je nejčastěji ideology fundamentalismu dezinterpretována, někteří dále označují za džihád i mučednickou smrt. „*Zemře-li muslim v džihádu za věc islámu, přichází přímo do nebes, do blízkosti Boha, aniž by andělé zpytovali jeho předešlé činy.*“ [27]

Za nejrozšířenější formu ideologie globálního džihádu je označována *salafia jihadia* autorem je výše zmíněný ideolog muslimského bratrstva Kutb. Salafistická větev islámského fundamentalismu se vyznačuje fatálním návratem k původnímu způsobu života dle tradic islámu a usiluje o implementaci do všech zemí. Salafismus operuje s pojmem *Džahilija*, kterým označuje stav společnosti, která propadla barbarství a pohanství v rozporu s vírou a jediné řešení problému je veskrze násilí [30].

Nejvýznamnější organizací pro formování islámského fundamentalismu je již zmíněné Muslimské bratrstvo. Ale vycházejí z něj i největší islamistické teroristické

organizace jako je al-Káida, Talibán nebo aktuálně nejvíce působící organizace Daesh, Boko haram a další [31]. Ačkoliv je fundamentalismus nejčastěji připisován Islámu, na podobné tendence je možné narazit i v případě dalších monoteistických náboženství jako je judaismus nebo křesťanství. V případě judaismu se pak jedná například o strany Kach, EYAL [31] a dalším podobným organizacím a politickým stranám, které využívají účelového výkladu teologických textů v prosazování svých cílů [32]. V případě křesťanského fundamentalismu se jedná o organizace, které se zaměřují například na boj proti potratům nebo Armáda Božího Odporu, operující v Ugandě a Súdánu [31]. Ale účelové dezinterpretaci se nevyhnula ani východní náboženství jako je hinduismus, budhismus nebo sikhismus [31; 33].

Eschatololismus

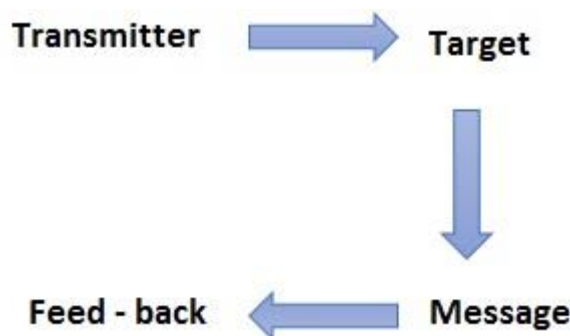
eschatologie je teologický pojem, pojednávající o věcech posledních, pojednává tedy o věcech lidské smrti a případné další posmrtné existenci. Eschatologie tedy není sama o sobě negativní nebo nebezpečná. Nebezpečný charakter získává až účelovou interpretací ideologů. Nejčastěji se to týká náboženských sekt, vycházejících z mnoha náboženství. Většina těchto sekt ale je primárně nebezpečná svým vlastním členům. Pořádáním masových sebevražd s cílem dosažení posmrtného spasení. K největší masové sebevraždě se uchýlila křesťanská sekta s názvem Chrám lidu, kde se na odlehlém místě v jihoamerickém státě Guyana k dobrovolné nebo asistované sebevraždě pomocí sloučeniny kyanidu uchýlilo přes 900 lidí [34]. Nejvýraznější organizací, naplňující charakter eschatolismu a zároveň využívající teroristických metod, je náboženská sekta Óm šinrikjó, vycházející z náboženských principů budhismu a hinduismu, která je označována i jako superteroristická. Tato sekta se dopustila několika neúspěšných pokusů využití biologických zbraní v rozmezí let 1990–1995. Jednalo se o údajný pokus o atentát na císařskou rodinu rozprašovačem aerosolní bakteriální látky botulotoxin, způsobující botulismus [35]. Dále se sekta pokusila o rozšíření antraxu v centru Tokia a opakovala pokus o použití botulotoxinu. Všechny pokusy, ale skončily beze ztrát na životech. Bohužel se pak ale sekta rozhodla k použití spolehlivější látky, u které hrozilo menší znehodnocení přirozenými podmínkami, jednalo se o použití nervově paralytické chemické bojové látky sarin v tokijském metru roku 1995 [19]. Zvláštním faktem je, že se tak stalo v Japonsku, které bylo označováno za jedno nejbezpečnějších míst a problémy extremismů se jim vyhýbaly [35].

2.4 Metody terorismu a organizace

Po rozebrání různých motivací k terorismu je dále nutné rozebrat metody teroristických organizací, kterými se svých cílů snaží dosáhnout a jejich strukturu. Někteří autoři dle metod, jakých teroristé používají, charakterizují formy terorismu například jako bioterorismus, kyberterorismus atd.

K základnímu pochopení fungování metod terorismu je nutné si uvědomit důležitost psychologického rozměru. Psychologický rozměr je pak používán jako nástroj pro získání nějakého cíle. Terorismus je na základě této teze někdy označován jako „*psychologická válka*“ [3]. V mnoha případech je tedy pro pochopení celé širší problematiky důležité se nezaměřovat jen na praktickou stránku provedení jednotlivých akcí, ale primárně na jejich psychologicko-komunikační rozměr. Ty lze vyjádřit na vztahu čtyřech složek [2]:

- **Transmitter** – odesílatel poselství. Jedná se o teroristu nebo teroristickou organizaci
- **Target** – Konkrétní cíle útoku nejčastěji náhodně vybraní civilisté, kteří sami nejsou příjemci poselství celého dokonatého teroristického činu, ale slouží jako prostředek k dosažení cílů.
- **Message** – Zpráva nebo konkrétní požadavek, který je určen politickým činitelům nebo obecněji lidem disponujícím rozhodovací pravomocí.
- **Feed – back** – Samotná reakce politického zastoupení na teroristický čin

Obrázek 2 komunikační strategie terorismu [2]

Kromě snahy o získání konkrétních cílů je důležité rovněž vnímat obecný vliv strachu a manipulování s ním. Jelikož teroristé nedisponují toliko prostředky jako jejich protivníci, nejčastěji mnohačlenné státní aliance. Využívají efektivních metod útoků, které získají

zájem veřejnosti, vybírají si běžná místa, aby se potenciálně kdokoliv mohl stát terčem útoku. Tím se účinek útoku několikanásobně zvyšuje, jelikož civilní obyvatelstvo je pak ovlivněno ve svém běžném chování a postupně se samo stává nátlakovým prostředkem proti politické vládě.

Cílem teroristického útoku se mohou stát civilní i vojenské cíle. Potencionální cíle lze rozdělit [3]:

- **Útok na náhodné osoby:** Cíleno je na místa s vysokou koncentrací osob tzv. měkké cíle a konkrétním cílem jsou většinou náhodně vybraní civilisté. Místem takového útoku mohou být kulturní centra, obchodní domy, bary nebo noční podniky.
- **Útok na symbolické cíle:** Konkrétní cíl je vybírán podle důležitosti nebo symboliky daného místa pro příjemce toho útoku. Může se jednat o místa důležité historické nebo náboženské povahy. Popřípadě o místa, na kterých teroristé demonstrují svoji sílu, že mohou zaútočit i na takto významná místa.
- **Útok na významné cíle:** Cíl je vybrán ze strategického důvodu. Ztráta vybraného cíle významně poznamená příjemce útoku a náhrada cíle je obtížná.
- **Série útoku:** Jedná se o sérii navazujících útoků v krátkém časovém horizontu. Může docházet k propojování výše zmíněných cílů i různých prostředků. Celkový dopad činů se pak výrazně násobí. Série útoků se vždy dopouští organizována skupina a nemůže být realizována jednotlivcem.

Podle průběhu lze akce rozdělit na:

- **Útok – únik:** Útok je časově ohraničen s předem připraveným cílem. Po úspěšném útoku následuje únik před represí. Tento útok se vyznačuje tím, že terorista jedná ze zjištěných důvodů a snaží se šetřit svůj život. Je to typická forma pro atentáty nebo únosy.
- **Sebevražedný útok:** Útok je předem plánovaný bez úniku a končí tedy smrtí teroristy. Tento druh útoků je typický pro nábožensky motivovaný terorismus a je úzce navázán na kult mučednictví, který má své kořeny v šíitské iránské revoluci [36].

2.5 Letální prostředky

2.5.1 Konvenční

Jedná se o **ozbrojené útoky** vedené palnou, bodnou nebo sečnou zbraní proti civilnímu obyvatelstvu nebo korektním cílům. Tyto útoky se oproti dalším konvenčním způsobům odlišují poměrně snadnou přípravou. I z tohoto důvodu je to nejčastější forma útoků tzv. osamělých vlků tedy útoků jednotlivců, kteří jsou většinou odloučení od organizované skupiny, radikalizují se individuálně, i z toho důvodu je velmi obtížné takovéto jedince odhalit [37]. Bodné a sečné zbraně jsou volně přístupné, ale je omezený počet obětí, které je možné zasáhnout. Proto si tyto útoky většinou vyžádají menší počet zraněných nebo usmrcených. Využíváním bodných a sečných zbraní se vyznačuje nová vlna násilí v rámci izraelsko-palestinského násilí, kdy palestinství teroristé si tyto útoky vybrali jako signifikantní znak nové vlny odporu [38].

V případě použití střelných zbraní je pak rádius potencionálních obětí širší. Pořízení takové zbraně je ale ve většině zemí obtížnější a ve většině případů je pak nutné napojení na některou z teroristických organizací nebo na kriminální prostředí organizovaného zločinu. K útokům je pak používána celá šíře nejrůznějších zbraní od ručních pistolí až po automatické zbraně typu *ak- 47* a podobně. Při volbě se hledí hlavně na atributy palebné síly, nízkou hmotnost a rozměry [3]. Mezi ozbrojené útoky je dále možno zařadit i specifické akce jako jsou únosy osob nebo dopravních prostředků. Nejvýraznějším zástupcem únosů jsou únosy dopravních letadel, které byly velmi rozšířeny v 70. letech 20. století [16].

Dále jsou to útoky **destrukčními prostředky**, což je i nejužívanější forma teroristických útoků. Mohou mít různé rozměry i velikost i různou konzistenci; vosku (trinitrotoluen), sypkou (dusičná hnojiva), kapalné (Xylitol pentanitrát) a další. Výbušniny mohou mít složitou strukturu, nejčastěji jak vojenského nebo průmyslového typu, tak i výbušninu domácí výroby. V případě propojení výbušné látky a iniciačního zařízení se jedná o nástražný výbušný systém. Jako iniciace může fungovat časovač, kdy k výbuchu dojde v přednastavený čas nebo pomocí dálkového přístupu, kdy k iniciaci dochází například mobilním telefonem [39]. Tyto prostředky jsou velmi často užívány napříč všemi druhy terorismu, to z důvodu ničivé síly a psychologického efektu útoků.

Dalším specifickým destrukčním prostředkem jsou hořlavé prostředky. Hořlavé prostředky jsou složeny z doutnáku, zápalníku a paliva. Prostředky jsou určeny k iniciaci

požáru. Nejjednodušším a nejpoužívanějším prostředkem tohoto typu je tzv. *Molotovův koktejl*, tedy láhev naplněná hořlavinou s připevněným roznětným systémem [39]. Specifickým destrukčním prostředkem jsou improvizované výbušné prostředky a sebevražedné vesty. Jedná se o vestu s výbušninou, kterou se nejčastěji vyzbrojují sebevražední atentátníci. Tyto prostředky a strategii boje využívají organizace al-Káida, Talibán, v současné době dominantní Daesh a další [40].

2.5.2 Nekonvenční prostředky

„Terorismus je historicky zbraní slabých, tj. těch, kteří nedisponují konvenční vojenskou silou. (...) V minulosti byli teroristé schopni pouze omezeného násilí, tu mohli zabít pár lidí, tu zničit nějakou továrnu, zatímco k masivnímu násilí bylo zapotřebí značné vojenské síly. Nicméně jednoho dne bude hrstka teroristů schopna vyvinout obrovskou míru násilí a způsobit hromadnou zkázu.“ [41] Takto komentuje Samuel P. Huntington spojení terorismu a nekonvenčních jaderných zbraní. Krom jaderných zbraní jsou mezi nekonvenční zbraně, dále zařazovány zbraně chemické a biologické povahy, které jsou souhrnně nazývány zbraně hromadného ničení, popřípadě CBRNE. Pro použití těchto zbraní se někdy užívají pojmy jako superterorismus, ultraterorismus nebo specifikovaný dle zvolené zbraně jako bioterorismus, chemický terorismus a podobně.

Chemické zbraně

Zneužití je možné celou řadu chemických látek nebo sloučenin, které vykazují nějakou z nebezpečných chemických vlastností. Obecně uznávanou identifikací je GHS, které vymezuje celou řadu nebezpečných vlastností. Z pohledu teroristického využití jsou pak nejvhodnější k zneužití výbušné látky, látky hořlavé nebo žíravé v neposlední řadě také látky toxické nebo obecně nebezpečné pro lidské zdraví. Chemické zbraně jsou pak *„bojové chemické látky a technické prostředky a jejich použití, k zasažení živé síly protivníka s cílem způsobit smrt nebo jiné poškození toxickými účinky otravných látek“* [42]. Pro chemické zbraně jsou důležité způsoby rozptylu, stálost látky v prostředí, její prahová a smrtící koncentrace a brány vstupu do organismu, které rozlišujeme u každé chemické látky. Mezi základní brány vstupu do organismu patří inhalační, perkutánní, intraokulární, intravenózní, perorální. V rámci dělení látek se ustálilo vojensko-

toxikologické rozdělení chemických zbraní. Z pohledu teroristického použití je toho rozdělení nejvhodnější na **nervově paralytické, dusivé, obecně jedovaté, zpuchýřující** [43].

Biologické zbraně

Obdobně jako v případě chemických látek B-agens prostředků, je možné využít široké spektrum jako potencionální nástroj teroristického útoku. V historii terorismu se podařil jen omezený počet úspěšných pokusů o použití zbraní biologické povahy a většinou se jednalo o útoky na jednotlivce. Za biologickou zbraň je pak považován „*technický prostředek pro rozšiřování organismů nebo toxinů způsobující onemocnění, poškození nebo usmrcení lidí, zvířat a rostlin.*“ [44] Významné vlastnosti B – agens pak jsou infekční dávka, patogenita a inkubační interval. Základní rozdělení na bakteriální agens a toxiny. Rozlišujeme tyto základní B – agens: **bakterie, viry, rickettsie a houby.**

Dále pak toxiny, které rozdělujeme dle jejich potenciální patogenity do kategorií. Sledovaným parametrem je dostupnost, možnosti rozšíření, přenosnost, potencionální mortalita, dopad na lidské zdraví a možnosti odstranění následků. Dle toho se řadí do kategorií **A, B, C** dle nebezpečnosti. [44]

Jaderné a radiologické zbraně

Rozlišujeme dvě základní možnosti použití jaderného materiálu jako nástroje terorismu, tedy jaderné zbraně a radiologické zbraně, někdy nazývané jako „*špinavá bomba*“. V prvním případě jaderných zbraní je dále dělíme na štěpné, termonukleární a neutronové. Vzhledem k mezinárodní kontrole a omezenému držení tohoto druhu zbraní je značně nepravděpodobné, že by se nějaká teroristická organizace mohla této zbraně zmocnit a následně ji použít. Radioaktivní látky a místo kde dochází k štěpení jádra je navíc možné i dálkově zjistit [8]. Vzhledem k nákladnosti by se na vývoji takové zbraně musela podílet nějaká země, která by pak zbraň musela sama použít nebo jí poskytnout nějaké teroristické organizaci. Tomuto ale brání mezinárodní kontrolní mechanismy. Dále není možné vyloučit útok letounem na jadernou elektrárnu a způsobit tak výbuch, ale vzhledem k aktivním a pasivním aspektům obrany těchto zařízení je i tato varianta velmi nepravděpodobná [8]. Druhý případ, tedy radiologická zbraň je složená ze dvou částí. Tou hlavní částí je nějaká forma radionuklidu a prostředek k jejímu rozšíření, nejčastěji tedy nějaký druh výbušniny. Vhodná volba radionuklidu by vycházela z parametru emitujícího záření a radiotoxicity.

Jako vhodný radionuklid je možné považovat jako zářiče emitující gama záření, které mají vysoký dosah zevního ozáření tak i zářiče emitující alfa nebo beta záření, které by v případě rozšíření do prostoru mohly oběti kontaminovat inhalací nebo ingescí [45]. Oproti jaderným zbraním je použití špinavé bomby daleko pravděpodobnější a hrozbu tohoto útoku není možné brát na lehkou váhu, to i z důvodu psychologického přesahu takového útoku, případně vydíratelný potenciál držitelů této zbraně. Aktuálně jsou rozšířeny dohady, že by tuto podobu zbraně mohla vlastnit organizace Daesh, která se k radiologickému materiálu dostala v rámci obsazení mosulské univerzity [46].

2.6 Neletální prostředky

Ze své definice je jednou z forem terorismu, která není primárně smrtící, popřípadě není vedena nástrojem, který je primárně určen k usmrcování. S rozvojem moderních technologií a technických prostředků se vyvíjí i formy různých prostředků terorismu. Tou nejvýraznější je bezpochyby terorismus v rámci kybernetického prostředí, který je označován jako kyberterorismus [47]. Specifickou kategorií je pak terorismus vedený běžnými prostředky. Nejčastěji jsou takto využívány dopravní prostředky jako automobily, dopravní automobily, vláky, lodě nebo letadla. Volba těchto prostředků je většinou z důvodů snadného pořízení. Tyto prostředky jsou pak dále často kombinované s konvenčními prostředky, nejčastěji se jedná o výbušniny. V druhém případě slouží samotný prostředek jako zbraň. Jako aktuální příklad podobného použití dopravního automobilu jako zbraně je příklad z Francie, Švédska nebo sousedního Německa. Letadlo pak bylo využito v případě série útoku 11. září 001.

Další kategorií neletálních prostředků terorismu jsou moderní zbraně, postavené na technologickém principu optiky, akustiky elektromagnetického impulsu [47]. Specifickou kategorií jsou pak činy napojené na masová a informační media, která jsou označována jako mediální terorismus. Tato forma boje vychází z možností informačního věku, tedy z principu, že i v případě malého nasazení sil a prostředků je možno dosáhnout reálných politických výsledků nebo s nasazením poměrně levné technologie efektivně způsobit násobně vyšší ztráty potenciální oběti. Mezi takovéto formy útoku je možné zařadit krádeže citlivých informací, krádeže identity a podobně. V případě manipulování s informacemi používáním nástrojů propagandy je hovořeno o psychologickém terorismu [48]

2.6.1 Kyberterrorismus

Jedná se o specifickou formu neletální formy terorismu. Ačkoliv se činy v rámci kyberprostoru jeví oproti konvekčním způsobům útoků jako marginální, jeho dopady mohou mít závažné ekonomické a bezpečnostní dopady. V případě úniku strategických informací nebo napadení významných prvků infrastruktury může vážně ohrozit lidské životy [13]. V teoretické rovině je pak možné polemizovat i nad nebezpečím narušení počítačového navádění konvenčních zbraní a podobně [5].

V rámci komplexního rozboru kyberprostoru je nutné rozlišovat mezi kyberterorismem, dalšími pojmy, které s problematikou souvisí, ale nejsou shodné. Jedná se o *hackerství*, *crackerství*, *kyberkriminalitu*, další přidružené kategorie jako hacktivismus, *kybernetická špionáž* a další. Ačkoliv všechny tyto domény využívají stejnou platformu, tedy kyberprostor a v mnoha případech i obdobné metody a většinou mají i kriminální povahu. Konečné hodnocení, tedy jestli se jedná o kyberterrorismus nebo kriminální čin s kybernetickou povahou je motivace útočníka a jeho cíle. Definovat kyberterrorismus je dle Dorothy E. Denning možné jako: „*Útoky nebo hrozba útokem na počítače, počítačové sítě, nebo data uložená v nich. Účelem těchto útoků je pak zastrašit nebo donutit vládu nebo její lid k prosazování politických nebo sociálních cílů.*“ [49]

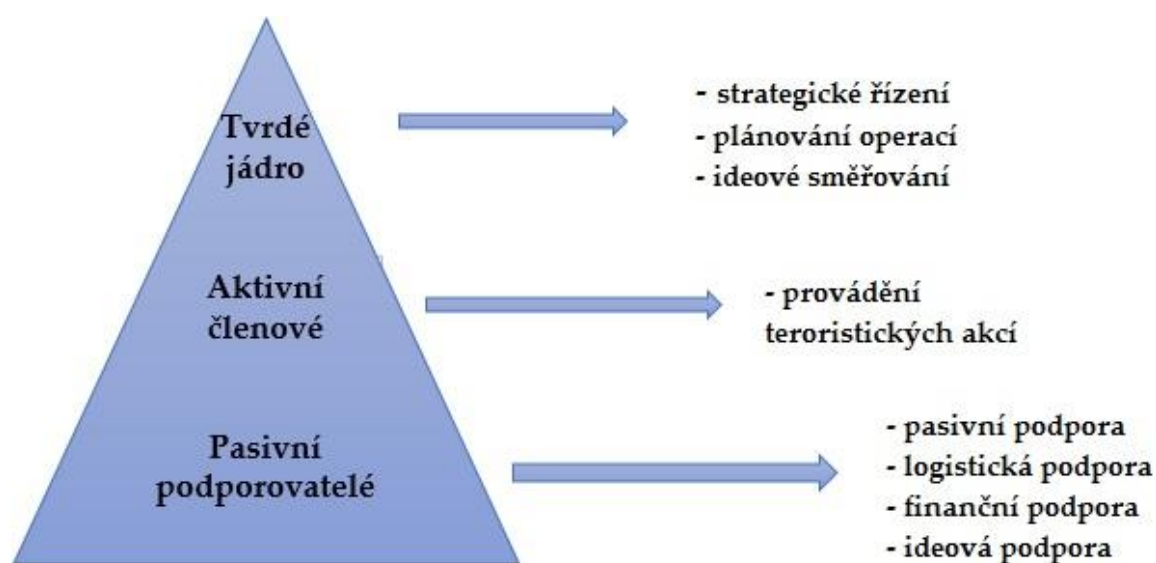
Samotné útoky pak probíhají formou tzv. hackingu nebo veskrze softwarové programy typu malware, spyware a další. Obě zmíněné metody pak slouží například k získávání nebo zničení informací, destabilizace systému a další. nebezpečné útoky podobného typu se jeví tzv. DDoS útoky [50]. Existuje mnoho různých podob této formy útoku, základní princip je postaven na zahlcení poskytovatele nějaké služby. Tyto útoky nemají za cíl získání přístupu nebo informací, ale jen znemožnění fungování určité služby. Vzhledem k provádění útoků je takřka nemožné takové jednání kriminalizovat. Ve většině případů se jedná o demonstrativní aktivity. Nicméně není možné tento druh útoku podceňovat.

2.7 Struktura teroristické organizace

Vzhledem k vysokému počtu teroristických subjektů, není možné vymezit obecný způsob jejich strukturalizace. Ta se navíc může dynamicky proměňovat. Je tedy možné najít velmi malé skupiny, separované bez širší organizační struktury, kde členové nemají

specifické funkce a jednají víceméně spontánně. Tak i velké, důkladně organizované, působící mezinárodně se striktně vykonstruovanou, nejčastěji hierarchickou strukturou. Vzhledem k vývoji metod potírání projevů terorismu je u moderních teroristických skupin v rámci organizace dbán velký důraz na eliminaci možného odhalení. Z toho důvodu i velké organizace čítající stovky až tisíce členů operují decentralizovaně v menších skupinách a využívají tak organizování síťového typu. Příkladem takové změny působení lze uvést u al – Káidy v letech 2001-2005, kdy malé skupiny roztráštěné po celém světě dokázaly autonomně působit bez přímého kontaktu s vedením. Dokonce docházelo k rozvoji tzv. *self starts*. Jedná se o radikály, kteří se narodili v neislámské zemi bez přímého vlivu al – Káidy, ale ve jménu organizace konali i přesto, že se přímo nesetkali s vedením nebo ideologickým jádrem organizace [2].

Nejčastěji jsou organizace strukturované v modelu připomínajícím pyramidu. Tedy na vrcholu stojí úzké vedení organizace, označované jako tvrdé jádro. Tato část struktury nepřesahuje pět osob. Ti jsou zodpovědní za strategické řízení organizace, plánování a rozhodují o směřování. Na ty jsou dále napojeny zpravodajské zdroje, které poskytují informační servis. Střední část pyramidy tvoří převážně aktivní členové, kteří provádějí teroristické akce. Tato organizační část čítá desítky až stovky členů dle velikosti organizace. Nejvyšší a střední část pyramidy působí v přísné ilegalitě a utajení. Poslední část pyramidy pak tvoří různě aktivní podporovatelé, kteří se přímo nedopouštějí teroristických akcí, ale vytvářejí logistickou, finanční a ideovou podporu. Cela struktura není stálá a je možný posun směr nahoru [3].

Obrázek 3 hierarchie teroristické organizace [3]

2.8 Financování

Financování teroristických organizací je možno rozdělit do dvou základních rovin, do roviny sponzorské, kdy finance přímo nebo nepřímo poskytují bohatí členové organizace, podnikatelé nebo státy. Druhá rovina je výnos z nějakého druhu většinou kriminální činnosti. Jedná se o přímé výnosy z konkrétních teroristických akcí nebo jejich hrozeb. Lze sem zařadit výnosy z výkupného za únosy osob, výnosy z vydírání a podobně. Tento způsob byl typický hlavně pro terorismus 20. století, ale k vyplacení výkupného dochází i v aktuální době. Vyplaceno výkupné bylo i v případě dvou unesených Češek v Pákistánu [51]. V případě, že organizace ovládá nějaké území, aktuálně je to například Daesh, dříve například OOP a další, tak organizace vybírají nebo vymáhají finance po obyvatelích formou příspěvku nebo daní. Popřípadě přímo využívají zdroje ovládaného území například prodejem ropy na černém trhu [52]. Dalším významným zdrojem financí je pak kriminální činnost, úzce navázaná na síť mezinárodního zločinu. Může se jednat o konkrétní loupeže, obchod s drogami, lidmi, zbraněmi a mnoho dalšího. Činnost organizace většinou ideologicky omlouvají jako nutné zlo pro dosažení cílů nebo jako snaha o podvratnou činnost do jádra nepřátelských států [12].

2.9 Propagace a náborová činnost

Propagace a vytváření mediálního obrazu organizace je velmi důležitý motivační prostředek dovnitř vlastní základny organizace a zároveň i navenek jako prostředek náborové činnosti a šíření strachu ve společnosti. Formy propagace se výrazně liší dle formy motivace jednotlivé teroristické organizace. Každá má své specifické symboly a mobilizační faktory. Propagace pak probíhá v rovině tištěné pomocí letáků, plakátů nebo pouličních graffiti. Nejdominantnějším médiem je ale aktuálně internet a sociální sítě. Tyto materiály pak slouží k informování o ideových cílech organizace, popřípadě k radikalizaci a získávání nových sympatizantů. Propaganda se mimo jiné vyznačuje využíváním lží a zkreslování skutečností, se snahou dosáhnout změny veřejného mínění. Vytvářet svár mezi vládou a obyvatelstvem v politických, ekonomických a sociálních otázkách. Tato činnost je prováděna dlouhodobě a systematicky jako podpora ostatních aktivit [3].

Výraznou roli v tomto procesu hrají masová informační media. Ta svou reportážní činností o provedených útocích de facto dělají zdarma propagaci. Informují jak o provedených činech, tak velmi často jsou přehrávána i videa poprav a další propagandistické materiály. Příkladem velmi levné propagace byli události 11. září 2001, kdy za několik tisíc dolarů, které operace stála se těmto útokům věnovala media celého světa a z organizace se stala nejznámější teroristická skupina, přičemž rovněž zviditelnila osobu Bin Ladina [53]. To vše mělo i výše nastíněný vliv jak dovnitř společnosti v zemích Blízkého a Středního východu, které se přidávaly k teroristickým organizacím, tak i mezi širokou veřejnost, která začala cítit hrozbu terorismu jako velmi akutní.

Pro nábožensky motivované formy terorismu je pak typické působení v prostorách náboženských svatostánků. Ty se pak mohou stávat místem pro proslovy fundamentalistických ideologů, napojených na organizace a mohou tak sloužit jako další spouštěče radikalizace. Jedinečným specifickým je kult mučednictví, pro který jsou charakteristické prvky heroizace a glorifikace útočníka. Rozpracovává koncept znovuzrození a posmrtného života mučedníka v ráji. To vše doplňuje propagandistické vyobrazení [54]. K tomuto se váže i finanční odměna pro pozůstalé mučedníků a sociální povýšení v rámci komunity [55].

3 PREVENCE A ELIMINACE TERORISMU

Všechny formy a postupy prevence a eliminace terorismu procházejí různorodou proměnou metod i formování cílů. V případě lokálních podob terorismu revolučního nebo nacionalistického se v řešení problému většinou angažovaly přímo dotčené státy. S mezinárodně působícími organizacemi se i výrazně proměnil způsob jejich eliminace. Obdobně jako u všech negativních jevů je ideální přístupem prevence, tedy předcházet tomu, aby se takový jev vůbec vyskytl. Pokud ale chápeme jako zdroj potenciálního terorismu další komplexní faktory například sociální, ekonomické a vzdělanostní nerovnosti. Pak je řešení této problematiky velmi komplexní ale nutné a žádoucí. Nicméně ale neřeší projevy aktuální, kterým je rovněž nutné se věnovat [56].

V případě selhání prevence, vzniku radikalizace došlo k překonání hraničního bodu mezi radikalizací a směřuje k násilnému extremismu [57] lze včasné přistoupit k intervenčním „*soft*“ nerepresivním metodám popřípadě „*hard*“ represivním metodám. Mezi metody nerepresivního soft přístupu můžeme zařadit celou řadu vládních i nevládních informativních a intervenčních programů, mezi represivní jsou to pak v první řadě bezpečnostní instituce jednotlivých států v krajním případě i vojenské síly.

Problematiku vnímání vnitřní a vnější hrozby výrazně proměnil globální charakter terorismu. V největší míře se projevují v boji s globálním terorismem dva přístupy. První je zastupován ze strany USA a lze ho definovat jako nekompromisní, neústupné. Tedy žádné jednání ani ústupky terorismu. Tento přístup lze s nadsázkou vymežit jako obligátní „*s teroristy se nevyjednává, s teroristky se bojuje*“. Dále pak druhý přístup, který je zastupován evropskými zeměmi a Evropskou unií. Ten lze charakterizovat jako zásadový. To hlavně v rozměru dodržování mezinárodních práv, lidských práv a svobod zakotvených v úmluvách a zakládajících chartách. Toto rozdělení není možné aplikovat plošně a vnímat ho jako neměnné, jelikož dochází k prolínání [58].

Vyhodnocování nebezpečí terorismu se výrazně proměnila po útocích 11. září 2001, kdy se z potenciální hrozby a okrajového problému stal problém akutní [21]. V případě vnitrostátně působících organizací primárně využívá kombinaci policejní a zpravodajské činnosti v případě globálně působících organizací a hrozby dochází i k vojenským operacím [58].

3.1 Mezinárodní rozměr

Vzhledem k tomu, že před problematikou terorismu stojí státy a občané z nejrůznějších zemí světa, je důležitá mezinárodní spolupráce jak v koordinační, tak informační oblasti. Mobilizačním faktorem mezinárodní spolupráce se staly globálně působící organizace, které ohrožovaly vícero států. Na mezinárodní úrovni se pak problematice věnují organizace jako OSN, NATO, OBSE a mnoho dalších.

Hlavním legislativním prostředkem pro nastolení bezpečného mírového a spravedlivého prostředí je institut mezinárodního práva a deklarace obecně platných lidských práv a svobod. Ačkoliv je soubor legislativních norem mezinárodního práva primárně vytvořen pro mezistátní vztahy. V otázkách terorismu hraje důležitou roli a to hlavně v případech státního propojení s terorismem. V případě lidských práv a svobod je to pak průnik elementární, jelikož všechny teroristické metody jsou ze své podstaty v rozporu s obecně platnými lidskými právy a svobodami.

3.2 Právní a strategický rozměr na úrovni státu

Stěžejní pozici ve strategickém řízení států ve věcech eliminace terorismu mají vládní představitelé a ústřední orgány veřejné správy. Důležitým rozměrem je ochrana demokratických principů. Ačkoliv je tento přístup primárně zmiňován v případě boje proti extremismu tak je platný i v případě terorismu, jelikož všechny teroristické akty, jakkoliv motivované jsou z principu proti všem základním principům demokracie a vycházejí z extremistických pozic, nebo jsou pomyslným posledním nástrojem extremistických organizací. Způsoby ochrany lze rozdělit do tří přístupů [59].

- **Militantní demokracie:** nekompromisní postup proti protivníkům demokracie, a to i za cenu omezení základních lidských demokratických a liberálních práv
- **Bránící se demokracie:** Vyznačuje se flexibilním právním rámcem, který adekvátně reaguje na hrozbu
- **Imunizující demokracie:** Ta se vyznačuje omezeným právním zasahováním do sociální sféry. Je dbáno na stabilitu politického systému, ale rovněž je brán v potaz účinek přísných rigidních nařízení, která by mohla působit kontraproduktivně

Základní nástroje ochrany demokracie pak jsou legislativního charakteru, spadající do rámce ústavního práva, trestního práva, správního práva nebo pracovního práva. Jedná se pak zejména o derogaci základních práv zejména svobody slova, svobody sdružování a shromažďování atd. Dále jsou to aspekty zasahování do soukromí, spojené se sledovací a zpravodajskou činností. Mimo právní nástroje jsou to pak dále aspekty diskurzního postupu, které lze označit jako „ochranu demokracie argumenty“ působnost takové činnosti je pak v celé šíři sociálního a vzdělávacího působení. Rovněž reagující politická a mediální kultura, která se vůči extremistickým pozicím vymezuje a izoluje [59].

V užším pojetí postupů proti terorismu, je žádoucí vytvářet konkrétní státní strategické dokumenty, určující komplexní postup v eliminaci terorismu [60]. Tyto dokumenty pak mohou mít oproti globálním strategiím vydávaným mezinárodními organizacemi, konkrétnější podobu a mohou lépe reflektovat problematiku vybraných zemí. Důležitým aspektem každé země není jen vnitrostátní omezení působnosti teroristických organizací, ale i omezení jejich možného zahraničního přesahu. Strategická dokumentace pak musí obsáhnout celé spektrum, vycházející z analýzy hrozeb. Hodnocení významu hrozby je výrazný intersubjektivní proces, který je specifický pro každý stát [21]. Proces analýzy by měl mít jasně definovaný cíl, identifikované hrozby a postupy k omezení jejich dopadů. Zásadní je v celém procesu kontakt s realitou, jak v oblasti vyhodnocování, tak plánování opatření. Strategický dokument by měl jasně stanovit základní operační řetězec „*prevence – preempce – response – řešení následků, resp. předvídaní – předstížení akce či úderu – reakce či odezva – řešení následků.*“ [61] Strategie se musí zaměřovat na aspekty státních i nestátních aktérů. Tedy i na provozovatele měkkých cílů formou nařízení a metodik pro realizaci bezpečnostních opatření. V neposlední řadě by se pak komplexní přístup měl týkat všech jednotlivých občanů země v aspektech prevence a chování v nepříznivých situacích. Samostatným důležitým aspektem je funkce bezpečnostního výzkumu.

Přesné legislativní vymezení terorismu a jeho přesná definice a všech jeho podob, je stěžejní pro kriminalizaci tohoto jevu. Rovněž je nutné vymezení přímé a nepřímé formy terorismu ve všech jeho podobách tedy jak logistickou, finanční tak ideologickou. V případě ideologické se jedná hlavně o aspekty kriminalizace, aspekty schvalování činů organizace a podobně. Důležitým aspektem je i kriminalizace všech fází tohoto jednání, tedy i fakt, že průkazná příprava takového jednání je trestná. Žádoucí je rovněž v důvodných případech využívat právních nástrojů jako je deportace, vyhoštění a dalších.

3.3 Prevence terorismu a soft metody eliminace

3.3.1 Ekonomická a sociokulturní oblast

Pokud chápeme ekonomické a sociální prvky jako možné aspekty radikalizace, je důležité v oblasti prevence vyvíjet kroky ke zlepšování situace. V případě rozvojového světa je žádoucí podporovat a aktivně vyvíjet rozvojové a humanitární programy jak na vládních, tak nevládních úrovních. Stabilní prosperující státy nebudou plodit tolik nevyžádané migrace a budou samy schopny přímo bojovat s případnou radikalizací společnosti. V rámci nastíněné problematiky velmi aktivně působí OSN a její agentury a podpůrné programy. V rámci humanitární pomoci pak postupuje ve dvou rovinách. V té první se zaměřuje na okamžitou pomoc v místě, kde je to nutné ale také v dlouhodobé preventivní strategii na předcházení humanitárních katastrof [62]. V oblasti ekonomického a sociálního rozvoje OSN deklarovala tzv. *rozvojové cíle tisíciletí*. Ty vytyčily základní cíle: Vymýcení extrémní chudoby a hladu, zpřístupnění vzdělávání, rovnost mezi pohlavími, snížení dětské úmrtnosti, zlepšení zdravotního stavu matek, boj proti nemocem, udržitelnost životního prostředí a mezinárodní spolupráce v rámci rozvoje. Na tyto cíle budou navázány cíle udržitelného rozvoje. Dosahování vytyčených cílů organizace sama kontroluje v rámci vlastních analýz [62]. V rámci humanitární pomoci jsou pak stěžejní organizace UNICEF, která se zaměřuje hlavně na pomoc dětem a to v oblastech jako je přístup k potravinám, pitné vodě, hygieně ale i vzdělávání. Financování těchto aktivit je ze dvou dobrovolných zdrojů, příspěvky států nebo široké veřejnosti [62]. V rámci humanitární pomoci spojené s imigrací a uprchlictvím, působí při OSN agentura UNHCR. Ta mimo přímé akutní pomoci, dále poskytuje právní pomoc a aktivně podporuje integrační procesy.

V případě vyspělých států, do kterých proudí migrace [63] jsou preventivní programy této povahy důležité hlavně v oblasti funkční integrace. Integrace je důležitá, jak na poli ekonomickém tedy podpořit migranta ve vstupu na ekonomický trh, tak hlavně v rozměru sociálním, tedy jeho začlenění do komunity. Zabránění vytváření separovaných oblastí a znevýhodněných lokalit, které můžeme vidět například ve Francii [64] ale i v jiných zemích Evropy. V těchto oblastech pak z neúspěšného procesu integrace roste frustrace a vzniká potenciál radikalizace. Důležitým aktérem v otázkách integrace je stát a jeho koncepce migrační politiky. Nezastupitelnou pozici mají ale i nevládní agentury, občanské spolky a obecně vřelá společnost, která integraci podporuje [10].

Druhá rovina prevence je ve vytváření programů, které napomáhají obětem teroristických činů nad rámec obdobných programů pro oběti kriminálních činů. V nadnárodním měřítku v této oblasti působí OSN prostřednictvím agentury proti zločinu a drogám a programu *podpora obětí teroristických činů*. Na státní úrovni pak působí jak vládní, tak nevládní programy [65]. Nejpropracovanější systém pomoci je zaveden v Izraeli.

3.3.2 Oblast vzdělávání

V oblasti vzdělávání je nutné zmínit, že se v rámci studií neprokázalo že by obecně vzdělání mělo ten efekt, že by vzdělanější jedince méně inklinovali k terorismu. Studie ukázala, že velká část zajatých teroristů měla univerzitní vzdělání. V tomto ohledu je velmi důležitý obsah vzdělání, které by se nemělo zaměřovat jen na studium náboženství a ignorovat prvky sekulárního vzdělání, jako jsou humanitní a přírodovědecké obory [66].

Vzdělání má pak nesporně místo v prevenci v rámci sociálního vyloučení, vedoucího k radikalizaci, prostřednictvím výuky kulturních rozdílů potírání rasismu a xenofobie [67]. Vyvíjet činnost dovnitř společnosti jako prevenci oboustranné radikalizace. Vzdělávací, či osvětově informační činnost je tedy nutná vůči domácímu obyvatelstvu, aby zabránilo protiimigračním nebo proti přistěhovaleckým násilnostem. Tak i opačně vzdělávat příchozí právě v oblasti kulturních a společenských zvyků a norem, které napomáhají integraci, případně asimilaci. V této oblasti prevence vyšla informativní brožura OSN pro učitele. Ta informuje o vhodných postupech práce s dětmi v oblasti informování a prevenci před radikalizací, vedoucí k násilnému extremismu [67].

Jako další nástroj v rámci vzdělávání je pak oblast chování při mimořádných událostech, popřípadě obecné základy zvládání rizikových situací. Dále základy první předlékařské pomoci, základy sebeobrany a podobně. Je žádoucí vyvíjet aktivitu v rozvoji civilního vzdělávání v této oblasti. Poučená, vzdělaná veřejnost pak v případě vzniku teroristického činu má větší šanci na zmírnění jeho negativních dopadů. V této oblasti mohou výrazně pomoci i informativní webové stránky, které informují o účincích látek, používaných teroristy a základní vzorce chování, popřípadě poskytování první profylaxe [43]. V oblasti výzkumu v této oblasti lze uvést program BeSeCu, který se zaměřuje na zkoumání chování lidí při krizových situacích. Nesporným benefitem takového vzdělávání je i přesah těchto vědomostí i mimo problematiku prevence terorismu do běžného života.

3.3.3 Soft metody eliminace

Základním cílem těchto programů je přímé působení na radikalizované osoby nebo celé skupiny. Jedná se tedy o řešení problému už existujícího a volba metod se odvíjí míry radikalizace [68]. Působení může mít různé formy od informativních kampaní až po intervenci specialistů nebo vyškolených jednotlivců potažmo celých týmů. Zaměření programů se pak liší podle cíle působení a na to z jaké motivace radikalizace vyvěrá. V základní rovině lze rozlišovat mezi programy namířené na ultrapravicovou potažmo nacionalistickou radikalizaci a na náboženskou nejčastěji islámskou radikalizaci. Důležité atributy funkčního programu by měly obsahovat [69]:

- **Motivace:** Motivace je v programu důležitá ve dvou rovinách. V první analytické, kdy sestavovaný program musí zkoumat, čím organizace vůči které je působeno, motivuje svoje členy a proč chtějí být její součástí. V druhé rovině pak vyvinout dostatečnou motivaci proto, aby jedinec takovou skupinu chtěl opustit
- **Role rodiny v procesu:** Až na výjimky je role rodiny v rámci procesu deradikalizace důležitým faktorem, který když je efektivně využit může výrazně dopomoci v deradikalizaci jedince. Výjimkami jsou pak případy, kdy celá rodina je pevnou součástí teroristické organizace. V tomto případě pak naopak je nutné jedince o rodiny odpoutat.
- **Finanční podpora:** Zaměřená primárně na podporu vzdělávání a zaměstnanosti. Podpora institucí, které tvoří alternativu od radikálních organizací v oblasti běžného živobytí.
- **Prevence recidivního působení sociálního prostředí:** Radikalizované sociální prostředí může velmi negativně působit na jedince nebo i celé skupiny, u kterých je nastartovaný proces deradikalizace. Vlivem okolního prostředí, ale opět sklouznou zpět k původnímu procesu. Je tedy třeba brát v úvahu i případné přestěhování jedince nebo skupiny do jiného prostředí. V obecné rovině toto platí i v případě spojování radikálních jedinců a neradikálních, například ve věznicích, kdy je pak nebezpečí radikalizace celého celku.
- **Míra úspěšnosti programu:** Důležitým atributem je sledování efektivity používaných metod a úspěšnosti celého programu. Vyhnout se opakování chyb a flexibilně měnit přístup podle odezvy.

3.4 Státní a nestátní prostředky prevence eliminace terorismu

Z pohledu státních a nestátních aktérů je nutné vymezit základní chráněné zájmy vůči kterým jsou vznášena bezpečnostní opatření preventivního charakteru. Základní chráněné referenční body lze vymezit jako:

- **Vláda, veřejné instituce, právní pořádek,** Jedná se o základní atribut funkčního státu. Základní systém, u kterého by jeho narušení narušilo fungování státu bezpečnost obyvatelstva a zajištění jejich základních práv a svobod [70].
- **Hard targets:** Pojem, který je používán ve vztahu se soft targets. Jedná se o celou řadu potencionálních cílů, které mají pro stát strategickou důležitost a proto jsou u nich zavedena zvýšená bezpečnostní opatření. V obecné rovině se mezi tyto cíle dají zařadit cíle kritické infrastruktury, vybrané objekty státní správy, bezpečnostních sborů a ozbrojených sil, ale také informace strategické důležitosti. Na ochraně těchto cílů se s různou intenzitou podílí prvky bezpečnostního systému státu.
- **Soft targets:** Tyto cíle se vyznačují velkou koncentrací civilních osob a nízkou mírou zabezpečení [13]. Jedná se o objekty jak ve státním, tak soukromém vlastnictví. Mezi takové objekty je možné zařadit školská zařízení, kulturní zařízení, obchodní centra, ale i rušná náměstí, dopravní prostředky a další. Na ochraně těchto míst se v omezené míře podílí bezpečnostní systém, ale díl odpovědnosti nesou i provozovatelé objektů.
  - **Hmotné statky významné povahy:** Jedná se zejména o důležité prvky infrastruktury.
  - **Hmotné statky symbolické povahy:** symbolická povaha může mít historickou nebo náboženskou specifičnost. Jako příklad takového chráněného statku lze uvést Zed' nárků v Jeruzalémě, sochu Svobody v New Yorku nebo Eiffelova věž v Paříži a mnoho dalších.
  - **Obyvatelstvo:** Organizované společenství osob, žijící ve státě. Vztah osob k státu je vymezen přijetím občanství daného státu [70]. Stávají se nejčastěji terčem teroristických útoků a jejich možnost zabezpečení je ze všech nastíněných nejsložitější.

3.4.1 Zpravodajské služby

Zpravodajské služby nebo také tajné služby vykonávají rozvědnou a kontrarozvědnou činnost, jsou jedním ze základních a nejučinnějších nástrojů potírání terorismu. Zpravodajská činnost je i ústřední nástroj v rozpoznání teroristů a identifikace. Hlavní úlohou organizace je pak analytická a operativní činnost v odhalování teroristů a předcházení potencionálním teroristickým činům. Zaměřují se primárně na získání dat o plánech postupů a plánovaných cílů útoků. Dále na biografické informace, informace o organizační a logistické struktuře, taktice, dalších napojených aktérech [3]. Zpravodajskou činnost je pak možné rozdělit do třech skupin [3]:

- **Strategické zpravodajství** je zaměřené na mezinárodní přesah organizací.
- **Taktické zpravodajství**, které je zaměřené na organizace působící uvnitř států.
- **Operativní zpravodajství**, které se týká konkrétních incidentů.

Sdílení zpravodajských informací mezi všemi prvky bezpečnostního systému je nejučinnějším nástrojem boje proti terorismu. Hlavně z důvodů kompetencí, kdy zpravodajské služby nedisponují výkonnou kompetencí pro přímé nasazení proti teroristům. Toto neplatí například pro USA, kde zpravodajské služby mají i výkonné kompetence a mohou přímo vést vyšetřování a proti potenciálním pachatelům zasahovat [71]. Nejdůležitější fáze sběr informací se týká zkoumání informačních zdrojů, ty mohou mít povahu veřejných nebo tajných. Informace pak dále dělíme podle toho, jak a kde je získáme. Jedná se pak například o lidské zdroje, radiové zpravodajství, zobrazovací zpravodajství, technické zpravodajství, zkoumání otevřených zdrojů a další [72]. Případně spolupráce s tzv. agenty. Což je osoba, jednající ve prospěch zpravodajské služby právě v rámci zjišťování informací. Dále je to pak použití zpravodajské techniky, jako jsou odposlechy a další. Formy sledování nebo využívání krycích prostředků a dokladů [73].

3.4.2 Policie a další bezpečnostní sbory

Ústřední roli v eliminaci terorismu uvnitř státu má policie. Policie sehrává důležitou roli i v rámci přímé a nepřímé prevence. Policie v rámci své kompetence vytváří specializované útvary, popřípadě speciální jednotky pro přímé nasazení proti teroristům. Dále jsou to speciální pyrotechnické jednotky, policejní vyjednavači a další. Policie řeší

problematiku terorismu v rámci ochrany života a majetku občanů a činy řeší v intencích jejich legislativního kriminálního vymezení. Vykonává vyšetřovací, pátrací i zpravodajskou činnost. V rámci přímého zásahu mají být jednotky policie připravené čelit všem druhům možných útoků. Jedná se pak zejména o zneškodnění ozbrojených pachatelů, záchrana rukojmích, vyjednávání, zneškodnění výbušných zařízení a další. Policie se dále podílí na pomoci s případnou evakuací osob z objektů. Stěžejní je dobré organizační a technologické zabezpečení prováděných operací. Zejména s důrazem na tři základní aspekty. Stabilní průchodné zabezpečení komunikačních sítí. Organizace a řízení palby, které zvyšuje efektivitu operace a chrání případně civilní oběti. V poslední řadě pak efektivní zpravodajská činnost, kdy ověřené spolehlivé informace jsou základním atributem pro efektivní protiteroristický zásah [3].

Dle metodické příručky, vydané k efektivní přípravě policie v aspektech boje proti terorismu, bylo načrtnuto pár základních bodů pro efektivní působení proti terorismu [74] :

- **Připravenost** policie na aspekty, které jsou s eliminací terorismu spojené, tedy odlišnost od ostatních kriminálních činů, větší mediální pozornost atd.
- **Seznámit se s hrozbou** terorismu, znát tedy motivace útočníků, jejich metody. Seznámit se s myšlením teroristů a být připravený na jejich větší odhodlání, než u běžných kriminálních činů
- **Aktivity plánovat a vytvořit síť**. Spolupracovat se soukromým sektorem a provozovateli soft targets a privátními bezpečnostními službami a zasadit se o rozvíjení efektivního krizového managementu
- **Efektivní sběr a vyhodnocování informací**. Aktivně spolupracovat se všemi složkami, zapojenými do boje s terorismem, zejména pak se zpravodajskými službami. Zaměřit se na vyhodnocování informací z potenciálně problémových lokalit, preventivní působení tzv. community policing.
- **Zlepšit zabezpečení potenciálních cílů**. V první řadě je důležité vyhodnotit cíle, které jsou potenciálně pro útočníky atraktivní a na ty se zaměřit a zvýšit bezpečnostní opatření. Efektivní nástroje vyhodnocení jsou metody EVIL DONE nebo CARVER.
- **Být připraven, když dojde k útoku**. Zaměřit se na efektivní výcvik na všech úrovních, jelikož útoky jsou neplánované a první na místě zpravidla nebude speciální jednotka, ale řadový příslušník.

Metody preventivní *community policing*

V rámci aktivní prevence formou odhalování a stíhání teroristů dále policie preventivně působí ve dvou rovinách, v nepřímé, tedy že její běžná činnost funguje jako preventivní prvek, dále aktivně tím, že se podílí na školení a vzdělávání v oblasti bezpečnosti [75] a dále pracuje v součinnosti se soukromým sektorem v oblasti zvyšování bezpečnostních opatření. V druhé rovině sociálního působení. Pro tento proces se v anglofonních zemích ustálil pojem *community policing*. Jedná se o stav, kdy je policejní práce úzce provázaná s veřejnou společností. Navzájem se doplňují a kooperují. Základním znakem je tedy otevřená pozice policie a vlídný stav angažované veřejnosti, která se aktivně chce podílet na zvyšování bezpečnosti. Důležitým atributem této spolupráce je budovaná vzájemná důvěra. Využitelnost této metody v prevenci terorismu vychází ze skutečnosti, že častým zdrojem radikalizace jsou problémy sociální povahy, nerovnosti a frustrace. Právě tyto aspekty práce mohou výrazně napomoci v případě odhalování radikalizace v uzavřených, izolovaných komunitách, které jsou běžnou policejní praxí prakticky nesledovatelné a nefiltrovatelné [71]. Širší spolupráce s komunitou může nejen přinést více informací, ale umožní i přímo deeskalovat radikalizaci. Efektivní koncept musí skloubit tři základní prvky [76]:

- **Organizovaná spolupráce** na úrovni všech státních i nestátních subjektů, organizací i jednotlivců, které směřují ke zlepšení vztahu s policií a rozšíření odpovědnosti za bezpečnost na celý systém.
- **Organizační proměna** zaměřená jak na vedení, tak jednotlivce a technologické prostředky. Změna se týká otevřenosti a přístupnosti policie na její kulturu činnosti a změnu chápání jako primárně represivního nástroje.
- **Aktivní řešení problému** veskrze proaktivní preventivní metody. Nezaměřovat se na řešení důsledků, ale příčin.

Role dalších složek

V rámci zvládnání následků teroristických činů mají důležitou bezpečnostní roli i ostatní bezpečnostní sbory a zdravotnický sektor ale i havarijní služby a další. Ty lze obecně zařadit do rámce krizového řízení a ochrany obyvatelstva [77]. Jedná se pak zejména o hasiče a jednotky požární ochrany, které jsou navíc vybaveny na zvládnání následků použití látek CBRNE. Dále jsou to jednotky rychlé zdravotní pomoci, lékaři, psychologové,

popřípadě vyškolení interventi, kteří poskytují na místě neodkladnou přednemocniční péči a první psychologickou pomoc a na ně navazující zdravotnická zařízení. V neposlední řadě jsou to pak další havarijní služby.

3.4.3 Další bezpečnostní aktéři

V rámci prevence možných útoků mají důležitou roli soukromé bezpečnostní agentury a provozovatelé soft targets. V prvním případě se jedná hlavně o aspekty pasivní tedy, že svojí činností, tedy obchůzkovou a strážnou, snižují aktivitu cíle. V případě provozovatelů soft targets je problematika složitější z důvodu šířky definice. V obecné rovině tedy lze možnosti zvyšování bezpečnosti v intencích provozovatele rozdělit do třech fází *před incidentem* (prevence) *při incidentu* (reakce) *po incidentu* (zmírnit škody) [78]. Přijaté opatření lze zařadit do kategorií:

- **Bezpečnostní dokumentace:** Provozovatel zpracovává dokumentaci bezpečnostní povahy nad rámec zákonné povinnosti. Jedná se pak o analýzu objektu z pohledu efektivního zabezpečení a snížení možných následků útoků. Dále jsou to aspekty reakčních mechanismů personálu a zaměstnanců v případě útoku. Plán *invakuace* a další.
- **Fyzická ostraha a režimová opatření:** Provozovatel vyčlení zaměstnance, nebo zajistí bezpečnostní agenturu, které krom fyzického zabezpečení budovy dále provádí režimová opatření dle charakteru budovy. Pracovníci dále mohou obsluhovat další prostředky technologické povahy.
- **Technologické prostředky:** Jedná se zejména o kamerový systém, poplachové zabezpečovací a tísňové systémy, dohledové a poplachové přijímací centrum, vnitřní rozhlas, rentgen, detektor kovu, přístupový docházkový systém, vnitřní bezpečnostní systém, osvětlení [78].
- **Technické prostředky:** Bezpečnostní dveře, bezpečnostní okna, ploty, turnikety, betonové sloupky a další.
- **Školení a vzdělávání:** Školení zaměstnanců v oblasti zvládnání krizových situací, kurzy první předlékařské pomoci, školení v zásadách *safety haven* a další.

3.4.4 Vojenské prostředky

K nasazení armádních jednotek v boji proti terorismu dochází ve dvou případech. První případ je nasazení armádních jednotek jako krajní řešení pro boj proti teroristickým organizacím uvnitř státu. Druhý případ je protiteroristická zahraniční operace v rámci státní podpory nebo přímé intervence. Bojové operace „*představují základní způsob koncentrovaného a koordinovaného použití sil a prostředků v daném prostoru a čase ke splnění vojenských nebo nevojenských úkolů, popř. i jejich kombinací, k dosažení politických, vojensko-strategických, operačních nebo i jiných cílů.*“ Operace je pak možné dělit podle mnoha faktorů, jako jsou zapojení účastníci, prostředky, kterými je vedena, počet nasazených sil, podle cílů, podle časového horizontu [79]. S nasazením vojenských sil v rámci eliminace terorismu jsou úzce propojeny dva pojmy, tedy preventivní a preemptivní údery. **Preemptivní použití síly** lze definovat jako jednání, které směřuje k odvrácení bezprostřední hrozby. Důležitým faktorem je, že hrozbě nelze předejít jiným způsobem a preventivní reakce musí být adekvátní hrozbě. **Preventivní použití síly**, pak směřuje k odvrácení vzdálené hrozby, popřípadě snaha o to, předejít případnému nadcházejícímu útoku. Vychází tedy předpokladu, že by k útoku mohlo dojít a nereaguje na aktuálně hrozící nebezpečí [80]. Intervenci lze pak rozdělit do třech fází [81]:

- **Před intervencí:** Efektivní zpravodajská činnost na místě potencionálního zásahu a podpora místních aktérů, kteří výrazně mohou podpořit úspěch intervence. Dále je to získání podpory pro operaci v populaci, získání legitimacy operace prostřednictvím přidělení právního mandátu Rady bezpečnosti OSN.
- **Průběh intervence:** Základem úspěšné intervence je jasně stanovený cíl, kterého chceme dosáhnout. Jedná se jak o dílčí vojenské cíle, tak o dlouhodobé politické cíle. V rámci intervence je nutné vnímat místní poměry a vyhodnotit, jak bude mít zásah vliv na rovnováhu sil. V neposlední řadě je to také udržování si podpory místního obyvatelstva, tedy na co nejmenší možnou míru potlačit vedlejší civilní cíle.
- **Přechod:** Po ideálně rychlé vojenské intervenci musí nastat cílený proces vedoucí k obnově území. Obnova tamní veřejné správy by se měla nést v duchu diplomacie, rozvoje a obrany tzv. 3D (*ang. diplomacy, development and defence*). Dále se zaměřit na vládní reformy a usilovat o vybudování stabilního samostatného aparátu. Důležitý je i humanitní rozměr počínání s důrazem na

potřeby civilního obyvatelstva. K tomu se váže i snaha eliminace kriminality a narkokriminality.

V rámci obnovovacích a humanitárních operací se využívá provinčních rekonstrukčních týmů, které spolupracují a podporují vlády v zemích, kde působí zejména tedy Afghánistán a Irák. Společně s úřady se podílejí na zajišťování bezpečnosti, podpoře důležitých vnitřních událostí jako jsou např. volby. Podílejí se na výcviku a podpoře místních jednotek armádních sil a policie. Součástí jejich nasazení je i humanitární rozměr. Taktika boje s teroristickými skupinami se výrazně odlišuje od standardního konvenčního boje s armádou, na kterou byla armáda vždy primárně určena a připravená [82]. Jednotky se pak jen ve výjimečných případech přímo setkají s přímou konfrontací, ale jsou proti nim pořádány nahodilé výpady, na které se není možné cíleně připravit. Z toho důvodu bylo nutné vyvinout moderní efektivní taktické postupy eliminace terorismu. V rámci boje s terorismem se osvědčilo využívání speciálních armádních jednotek, které se oproti konvenčním silám vyznačují [83]:

- Možností rychlého nasazení a řešení širokého spektra úkolů
- Výcvik pro operování uvnitř nepřátelského území nebo v těžko přístupném terénu
- Zajištění vlastní ochrany, zdravotní pomoci a komunikaci
- Schopnost přežít v extrémních podmínkách bez nutnosti vnější podpory
- Schopnost kooperovat s civilním obyvatelstvem

V kooperaci s moderními konvenčními armádními jednotkami a mechanizovanými jednotkami, námořnictvem a letectvem, se dále využívají moderní zbraňové systémy, naváděné raketové systémy např. *helfire* nebo *patriot* a mnoho dalších. Ve velké míře se používají prostředky, pro detekci nebezpečných látek, radarové, sledovací a lokační technologie [84]. Specifickým, hojně využívaným prostředkem jsou také bezpilotní prostředky tzv. drony. Jedná se o letoun bez lidské posádky, který je vzdáleně řízen nebo předem naprogramován. V rámci vojenství mají tyto prostředky velmi široké využití, ale v rámci boje s terorismem se využívají hlavně pro monitoring a k cíleným úderům. Pro tento účel jsou nejčastěji používaným prostředkem drony *predátor* a *reaper*, které jsou navíc vybaveny laserově naváděnými raketami [84].

Nestátní vojenské jednotky

V rámci nestátních aktérů rozlišujeme v první řadě, **soukromé vojenské agentury** (*ang. Private military companies*). Tyto agentury disponují vojensky vybavenými a vycvičenými jednotkami, které i nosí vojenské uniformy, nicméně se jedná o žoldnéře, na které se nevztahují mezinárodní konvence. Využívají se nejčastěji v rozvojových zemích k ochraně finančních a energetických zájmů privátních aktérů. V druhé řadě jsou to pak **soukromé ozbrojené síly**, to jsou nejčastěji legie, nejnámější a nejdéle působící jsou pak Španělská legie nebo Francouzská cizinecká legie [85].

Služeb soukromých vojenských agentur také využívají nevládní agentury, které působí v nebezpečných oblastech. Jelikož se v rámci humanitárních operací stávají velmi často terčem násilností a únosů. Ačkoliv se nejedná o systematické využívání těchto agentur, v některých aspektech je jejich využití jedinou možnou alternativou zajištění bezpečnosti pro humanitární pracovníky [86]. Tyto agentury jsou velmi využívány v rámci operací v Afghánistánu a Iráku. V Afghánistánu dokonce tvoří počet těchto organizací větší počet, než nasazených jednotek pravidelné armády [87]. Jejich využívání se osvědčilo hlavně z finančního aspektu, kdy jejich nasazení pro specifické úkoly je levnější. V druhé řadě je to aspekt toho, že tyto agentury nemají tak složité rozhodovací procesy a je tedy možné jejich rychlé nasazení. K tomu se ale váže i největší úskalí těchto agentur, jelikož v rámci mezinárodního společenství nejsou ověřené funkční mechanismy, které by spolehlivě činnost těchto agentur kontrovaly. Není tedy spolehlivě zaručeno, že by bylo možné tyto agentury za jejich počínání spravedlivě soudit [21].

4 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

V teoretické části práce bylo cílem vymezení terorismu prostřednictvím zkoumání teroristických metod, organizační struktury organizací, financování a způsobů propagace. Dále vymezení komplexního teoretického rámce prevence a eliminace terorismu.

V praktické části práce bylo cílem zkoumání možností prevence a eliminace terorismu prostřednictvím analýzy a komparace vybraných mezinárodních organizací, vybraných států a zvolených metod prevence a eliminace terorismu-cílené likvidace, deradikalizace a resocializace.

Cílem dotazníkového šetření je vyhodnocení postojů široké české veřejnosti k problematice terorismu, jejich postojů k vnímání hrozby terorismu a jejich preference volby efektivních řešení.

Na základě zjištěných dat dotazníkového šetření, testování stanovených hypotéz, vyhodnocení dat analýzy a komparace navrhnout možnosti efektivnějších postupů prevence a eliminace terorismu.

Stanovené hypotézy

Hypotéza 1: Předpokládáme, že respondenti budou terorismus vnímat jako největší hrozbu současnosti.

Hypotéza 2: Předpokládáme, že věk respondentů nebude mít vliv na vnímání hrozby terorismu.

Hypotéza 3: Předpokládáme, že respondenti dotazníků budou nejčastěji volit jako nejefektivnější postup proti terorismu vojenské postupy.

Hypotéza 4: Předpokládáme, že většina respondentů nebude znát žádný preventivní program EU zaměřený na boj s terorismem, politickým radikalismem a extremismem.

5 METODIKA

Pro naplnění cílů jsou v práci využívány data z monografií, odborných článků, odborných studií, statických dat, strategických a legislativních vládních dokumentů, novinových článků a zpravodajských webů. Hlavním zdrojem statických dat o teroristických činech, které jsou v práci použity volně přístupná data *Global terrorism database*. Server je provozován Marylandskou univerzitou a data jsou pro nekomerční účely, akademickou a výzkumnou činnost volně přístupná. Databáze obsahuje činy z období mezi roky 1970-2015, pokud není v práci uvedeno jinak. V analytickém nástroji GTD byly předdefinovány tři atributy, které splňují všechny teroristické činy použité v práci [26]:

- *Násilný čin byl proveden se záměrem dosažení politických, ekonomických, náboženských nebo sociálních cílů.*
- *Násilný čin je průkazně spojen s činností vedoucí k úmyslnému manipulování, zastrasování nebo předání jiné zprávy široké veřejnosti nebo lidem které nejsou přímou obětí činu.*
- *Násilný čin byl v rozporu s mezinárodním humanitárním právem.*

V první části práce, tedy analýzy mezinárodních organizací, je dbán důraz zejména na analýzu legislativní a strategické dokumentace zaměřené na problematiku terorismu. Největší pozornost je přisuzována Evropské unii, vzhledem k jejímu specifickému charakteru a návaznosti na další části práce.

V druhé části práce, tedy v analýze státních přístupů není v rámci definice terorismu cílem práce striktní legislativní komparace všech existujících definic terorismu v jednotlivých zemích. Z toho důvodu byla vybrána v zemi často citovaná a používaná definice. Při zkoumání teroristických útoků bylo využito dat GTD o počtu teroristických útoků, metodách útoků, cílech útoků a vybraných teroristických organizací. Organizace jsou v práci rozděleny podle primární ideové motivace. Názvy organizací jsou uváděny v české transkripci, nebo ve tvaru ustáleném v českém prostředí. V rámci zkoumání přístupů k prevenci a eliminaci terorismu jednotlivých zemí, je vycházeno z veřejně přístupných oficiálních dokumentů, ale i z dalších zdrojů pro vymezení základního proti – teroristického diskurzu.

Třetí část práce, zabývající se konkrétními metodami prevence a eliminace je primárně zaměřená na zkoumání jejich efektivity. V případě eliminace terorismu je v práci efektivita chápána ve vztahu k teroristické aktivitě zkoumané organizace. Což je zkoumáno ve prostřednictvím dat GTD. V případě deradikalizace a resocializace je efektivita metody hodnocena na základě upuštění jedince nebo skupiny od teroristické aktivity a teroristické ideje. Pro zpracování dotazníkového šetření byla zvolena metoda kvantitativního standardizovaného anonymního dotazníku (viz příloha 1). Výzkumné šetření probíhalo v období 28.12. 2016 – 31. 3. 2017. Pro účast na dotazování nebyly žádné specifické podmínky. Dotazník byl mířen na širokou českou veřejnost. Dotazníkové šetření se účastnilo celkem 217 respondentů. Dotazník byl vytvořen autorem práce s konzultacemi s vedoucím práce a odborníkem z oboru sociologie. Dotazníkové šetření bylo provedeno online podobě u firmy Survio s.r.o. [88], která nabízí tuto službu bezplatně. Dotazník je složen ze tří základních otázek (č.1,2,3), dvě otázky informativního charakteru (č.4,5), tři otázky zjišťující vnímání hrozby terorismu (č.6,7,8), dvě otázky zjišťující důvěru v bezpečnostní systém a volbu vhodných metod eliminace terorismu (č.9,10) a poslední dobrovolná otázka zjišťující znalost preventivních programů (č.11). V dotazníku bylo 7 uzavřených otázek (č.1,2,3,4,7,8,9) tři otázky polouzavřené s možností vlastní odpovědi (č.5,6,10) a jedna nepovinná otevřená otázka (č.11). Výpis volných odpovědí je v příloze 2. V rámci zpracovávání dat bylo u převážné většiny otázek použito standardních statických metod vyjma *kategorizace jednotlivých responzí* (podkapitola 9.3.1.) Zde nebylo přistupováno k souhrnu všech dat, ale analýza se vztahovala k jednotlivým responzím. Z otázek č.6, č.7 a č.8, kterým byla přidána poměrná matematická váha (**3,2,1**). Na tom to základě byla vytvořena výsledná škála o hodnotách **6, 4, 2, 0, -2, -4, -6** a označená jako kategorie. Tato škála, kdy *kategorie 6* je maximum a *kategorie -6* minimum odpovídá tomu, jak jednotlivý respondent vnímá hrozbu terorismu. Kategorie jsou pak staticky zaneseny do grafu.

- **Modelový příklad 1:** *Respondent x* odpověděl na všechny tři otázky (č.6,7,8) ANO tedy výsledná *kategorie 6*.
- **Modelový příklad 2:** *Respondent y* odpověděl na otázku č6. ANO, na otázku č7. NE a na otázku č8. NE výsledná *kategorie 0*.

V diskuzi je pak provedena komparace výše zmíněných dat a zasazena do kontextu a jsou testovány hypotézy. Na základě výstupu výzkumu, analýzy a komparace jsou navrženy postupy efektivního postupu prevence a eliminace terorismu.

6 ANALÝZA PŘÍSTUPU MEZINÁRODNÍCH ORGANIZACÍ

6.1 Organizace spojených národů

Postavení organizace k potírání terorismu se formuje v průběhu let. Jako první ucelený přístup možno považovat rezoluci č. 3034 Opatření k zabránění mezinárodního terorismu z roku 1972. V průběhu let se v reakci na podoby terorismu dále postoj OSN proměňoval. Zásadním zlomem byla rezoluce č. 1373 v reakci na útoky 11. září 2001, která jasně zavazuje všechny členské státy kriminalizovat všechny aktivity spojené s podporou terorismu. Týká se to přímé podpory, finanční podpory nebo poskytnutí azylu. Dále byl ustaven orgán – protiteroristický výbor, který byl dále roku 2004 posílen rezolucí 1535, která ustanovila Výkonné ředitelství protiteroristické výboru a rezoluce 1566 která, definovala aspekty terorismu a jeho hrozbu. Jako další významný krok v upevňování strategického přístupu k problematice schválení globální protiteroristické strategie v roce 2006 [89]. Ta vymezuje čtyři základní pilíře a základní působnost [90]:

- Zavrhnout všechny projevy a formy terorismu, provedené kdekoli na světě s jakýmikoli cíli.
- Zaměřit se na prevenci terorismu
- Jednat v souladu s mezinárodními konvencemi a protokoly
- Zasazovat o vytvoření komplexní úmluvy o podobě mezinárodního terorismu
- Dodržovat všechny rezoluce vydané OSN
- Spolupráce s orgány OSN, působící ve věcech potírání terorismu
- Jednat v souladu s mezinárodním právem

Obrázek 4 čtyři pilíře protiteroristické strategie OSN

Dalším významným přínosem v rámci projevu na Valném shromáždění byla Kofi Annanem přednesená 5 ti bodová strategie pro boj s terorismem [58]:

- Jasně vymezit, co je možné považovat za terorismus. Tedy jednání, které má za úmysl způsobit smrt nebo vážná zranění civilistům nebo nevojákům, s cílem zastrašit nebo přinutit vládu nebo mezinárodní instituci k určitému jednání. Roztržštění debat co je a co není terorismus by výrazně zefektivnilo postup.
- Zasadit se o zamezení poskytování prostředků logistické, finanční podpory. Zvláštní důraz klást na zamezení přístupu teroristům k jadernému nebo radiologickému materiálu a obecně všem zbraním hromadného ničení.
- Odrazovat a tvrdě postupovat proti státům podporujícím terorismus.
- Podporovat jednotlivé státy v možnostech eliminace terorismu. S důrazem na podporu slabých států, které teroristé využívají jako svoje útočiště. V těchto státech podporovat správu věcí veřejných a pomoci s profesionalizací policejních složek.
- Přímou se zasazovat o protěžování v ochraně lidských práv a vlády práva, protože terorismus právě na tyto základní hodnoty přímo utočí.

Mezi další dokumenty, vtaahující se k boji s terorismem dále možno zařadit úmluvy, vztahující se k letecké dopravě, jako reakce na časté únosy letadel teroristickými organizacemi. Jedná se pak například o *Úmluvu o trestných a dalších nežádoucích činech páchaných na palubě letadel*, v neposlední řadě *Úmluva o potlačení nezákonné činnosti ohrožující bezpečnost civilního letectví*. Další úmluvy se týkají zamezení braní rukojmí, potlačování financování terorismu, používání pumových naloží a mnoho dalších [91].

6.2 Organizace severoatlantické smlouvy

V bezpečnostních otázkách se organizace i přímo věnuje otázkám eliminace a prevenci terorismu. Obdobně jako u ostatních organizací se debata o formách boje vyvíjela s podobou terorismu. Jako jedna z mála mezinárodních organizací i přímo vojensky zasahuje. Je možno zmínit mnoho konferencí a jednotlivých výstupů, jako příklad

v reakcích na 11. září 2001 zpracování *Vojenské koncepce obrany proti terorismu* dále *Mezinárodní bezpečnost a boj proti terorismu* nebo *Program obrany proti terorismu*. Dále se organizace angažovala i v otázkách výzkumu, který je zastoupen *Programem protiteroristického technologického výzkumu NATO* [89]. "V aktuální době se NATO primárně zaměřuje na problematiku působení organizace Daesh. V této souvislosti lze zmínit podporu globální koalice proti Daesh (ang. *Global Coalition to Counter ISIL někdy nazývaná jako Global Coalition to Counter DAESH*) A to formou poskytování a výměny informací, poskytnutí letounu AWCS, dále logistickou a výcvikovou podporou iráckým a jordánským bezpečnostním složkám. Výcvik se mimo jiné týká speciálních postupů pro detekci a zneškodnění improvizovaných výbušných zařízení [92]. "

V těchto otázkách je dále nutno zmínit Euroatlantickou radu partnerství, která je tvořena členskými zeměmi NATO a partnerskými zeměmi. Činnost EAPC se do řešení problematiky terorismu zapojila například v rámci Varšavského semináře roku 2002. Úloha EAPC v boji proti terorismu se definovala Praze konkrétním *Plánem boje proti terorismu*. Ten vymezuje konkrétní postupy organizace v souladu s mezinárodním právem. Je kladen důraz na nutnost mezinárodní spolupráce [89]. V rámci mezinárodní spolupráce je dále důležité společné situační centrum SitCen [92].

6.3 Organizace pro spolupráci a bezpečnost v Evropě

Organizace se zaměřuje na komplexní přístup proti terorismu. K tomu využívá dlouhodobých zkušeností s krizovým managementem a prevencí konfliktů. OBSE se dále zasazuje o zavádění mezinárodních konvencí OSN, vztahujících se k boji terorismem. Dále rozvíjí svoji spolupráci i s dalšími organizacemi státní i nestátní povahy [92].

Dále byla roku 2003 vytvořena protiteroristická síť v rámci zasedání rady ministrů v Maastrichtu. Hlavním cílem vytvořené sítě bylo celkové zlepšení, zrychlení a zefektivnění informační sítě v boji s terorismem. Organizace se dále přímo angažovala v řešení konkrétních projevů terorismu, jako příklad lze uvést problematiku sebevražedných atentátů. Problematice se věnuje *Rezoluce o terorismu páchaném sebevražednými útočníky* na mezinárodním symposiu v kooperaci s OSN. Dále lze uvést plán *Boje proti užívání internetu k teroristickým účelům* [89] nebo *Akční program reagující na fenomén tzv. „foreign fighters“* [92]. Dále organizace aktivně monitoruje přístup členských zemí a jejich přístup k přijímání legislativy ve věcech boje proti terorismu. Z pravidelně

aktualizovaných dat je patrné, že většina členských zemí a partnerských zemí se zasazuje o strategickou a legislativní formu vymezení boje s terorismem.

Strategický postup oddělení boje proti terorismu OBSE [93]:

- Podpora mezinárodního právního rámce v boji proti terorismu a podpora spolupráce v trestních otázkách protírání terorismu.
- Boj proti celé šíři extremistických a radikálních politických motivací, které vedou k terorismu.
- Prevence a potlačování projevů terorismu.
- Boj proti využívání internetu jako nástroje terorismu.
- Upřednostňovat a podporovat dialog a spolupráci v otázkách prevence a boje s terorismem. Zejména v segmentech státních, soukromých, civilních, průmyslových, obchodních a mediálních.
- Podpora rezoluce OSN a nešíření ZHN.
- Podpora zabezpečení cestovních dokladů.
- Zasazovat se o dodržování lidských práv a svobod v kontextu protiteroristických operací.

6.4 Rada Evropy

Za jednu z prvních aktivit organizace ve věcech potírání terorismu lze označit *Evropskou úmluvu o potlačování terorismu*. Hlavním účelem úmluvy bylo legislativní vymezení terorismu. Dále pak způsoby vydávání teroristů a způsoby výměny informací členských zemí. V reakci na události 11. září 2001 pak v rámci organizace vznikla multidisciplinární skupina pro mezinárodní boj proti terorismu. Tato skupina plnila úlohu poradní a analytickou a její pracovní týmy pracovaly na legislativních nástrojích boje proti terorismu. Skupina dále navrhla postup, kterým by se Rada Evropy měla ubírat [89]:

- Výzkum koncepce na obranu před terorismem a způsoby eliminace jeho podněcování.
- Zaměření na oblast vyšetřování a odhalování terorismu.
- Programy na ochrany svědků.
- Rozvoj mezinárodní spolupráce a způsoby zamezení financování terorismu.

- Problematika identifikace dokladů, které teroristé zneužívají.

Dále při organizaci působí Výbor expertů na terorismus, pro jejich označení se používá zkratka CODEXTER (*ang. Committee of experts on terrorism*) Tento výbor se primárně zaměřuje na [93]:

- terorismus a jeho spojení s internetem;
- radikalizaci a výcvik teroristů;
- vývoj zvláštních vyšetřovacích technik;
- legislativní vymezení terorismu v kontextu mezinárodního práva s ohledem na humanitární rozměr;
- zasazovat se o vytvoření mezinárodně přijímané definice terorismu;
- rozkrývání spojení mezi terorismem a organizovaným zločinem.

Mezi aktuální kroky skupiny v současné době patří vytvořený *Akční plán boje proti násilnému extremismu a radikalismu, vedoucímu k terorismu*, podepsán roku 2015 v Rize. Ten se zaměřuje v první řadě na posílení právních instrumentů mezinárodního práva pro boj proti extremismu a terorismu. To prostřednictvím vzájemné pomoci členských zemí Rady Evropy. Dále vypracováním nových doporučení pro postup pro boj s aktuální formou terorismu.

V druhé řadě pak na vývoj účinných nástrojů prevence radikalizace ve veřejném sektoru, školách, věznicích a na internetu. V případě školství a vzdělávání skupina předkládá několik návrhů. [93].

- Klást do popředí potřebu rovnosti a mezikulturního pochopení.
- Vymezení základních kompetencí, to vše v intencích demokratických principů.
- Budování inkluzivní společnosti.
- Snaha o zamezení zneužívání náboženských témat k radikalizaci.

6.5 Evropská unie

Postupy Evropské unie proti terorismu se obecně označují jako tzv. *evropský přístup* nebo tzv. *Boj proti terorismu*. Ten je možné charakterizovat jako dlouhodobé působení nemilitantních prostředků jako jsou politické kroky, aktivní diplomacie a ekonomické programy. Tento postup se zaměřuje na kořeny problémů, které následně vedou k radikalizaci a případnému terorismu. Vyznačují se preventivním charakterem, který je zaměřený primárně na spodní základnu pyramidy teroristické organizace (viz. obrázek č.3). Ačkoliv tento přístup nevyklučuje nasazení vojenský sil, považuje to za nejkrajnější možné řešení [8]. Efektivní boj proti terorismu musí dle Adama Robertse vykazovat tyto znaky [2]:

- Důvěra veřejnosti v rozhodovací proces, zpravodajské služby a politické zastoupení.
- Protiteroristické organizace respektují právním rámeč.
- Součástí protiteroristické taktiky je zaměření se na podstatu problému, ze kterých terorismus vyvěrá.

Postup EU v boji proti terorismu se postupně vyvíjel v reakci na teroristické činy zejména na útoky 11. září a dále pak na bombové útoky v Madridu a Londýně. Ústřední dokument reflektující problematiku *Evropská bezpečnostní strategie*, označila terorismus jako jednu z akutních hrozeb [8]. Dále pak *Prohlášení o boji proti terorismu* na jejímž základě byl zřízena funkce protiteroristického koordinátora. Mezi hlavní úkoly koordinátora, který je součástí sekretariátu Rady EU patří [93]:

- koordinační činnost Rady v boji proti terorismu;
- navrhování a předkládání politických řešení na základě informací příslušných orgánů EU;
- monitorování aktuální hrozby terorismu;
- zasazování se o prohloubení mezinárodní spolupráce i se zeměmi mimo EU.

Při Radě dále působí dvě pracovní skupiny tedy *Pracovní skupina pro terorismus*, která má za úkol analyzovat hrozby terorismu mimo hranice EU. Posilovat spolupráci se zeměmi, kde organizace sídlí a operují [93]. Dále je to *Pracovní skupina pro terorismus* ta má za úkol výměnu a vyhodnocování informací, tykající se hrozby terorismu. Dále se zaměřuje na boj

s radikalizací, která vede k terorismu a boj s náborovými technikami teroristických organizací. V poslední řadě pak hodnotit postupy členských států v boji proti terorismu. Pracovní skupina úzce spolupracuje s protiteroristickým koordinátorem a Europolem [93].

Aktuálním dokumentem je *Strategie boje proti terorismu* schválená roku 2005, ta má za cíl celosvětový boj proti terorismu v rámci dodržování lidských práv. Cílem strategie je učinit: „*Evropu bezpečným prostorem, kde platí základní práva a svobody*“. K tomu jsou vyčleněny čtyři základní pilíře [58]:

- **Předcházet:** Prevence aspektů, které vedou k tomu, že se lidé uchylují k terorismu. Zaměřit se tedy na prvotní faktory, které postupně vedou k projevům terorismu. Prevenci provádět v rámci členských zemí EU, ale i mimo ně v celém světě.
- **Chránit:** Zajistit ochranu občanům EU, zajistit bezpečnost, prvky infrastruktury a kritické infrastruktury. Posílení ochrany hranic EU.
- **Pronásledovat:** Zaměřit se na důkladné přeshraniční celosvětové vyšetřování teroristů, s cílem rozbíjení teroristických komunikačních a informačních sítí. Zamezit financování jejich aktivit.
- **Reakce:** Minimalizace následků teroristických činů. Vypořádat se s důsledky teroristický činů. Zaměřit se na potřeby obětí teroristických činů.

Pro podpoření funkce strategie dále vznikl aktualizovaný *Akční plán boje proti terorismu*, který přispívá k potírání radikalizace a formám náborů osob pro uskutečňování terorismu [58]. Dalším významným krokem bylo sestavení *Stockholmského programu (otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je)*. Ten měl působnost v letech 2010–2014 a zaměřuje se na segmenty práva, svobody a bezpečnosti. V rámci komplexního zhodnocení bezpečnostní situace program vyhodnocuje terorismus jako vážnou hrozbu a stanovuje základní postupy pro členské státy a instituce EU v boji s ním [94]. V souladu se strategií a v návaznosti na stockholmský program dále vycházejí další dokumenty *Evropský program pro bezpečnost* vydaný v roce 20015, který stanovuje základní zásady v postupech EU a stanovuje tři základní priority pro aktuální reakci, ty jsou:

- **Terorismus a radikalizace;**
- **mezinárodní organizovaná trestná činnost;**
- **kyberkriminalita.**

Dále jsou to aspekty, spojené s prevencí financování teroristických aktivit *Narižením o dohledatelnosti převodů peněz*, nařízení je součástí celkové koncepce *Boj proti praní peněz a financování terorismu*. Prostředky pro prevenci radikalizace a extremismu, s tím spojené spuštění *Sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci*. Dále nařízení, spojené s prevencí použití nebezpečných látek a směsí jako potencionálních výbušnin *Uvádění prekurzorů výbušnin na trh a jejich používání*. Popřípadě efektivnější způsoby odhalování potencionálních teroristů, kteří využívají pro převoz letecké spojení. V této věci vydaná směrnice o *Používání evidence cestujících pro prevenci terorismu a závažné trestné činnosti* [95]. V neposlední řadě byl sestaven seznam teroristů, aby osoba nebo organizace mohla být přidána na tento seznam, musí být splněn jedna ze dvou podmínek [93].

- **První podmínka:** Osoba nebo organizace je vyšetřována nebo stíhána na základě průkazných důkazů, ve věcech spáchání nebo pokusu o spáchání teroristického činu nebo jejímu napomáhání.
- **Druhá podmínka:** Osoba nebo organizace je v aspektech první podmínky, už pravomocně odsouzena.

Na osoby a organizace uvedené na seznamu se pak vztahují omezující opatření, týkající se policejně justiční spolupráce a zmrazení všech finančních aktiv [93]. Hlavně v ohledu na zabránění financování aktivit a rozsáhlé sankce všem přímým i nepřímým podporovatelům.

Dalšími kategoriemi jsou efektivnější postupy proti tzv. „foreign fighters“, potupy pro integraci a reakce na přistěhovaleckou vlnu [93]. Nebo aktuální a v českém prostředí velmi kontroverzní regulace zbraní [95].

Ve výsadním postavení v boji proti terorismu jsou pak Europol a Eurojust ty by v kooperaci měly výrazně přispět k mezistátní koordinaci postupů proti terorismu. Organizace by se měly zasadit o vytvoření sdílených informačních systémů [58]. V rámci Europolu je zřízeno *Evropské protiteroristické centrum*, které má za cíl řešení problematiky tzv. „foreign fighters“ a financování terorismu. Pro tyto účely dále operuje speciální tým, a je zřízen speciální školicí program pro *odhalování podezřelých finančních pohybů*. Další oblastí je *problematika radikalizace a šíření extremismu pomocí internetu*, nelegální obchod se zbraněmi a další segmenty. Europol dále vydává každoroční rozsáhlou zprávu o stavu a trendech vývoje terorismu TE-SAT [95]. Rovněž Eurojust ve své výroční zprávě reflektuje problematiku terorismu. Z té mimolegislativní podpory, kterou úřad poskytuje členským zemím vyplývá i rozsáhlá angažovanost v pořádání vzdělávacích seminářů a konferencí na témata jako financování terorismu nebo využití látek CBRNE teroristy.

7 ANALÝZA PŘÍSTUPU VYBRANÝCH ZEMÍ

7.1 Spojené Státy Americké

7.1.1 Definice terorismu

Terorismus definuje ve dvou úrovních, v jedné jako mezinárodní terorismus, který má tři základní charakteristiky [96]:

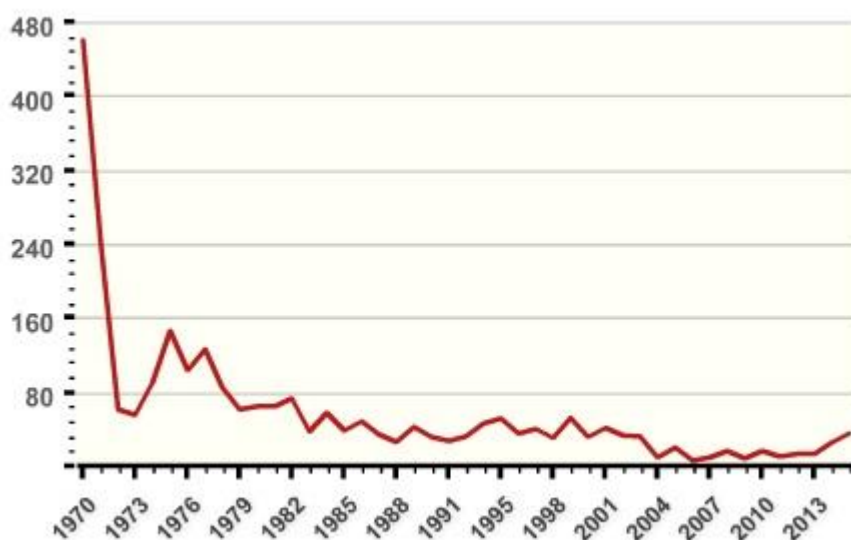
- Násilné činy nebo chování ohrožující lidské životy, které porušují federální nebo státní právo.
- Činy konané s úmyslem, zastrašit nebo vyvíjet nátlak na civilní obyvatelstvo, ovlivňovat státní politiku zastrašováním nebo nátlakem, snaha ovlivnit vládu, masivním ničením, vraždy nebo únosy.
- Činy jsou prováděny primárně mimo území jurisdikce Spojených států amerických, nebo přesahující hranice státu, pokud se jedná o prostředky, které jsou prováděny osobami, které jednají v úmyslu zastrašit nebo ovlivnit národní prostředí, kde operují nebo žádají o azyl.

V druhé rovině jako domácí terorismus, který má tyto charakteristiky:

- Násilné činy nebo chování ohrožující lidské životy, které porušují federální nebo státní právo.
- Činy konané s úmyslem, zastrašit nebo vyvíjet nátlak na civilní obyvatelstvo, ovlivňovat státní politiku zastrašováním nebo nátlakem, snaha ovlivnit vládu, masivním ničením, vraždy nebo únosy.

7.1.2 Počet teroristických útoků

Celkem bylo na území USA v období mezi léty 1970–2015 zaevidováno **2574** incidentů teroristické povahy dle kritérií GTD.

Obrázek 5 Graf celkového počtu teroristický činů na území USA v letech 1970-2015 [26]

Většina z těchto činů celkem **2197** si nevyžádala žádné zranění a celkem **2269** si nevyžádalo žádné oběti na životech. Celkem **6** incidentů si vyžádalo v celkovém počtu více než 100 zranění. K většině útoků byla použita výbušnina, z celkového počtu se jedná o **1346** incidentů. Cíleno bylo z celkového počtu útoku nejvíce na soukromý podnikatelský sektor celkem **724**, dále na vládní instituce celkem **346** a na civilní cíle celkem **316** [26].

7.1.3 Ideové motivace útoků a vybrané organizace

Velká většina z celkového počtu incidentů byla provedena jedinci bez příslušnosti k nějaké organizaci, nebo se propojení s žádnou organizací neprokázalo. Dále jsou zahrnuty činy extremistické povahy, provedené jednotlivci. Jedná se zejména o činy protivládní nebo kriminální povahy. Vybrané organizace, zodpovědné za útoky [26]:

- **Enviromentální organizace:** Fronta za osvobození zvířat, Fronta za osvobození země a jejich další sympatizující organizace.
- **Extremistické organizace:**
  - **Pravicové:** Minuteman civilní obraný sbor, Ku Klux Klan, organizace Árijský národ, Černá osvobozenecá armáda a řada dalších rasistických nebo neonacistických skupin.
  - **Levicové:** Los Macheteros, Komunistická organizace 19. května a další.
- **Náboženské organizace:**
  - **Islamistické:** al-Káida a její přidružené organizace, organizace napojené na Talibán a Jamaat al-Fuqru.
  - **Křesťanské:** Organizace proti potratům, Hnutí stvořitele, Armáda boha a další fundamentalistické sekty.
  - **Judaistické:** Kach, Židovská obraná liga a další.
  - **Ostatní náboženství:** Hnutí Rajneesh a jiné sekty menšinových náboženských proudů.

7.1.4 Prevence a eliminace terorismu

S postupem Spojených států proti terorismu je nedomyšlitelně spojena eliminace silou. Základní kamen toho postupu je definovaný jako *Válka proti terorismu* (ang. *Global war on terror*), kterou deklaroval G. W. Bush. Tento postup se vyznačuje preventivním a preemptivním použitím moderního vojenského arzenálu [8]. A to vůči zemím označeným jako osa zla, autorem toho vymezení je David Frum. Ačkoliv je hlavním zástupcem tohoto restriktivního přístupu USA, připojily se k němu i některé státy Evropy a další země. Samotný koncept vést proti terorismu válku je kritizován například Bryan Vilou a Joannem Savagem, s tím, že nereflektuje celou šířku problematiky a může naopak působit kontraproduktivně. Vnímají válku jako krátkodobý destruktivní koncept proti koherentnímu nepříteli. Což terorismus nesplňuje, definují ho jako taktiku, proti které nelze vést válku [71]. Do opozice proti těmto přístupům vystupoval například Ian Shapiro, který podporoval přístup zadržování [97]. Tento postup, který je označován i jako *Bushova doktrína* postupně oslaboval a vyvrcholením bylo zvolení prezidenta Baraka Obamy. Jeho přístup se vyznačoval ústupem od militarismu a utilitarismu a zaměřením se na politické a diplomatické nástroje, kterou jsou charakterističtější pro evropský přístup. Předefinováním bezpečnostních hrozeb, kdy jako nejvážnější hrozbu byl vyčleněn jaderný terorismus. Tento

přístup je možné označit jako *Obamova doktrína* [21].

Aktuálně dochází opět ke změně politického diskurzu, hlavním důvodem je zvolení amerického prezidenta Donalda Trumpa. Ten se výrazně zaměřuje na aspekty zvyšování bezpečnosti uvnitř hranic USA, jedním z kontroverzních rozhodnutí je omezení vstupu z vybraných zemí z nebezpečí terorismu. Tento krok je ale široce kritizován, s jeho účinností je polemizováno a neprošel legislativním procesem. Dále bylo opět přistoupeno k přímým vojenským zásahům na Středním východě. Razantním přístupem se vyznačují i aktuální kroky proti terorismu v regionu. Jako příklad lze uvést použití největší konvenční rakety zvané MOAB. Je nutné vnímat naprosto specifické postavení USA, které se samy postavily do první řady v eliminaci terorismu [98], i z toho důvodu se angažují v mnoha zemích světa přímo nebo v rámci spolupráce.

- Ústředním bezpečnostním strategickým dokumentem Spojených států je *Národní bezpečnostní strategie*, která reflektuje nebezpečí terorismu a násilného extremismu už v úvodní preambuli. Zároveň deklaruje jasný záměr proti terorismu postupovat všemi nutnými prostředky.
- Konkrétní strategický dokument, který se vztahuje k těmto postupům je *Národní protiteroristická strategie*. Ta vymezuje základní cíle, kterých je nutné dosáhnout. Zejména tedy zajistit bezpečnost Spojeným státům, jejímu obyvatelstvu a jeho zájmům. Zabránit rozvoji terorismu a zamezit přístupu teroristů ke zbraním hromadného ničení. Zvláštní důraz je kladen na eliminaci organizace al-Káida a její přidružené organizace, její sítě a zejména její úkryty. V rámci protiteroristické strategie zdůrazňují nutnost mezinárodní spolupráce a tvorby bezpečnostních partnerství. Dále vyčleňuje základní pole působnosti, tedy vnitrostátní záležitosti, které označuje jako hlavní prioritu. Rovněž ale další části světa s důrazem na partnerské země a místa kde působí teroristické organizace [99].
- Pro bezpečnostní strategii vnitrostátních opatření je pak stěžejním dokumentem aktuální *strategie pro výhru války proti islámskému terorismu* z roku 2016. Dalším aktuálním dokumentem je pak rozsáhlá analýza situace terorismu a další.

USA má celou řadu preventivních programů boje proti terorismu, jedná se například o *Antiteroristický asistenční program*, který je zaměřen primárně na informativně vzdělávací činnost, která zahrnuje prvky prevence terorismu, ale i prvky aktivního potírání. Program funguje mezinárodně napříč 154 zemí. Obdobně působící *Program proti*

násilnému extremismu, který se zaměřuje na kooperaci vládního a nevládního sektoru v oblasti prevence radikalizace. Dále se jedná o *Program proti financování teroristických aktivit*, programy mezinárodní spolupráce, globální protiteoretické fórum a mnoho dalších programů a iniciativ. Do tohoto výčtu by šlo zařadit i programy nestátních organizací sídlících v USA [99].

7.1.5 Represivní a zpravodajské složky

V rámci vymezení organizací, které lze označit v USA jako zpravodajské narážíme na kompetenční problém těchto organizací, kterým se odlišují od evropského pojetí. V čele celého zpravodajského aparátu stojí ředitel národního zpravodajství, který předsedá odborné komunitě a je přímo podřízen prezidentovi USA. Jako ústřední organizaci pro kontrarozvědnou činnost lze označit FBI (*ang. Federal Bureau of Investigation*). Při této organizaci působí speciální zásahová jednotka známa jako SWAT (*ang. Special Weapons and Tactics*) dále Tým pro záchranu rukojmí (*ang. Hostage rescue team*) a mnoho dalších speciálních odborů a jednotlivých specializací, například pro vyjednávání, logistickou podporu, výcvik a další segmenty. Nejvýznamnější organizací pro rozvědnou činnost je Národní bezpečnostní agentura a CIA (*ang. Central Intelligence Agency*) [98]. Dále by šlo vymezit další organizace zpravodajské povahy, které se zaměřují na specifické segmenty jako je vzdušný prostor, námořní prostor, pohyb zboží a obchod, vnitřní bezpečnost nebo speciální organizace pro ochranu prezidenta a další. Ve specifickém postavení pak stojí vojenské zpravodajství.

V obecné rovině lze bezpečnostní sbory rozdělit do tří úrovní jako federální, státní, to se jedná zejména o státní policii (*ang. State Police*), dále městská úroveň (*ang. Police Department*) a okresní (*ang. County Sheriff*). Na všech těchto úrovních je pak zřízena celá řada speciálních týmů [98]. V neposlední řadě jsou to i jednotky vojenské, tedy ozbrojené síly USA (*ang. U.S. Army*) ty jsou využívány zejména pro zahraniční protiteroristické operace.

V rámci armády existuje mnoho speciálních jednotek zaměřených na boj s terorismem. Nejvýznamnější z nich je speciální jednotka (*ang. 1st Special Forces Operational Detachment*). Dále jsou to jednotky spadající pod letectvo (*ang. U.S. Air Force*), námořnictvo (*ang. U.S. Navy's Sea*) jednotka (*ang. Detachment One*), námořní pěchoty (*ang. U.S. Marine Corps*) jednotka (*ang. Development Group*) nebo (*ang. Fleet Antiterrorist Security Team*) a další [100].

7.2 Izrael

7.2.1 Definice terorismu

Izrael nově předefinoval svoje právní vymezení terorismu v rámci přijímaných protiteroristických zákonů. Aktuálně tak definují teroristický čin jako [101]:

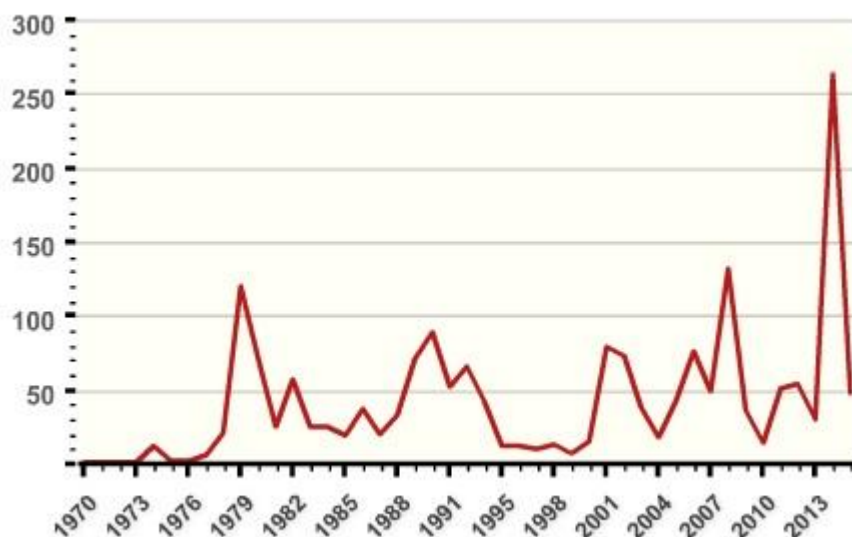
- Politicky, nábožensky nebo ideologicky motivované jednání;
- s cílem šířit ve veřejnosti strach nebo nutit vládu země, státní instituce, instituce zahraničních zemí nebo mezinárodních organizací zdržet se určitého jednání;
- nebo čin zahrnuje jednání nebo hrozbu, která by přinesla závažnou újmu, lidem nebo svobodě.

Definice dále vymezuje další potencionální cíle, jako je veřejný pořádek, zdravotnictví, náboženské statky a další. Zákon dále vymezuje základní znaky, které musí organizace naplnit, aby se dala označit za teroristickou. Jedná se o organizaci, která systematicky plánuje

- Spáchání nebo úmyslnou podporu spáchání teroristického činu. Mimo jiné organizace provádí výcvik nebo vedení teroristických operací, jejich logistickou nebo jinou přímou i nepřímou podporu.

7.2.2 Počet teroristických útoků

Celkem bylo na území Izraele v období mezi léty 1970–2015 zaevidováno **1872** incidentů teroristické povahy dle kritérií GTD.

Obrázek 6 Graf celkového počtu teroristických činů na území Izraele v letech 1970-2015 [26]

Většina provedených činů, celkem **1053** si nevyžádala žádná zranění a **1328** z celkového počtu si nevyžádalo oběti na životech. Celkem **6** incidentů si vyžádalo v celkovém součtu více než 100 zraněných osob. Většina incidentů celkem **1409** byla vedena výbušnými prostředky. Specifikem je velký počet útoků kontaktními zbraněmi celkem **171**. Většina útoků byla vedena proti civilnímu obyvatelstvu celkem **107**, dále proti armádě **76**, policii **73** a vládním představitelům a institucím **73** [26].

7.2.3 Ideové motivace útoků a vybrané organizace

Část činů byla provedena jednotlivci jak z řad Palestinců, tak Židů, bez příslušnosti k organizaci. Motivací byl náboženský extremismus, nacionalismus nebo jiné politické důvody, zejména spojené s osadnictvím. Vybrané organizace zodpovědné za útoky [26]:

- **palestinské a propalestinské:** Palestinský islámský džihád, Hamas, Fatah, Organizace pro osvobození Palestiny, Fronta pro osvobození Palestiny, Demokratická fronta pro osvobození Palestiny, Hizballáh, Výbor lidového odporu, mnoho brigád pojmenovaných podle konkrétních osob nebo náboženských symbolik a další organizace.
- **Židovské a proti-palestinské organizace:** Kach, Židovská bojová organizace, Agudat Izrael, Revoluční bezpečnostní aparát, Židovské podsvětí, Organizace pro sionistické sjednocení, Teror za teror a další.

7.2.4 Prevence a eliminace terorismu

Vývoj protiteroristické politiky Izraele je navázán na několik specifík. V první řadě jsou to okolnosti vzniku státu Izrael, na to navazující série válek. Následkem toho je velká míra militarizace společnosti, která se netradičně týká dokonce i žen. To se promítá i do volby metod eliminace terorismu, které jsou velmi často úzce propojené s armádou a preemptivními údery. K tomuto přístupu přispívá velmi tenká linie mezi válkou, gerilou a terorismem, které jsou pro konflikty na Blízkém východě typické [102].

Dále je to vnitrostátní politika země, kde lze najít dva základní ideové proudy. Jedná se o proud navazující na labouristický moderní sionismus (příklad stran Mapaj, Mapam, Izraelská strana práce a další) a proud navazující na revizionistický moderní sionismus (například strany Cherut, Gachal, Likud) [103]. Každý z těchto přístupů se vyznačuje určitými specifiky v rámci boje proti terorismu, které se projevují na podnikajících krocích. V obecné rovině lze říci, že z řad labouristů se spíše naleznou hlasy smířlivější a směry navazující na revizionistické křídlo, hlasy nekompromisnější. Toto rozdělení neplatí stoprocentně, protože do procesu zasahují i další faktory. Jedná se zejména o strany, které nezapadají do předdefinovaného konceptu, příkladem mohou být ortodoxně náboženské strany a podobně. Rozdělení na smířlivější a nekompromisní lze vnímat spíše jako trend než dogma. Příkladem narušení tohoto konceptu lze uvést stažení osadníků z pásma Gazy tehdejším premiérem za stranu Likud Arielem Šaronem. Jako druhý fakt, že osadnictví jako fenomén, který je dlouhodobě označován za jeden ze základních překážek možného mírového řešení, byl započat právě labouristy v čele s Ben Gurionem [103].

Izraelský postup proti terorismu se vyznačuje mnohými specifiky hlavně v otázkách preemptivních represivních metod. Nutno dodat, že jsou za některé z níže uvedených postupů kritizováni mezinárodním společenstvím, zejména pak OSN [15]. Kromě dále rozebírané cílené likvidace jsou to například kolektivní tresty, jako je bourání a zásahy do infrastruktury a tvorba kontrolních stanovišť nebo výstavba separační zdi. Izraelské protiteroristické postupy se vyznačují i moderními technologickými prostředky jako jsou protiraketová obrana a podobně [104].

Ústředním dokumentem, ze kterého protiteroristické postupy vychází je zákon o obranné službě [102], který navazuje na předešlé zákony a je dále novelizován. Popřípadě protiteroristické postupy jsou dále specifikovány konkrétními zákony viz. výše rozebíraný protiteroristický zákon. Strategie proti terorismu je úzce propojená s doktrínou izraelských bojových sil. Pro izraelskou strategii jsou charakteristické tři prvky [104].

- **Prvním** je, že Izraelci pevně udržují pozici síly.
- **Druhým** je konstantní tlak na teroristické organizace.
- **Třetím**, lze charakterizovat jako „nejdřív odplata a pak vyjednávání“. Tedy žádný čin nezůstane nepotrestán.

Prevence terorismu vychází ze základního předpisu *o prevenci terorismu č.33*. Ten vymezuje základní postupy a přístupy prevence, založené primárně na represii a odstrašení [102]. Dále lze zmínit například programy na deradikalizaci vězňů [105].

7.2.5 Represivní a zpravodajské složky

Za aspekty vnitřní bezpečnosti a kontrarozvědnou činnost je zodpovědná organizace Šabak, známá také jako Šin bet (*heb. Šerut ha-Bitachon ha-Klali*) ta velmi úzce spolupracuje se speciální jednotkou (*heb. Mista'arvim*), která má v aspektech infiltrace a eliminace teroristů výsadní postavení [98]. Pro zahraniční rozvědnou činnost působí organizace známá jako Mosad (*heb. ha-Mosad le-modi'in u-le-tafkidim mejuchadim*) I ta disponuje speciálními jednotkami, které spadají pod přísné utajení. Jednou z nich je například Kidon [100]. Vojenské zpravodajství má pak v gesci organizaci Aman (*heb. Agaf ha-Modi'in*).

Za zajištění vnitřní bezpečnosti jsou v Izraeli zodpovědné v první řadě izraelská policie (*heb. Mishteret Yisrael*) dále je to para-militantní pohraniční policie Magav (*heb. Mishmar Ha'gvul*) a poslední složkou jsou civilní dobrovolnické sbory (*heb. Mash'az*). V rámci výše zmíněných složek operují speciální protiteroristické jednotky, například Yamam (*heb. Yehida Merkazit Meyuhedet*) a další. Svoje speciální jednotky má ale i například vězeňská služba (*Shabas*) se speciální jednotkou (*Nachson*).

V rámci izraelských ozbrojených sil známé pod anglickou zkratkou IDF (*heb. Cva ha-hagana le-Jisrael*) je vyčleněno několik speciálních jednotek. Tou hlavní je *Sayeret Matkal*, ale i zpravodajská skupina *Gideonin* [98]. Jsou to ale i další speciální jednotky spadající pod letectvo (*Sajeret Šaldag*), nebo námořní pěchotu (*Shayetet 13*) [100].

7.3 Velká Británie

7.3.1 Definice terorismu

Přes řadu novelizací v rámci protiteroristické legislativy, je v rámci právního pořádku stále aktuální definice terorismu z roku 2000 z legislativního dokumentu *terrorism act*. Ta jej definuje jako „jednání nebo hrozbu jednání užitě k ovlivnění vlády nebo zastrašení veřejnosti nebo její části s cílem prosazování politických, náboženských nebo ideologických zájmů“. Působnost definice se vztahuje, ale i na organizace operující mimo území Velké Británie, které používají hrubé násilí proti osobám nebo majetku. Dále jednání, které vážně ohrožuje veřejnost, veřejný pořádek nebo elektrifikační síť. Tyto činy jsou teroristické vždy, ať jsou vedeny jakýmikoliv prostředky [106].

7.3.2 Počet teroristických útoků

Celkem bylo na území Velké Británie v období mezi léty 1970–2015 zaevidováno **4050** incidentů teroristické povahy dle kritérií GTD.

Obrázek 7 Graf celkového počtu teroristický činů na území Velké Británie v letech 1970-2015 [26]

Většina z těchto činů celkem **2158** si nevyžádala žádné zranění a celkem **2280** si nevyžádalo žádné oběti na životech. Z celkového počtu útoků si jich **7** vyžádalo více než 100 zranění. Většina útoků byla provedena výbušninami **1837**. Specifikem je pak velký počet útoků vedených střelnými zbraněmi **1458**. Nejčastějším cílem útoků byli civilisté celkem **1533**, dále soukromý podnikatelský sektor **882** a vládní instituce **322** [26].

7.3.3 Ideové motivace útoků a vybrané organizace

U většiny incidentů není zjištěna příslušnost k nějaké organizaci nebo byl čin proveden jednotlivci. Hlavní motivací činů jsou politické důvody zejména nacionalistické a separatistické, dále jsou to extremistické postoje jak levicového, tak pravicového charakteru. Vybrané organizace zodpovědné za útoky [26]:

- **Politicky motivované:**
  - **Pro irské:** Irská republikánská armáda a její mutace Nová a Pravá Irská republikánská armáda, Oranžoví dobrovolníci, Svobodní bojovníci Ulstru a další přidružené organizace.
  - **Pro velšské:** Meibion Glyndwr a další waleští extremisté,
  - **Pro skotské:** Skotská národně osvobozená armáda a další skotští extremisté.
  - **Další organizace:** Organizace pro osvobození Arménie, Palestinské organizace jako Černé září a další.
- **Extremistické organizace:**
  - **Pravicové:** Bílí Vlci, Combat18, Column88, Přímý boj proti drogám.
  - **Levicové:** Organizace 2. dubna a další levicové a anarchistické skupiny.
- **Enviromentální organizace:** Fronta za osvobození země, Aktivisti za práva zvířat, Fronta za osvobození zvířat.
- **Náboženské organizace:** al-Káida a její přidružené organizace, Brigáda Abu Hafs al-Masriho, Revoluční gardy, Organizace podporovatelů Kadaffiho.

7.3.4 Prevence a eliminace terorismu

Přístup Velké Británie k problematice moderních forem terorismu můžeme sledovat na třech základních obdobích. Jedná se o období kolonialismu, kdy čelili jednotlivým projevům terorismu například v Indii nebo na Blízkém východě. Dále je to období politicko-nacionalistického teroru, spojenou zejména s problematikou Severního Irsku. Zejména s aktivitou organizací IRA a dalších [16]. V poslední řadě je to aktuální problematika nábožensky motivovaného islamistického teroru. Ačkoliv i pro první případ by bylo možné najít celou řadu důležitých faktorů, které se promítají i v dnešních souvislostech. Z hlediska aktuality jsou nejdůležitější další dva. Vůči separatistickým tendencím je charakteristický postoj ministerské předsedkyně Margaret Thatcherové, která zastávala vůči teroristům velmi tvrdý nekompromisní postoj. Nicméně razantní postoj se nejevil jako příliš efektivní. Dnešní stav v problematice severního Irsku není výsledkem striktního postupu, ale dlouhodobého diplomatického úsilí.

K otázce islámského fundamentalismu se váže problematika migrace a zejména problematika neúspěšné integrace. Aktivitu dále velmi ovlivňuje zahraniční postoj země. Zejména pak přístup k Blízkému východu a postoj k zahraniční politice USA. Tím

nejzásadnějším krokem byla pak otevřená podpora Tony Blaira Bushovu konceptu tzv. *globální války proti terorismu*, spojenou s přímým nasazením vojenský sil. S touto podporou je spojen i jeden z největších teroristických činů, kterým musela Británie čelit roku 2005 v Londýně uspořádaný organizací al-Káida [2]. Tento útok měl jasný cíl, tedy ustoupení od podpory a intervencionismu. Což se v první fázi nestalo, ale obdobně jako v případě USA podpora této politiky postupně slábla. Po odstoupení Blaira z funkce můžeme vidět snahu o oslabení vojenské přítomnosti v regionu ze strany Gordana Browna [107]. Toho vystřídal Davin Cameron, který se ale opět vyjadřoval v rozhovorech k podpoře minulé politiky [107]. Dále se v jeho období odehrál další zásah v Libyii, ve kterém sám tvrdil, že Velká Británie hrála primární roli [107]. Aktuální postoj země vůči terorismu velmi ovlivňují aktuální skutečnosti tzv. brexitu tedy procesu odstoupení z EU. Dále i aktuálně působící premiérka Theresa Mayová. Ta vyjadřuje podporu nově zvolenému prezidentovi USA Donaldu Trumpovi [107]. Rovněž agenda protiteroristických opatření je pro ní velmi důležitá [107].

- Ústředním bezpečnostním dokumentem je *Národní bezpečnostní strategie a strategie obrany*. Ta označuje hrozbu radikalismu, násilného extremismu a terorismu jako jednu z nejvážnějších hrozeb [107].
- Konkrétní dokument, který se věnuje strategickému postupu proti terorismu je *Protiteroristická strategie*. Ta vymezuje celkem čtyři základní kameny strategie. Tedy **pokračovat** v nastoleném postupu, působit **preventivně**, **chránit** občany a v poslední řadě být **přípraven** eliminovat případné dopady terorismu na co nejmenší možnou míru [107].
- Preventivní programy pak vycházejí ze základní *Strategie prevence terorismu*. Ta mimo další body podrobně mapuje postoje rizikových menšin, které se často radikalizují a navrhuje možné scénáře a postupy řešení problémů. Dále stanovuje základní strategické cíle. Prvním cílem je výzva ideologická. Tedy zaměření jak na původ radikalizace, tak i navrnutí alternativ. Za druhé je to zaměření se na zranitelné, znevýhodněné osoby. K tomu se váže i vytvoření systému přímé podpory. Poslední, třetí cíl je dlouhodobá cílená práce s krizovými sektory, které jsou dlouhodobě zdrojem radikalizace [107].
- Pro upřesnění centrální strategie je vytvořena celá řada dílčích konkretizujících dokumentů.

7.3.5 Represivní a zpravodajské složky

Zpravodajskou organizací s primární odpovědností za kontrarozvědnou činnost je bezpečnostní agentura zvaná také jako *MI5* (*ang. Security Service, military intelligence section 5*) ve vnitřní působnosti země ale působí i další organizace. Za ústřední rozvědnou činnost je pak zodpovědná tajná zpravodajská služba zvaná také *MI6* (*ang. Secret Intelligence Service, military intelligence section 6*) Za vojenské zpravodajství je zodpovědné obranné zpravodajství (*ang. Defence Intelligence*) ale i další speciální jednotky jako 14. zpravodajská skupina a další [100].

Ústředním bezpečnostním sborem Velké Británie je Metropolitní policie (*ang. Metropolitan Police Service nebo Scotland Yard*) na regionální úrovni jsou to pak (*ang. Constabulary*) Dále jsou to speciální odbory (*ang. special operation*) ty mají na starost specifické úkoly jako je vyšetřování teroristických činů (*ang. Counter Terrorism Command*) ochranu politiků a diplomatů (*ang. Parliamentary and Diplomatic Protection*) ochranu královské rodiny (*ang. Royalty and Specialist Protection*) a další úkoly.

Významnou roli v potírání terorismu hraje armáda Velké Británie (*ang. British Army*) Zejména pak její speciální jednotky [98]. Jedná se o speciální jednotku *SAS* (*ang. Special Air Service*), ale i další podpůrné jednotky *SFSG* (*ang. Special Forces Support Group*) nebo speciální výzvědné jednotky jako *SRR* (*ang. Special Reconnaissance Regiment*) a další [100].

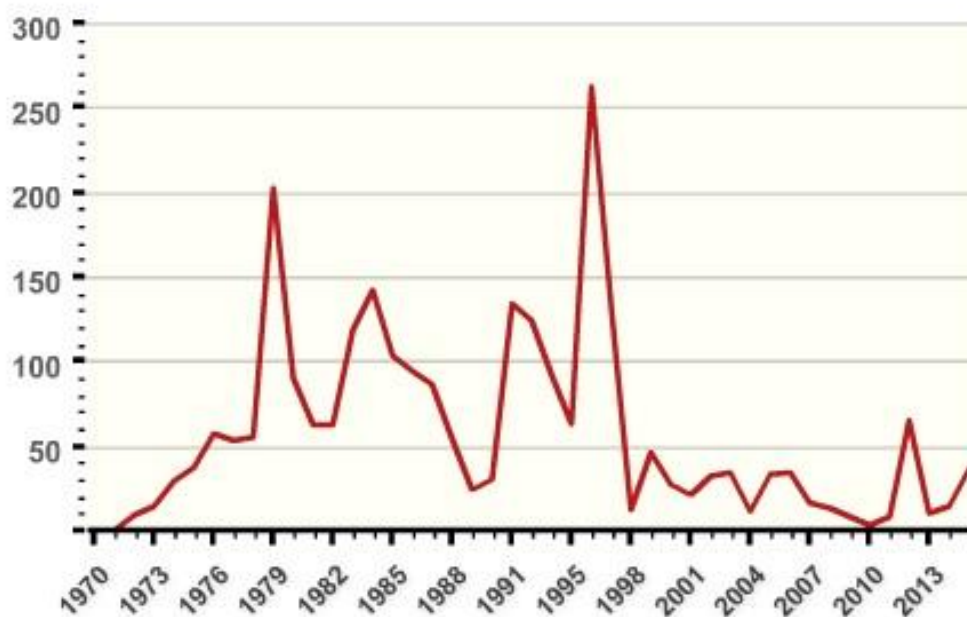
7.4 Francie

7.4.1 Definice terorismu

Francie nemá zvláštní legislativní dokument pro vymezení terorismu. Ale definuje terorismus v rámci trestních zákoníků. Za teroristický čin je pak považováno *úmyslné jednání jednotlivce nebo skupiny s cílem vážně narušit mír zastrašováním nebo terorem*. Na toto je dále navázáno celkem 39 hlavních a vedlejších trestných činů, které mohou mít povahu teroristického činu. Jedná se pak například o úmyslné útoky na osoby, únosy lidí, poškozování majetku. Rovněž ale nelegální výroba a nakládání s výbušninami, látkami CBRNE a další [108].

7.4.2 Počet teroristických útoků

Celkem bylo na území Francie v období mezi léty 1970–2015 zaevidováno **2549** incidentů teroristické povahy dle kritérií GTD.

Obrázek 8 Graf celkového počtu teroristický činů na území Francie v letech 1970-2015 [26]

Většina provedených činů celkem **2122** si nevyžádala žádná zranění a **2214** z celkového počtu si nevyžádalo oběti na životech. Jen jeden ze všech incidentů si vyžádal více než **100** zranění. Většina útoků byla provedena výbušnými zařízeními celkem **2012** případů. Velmi často bylo k útoku využito střelné zbraně celkem **224** případů. Primárním cílem útoků byly vládní instituce celkem **549**, dále soukromý podnikatelský sektor **794** a civilní cíle **477** [26].

7.4.3 Ideové motivace útoků a vybrané organizace

Část činů byla provedena jedinci bez příslušnosti k organizaci nebo bez zjištěných motivů. Vybrané organizace zodpovědné za útoky [26]:

- **Politické organizace:** Korsičtí nacionalisté a Fronta pro osvobození Korsiky, Fronta za osvobození Bretaně, Národní osvobozenecská fronta Provence, Indipendenza, Resistenza, Strana kurdských pracujících a další kurdské organizace, ETA a Iparretarrak , Afgánská revoluční fronta, Organizace Abú Nidala, Černé září a další palestinské skupiny, Komanda spravedlnosti za arménskou genocidu.
- **Enviromentální organizace:** Fronta za osvobození zvířat, Ekologická a antijaderná revoluční strana.
- **Extremistické organizace:**
  - **Pravicové:** Mládí vpřed a další neonacistické organizace.
  - **Levicové:** Přímá akce, organizace Gracchus Babeuf, Rudé brigády, Neformální anarchistická federace.
- **Nábožensky motivované:** Daesh, al-Káida a její přidružené organizace, Ozbrojená islámská skupina Alžírsko, Židovská obranná liga a Židovská bojová organizace, Křesťanská palestinská skupina, Hizballáh a další.

7.4.4 Prevence a eliminace terorismu

Politický postoj proti terorismu v případě Francie lze začít sledovat obdobně jako v případě Velké Británie, v období konce kolonialismu ve 20. století. Zejména na území Alžírsko. Francie čelila prakticky všem známým formám terorismu, v menší míře projevům nacionalistického mezinárodního terorismu, separatistického korsického terorismu, zejména ale extremistického anarchistického terorismu [16]. V poslední řadě pak náboženskému islamistickému terorismu, který je i aktuálně největší hrozbou. Můžeme sledovat dvě základní linie, které spolu ale velmi úzce souvisí. Jedná se o postoj k zahraničním protiteroristickým operacím, pořádaným zejména USA. Francie jako součást NATO podpořila *Operaci trvalá svoboda* v Afghanistanu. Nicméně štěpícím prvkem byl postoj proti intervenci do Iráku. Čelní opozici proti tomuto postupu zastával tehdejší francouzský prezident Jacques Chirac a francouzský ministr zahraničí Dominique de Villepin. Rozpor netkvěl v podceňování irácké hrozby, ale zejména ve volbě metod řešení a postupů dle

zásad mezinárodního práva. I přesto, že je Francie velmi aktivní v mírových zahraničních misích v Africe nebo Asii [21]. Lze zmínit operaci Serval v Mali a mnoho dalších. Dalším výrazným ovlivňujícím krokem je pak spoluúčast s Velkou Británií a USA na misi v Libyi a aktuální vojenská operace Chammal proti Daesh.

Vnitrostátní rozměr problematiky je úzce propojený s migrací, neúspěchy integrace a vzniku rizikových lokalit, které jsou zdrojem islamistické radikalizace [107]. Jako první reakcí na aktuální vlnu islamistických útoků byla operace Sentinel, kdy bylo na vnitrostátní ochranu Francie nasazeno 10 000 vojáků [109]. Vlna násilí se promítla i do aktuální prezidentské volby 2017. Prevence terorismu a jeho eliminace jsou základní součástí volebních programů obou úspěšných kandidátů prvního kola prezidentských voleb, tedy Marine Le Pen a Emanuela Macrona. Oba kandidáti navrhují navýšení počtu policejních příslušníků, navýšení kapacit věznic. Le Pen navrhuje nekompromisní postoj, veskrze potlačování radikalizace, deportaci a tvrdé postihy. Zaměřuje se dále na ochranu hranic a rozvázání mezinárodních svazků. Ačkoliv je Macronův postoj méně striktní, rovněž navrhuje zaměření se na centra islamistické radikalizace a „reformu islámu ve Francii“. Oproti Le Pen dále zdůrazňuje nutnost mezinárodního postupu a vzájemné spolupráce [110].

Ústředním bezpečnostním dokumentem Francie je *Bílá kniha obrany a národní bezpečnosti 2013* ta označuje terorismus za vážnou hrozbu a jeho eliminaci označuje za jeden ze strategických cílů. Konkrétní dokumenty, které postup konkretizují jsou strategie pro boj proti financování terorismu a akční plán [111]. Ty reagují na aktuální vlnu útoků ve Francii. Zejména pak na aspekty financování těchto aktivit a nastínění postupů, jak jim čelit. Akční plán vyčlenil tři základní pilíře postupu [111]:

- **Prvním pilířem:** Zamezení anonymních transakcí.
- **Druhý pilíř:** Zvýšení finanční podpory institucím, které se problematikou potírání těchto transakcí zabývají.
- **Třetí pilíř:** Posílit kapacity a možnosti k zmrazení finančních prostředků teroristů.

Mimo financování se věnuje i kybernetickému prostoru a bezpečnosti. V rámci prevence se Francie zaměřuje i na aspekty deradikalizace, ve Francii bylo otevřeno první centrum, specializující se na deradikalizaci islamistických radikálů a extremistů [112].

7.4.5 Represivní a zpravodajské složky

Roli kontrarozvědné služby zastává DGSI (*fr. Direction générale de la sécurité intérieure*) a pro rozvědnou je to pak DGSE (*fr. Direction générale de la sécurité extérieure*) Dále jsou to vojenské zpravodajské služby DPSD (*fr. Direction de la Protection et de la Sécurité de la Défense*) a DRM (*fr. Direction du renseignement militaire*) kompetenci ve vztahu boje s terorismem mají i další dílčí služby pro specifické segmenty.

Represivní bezpečnostní sbory jsou rozdělené do dvou úrovní jako policejní složka s primární působností ve městech (*fr. police nationale*) a četnictvo (*fr. gendarmerie nationale*) s působností primárně ve venkovských oblastech, ale i ve specifických segmentech obrany strategických míst např. úložiště nukleárních zbraní a účastní se také mezinárodních misí. Specificky vymezenou policejní složkou je úřad pro koordinaci boje proti terorismu (*fr. Division Nationale Anti-Terroriste*) a jednotka RAID (*fr. Recherche, Assistance, Intervention, Dissuasion*), speciální protiteroristická brigáda BLAT (*fr. brigade de lutte anti-terroriste*) ta spolupracuje se všemi dalšími složkami [111]. V rámci četnictva je to pak speciální protiteroristická intervenční skupina GIGN (*fr. Groupe d'Intervention de la Gendarmerie Nationale*) ta v rámci své činnosti dále spolupracuje s dalšími jednotkami zejména se speciální parašutistickou jednotkou EPIGN (*fr. Escadron Parachutiste d'Intervention de la Gendarmerie Nationale*) nebo speciální jednotkou pro ochranu prezidenta GSPR (*fr. Groupe de sécurité de la présidence de la République*) [98].

V rámci francouzské armády (*fr. Armée de terre*) se pak na problematiku boje proti terorismu primárně zaměřují speciální jednotky (*fr. Groupe de Commandos Parachutistes*). Ve specifickém postavení je pak Francouzská cizinecká legie (*fr. Légion étrangère*) [100].

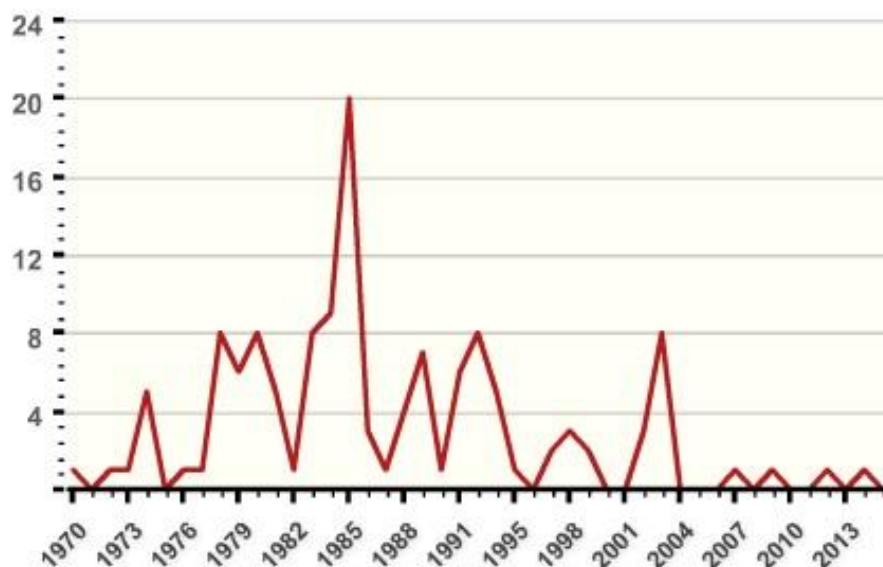
7.5 Belgie

7.5.1 Definice terorismu

Belgie v rámci protiteroristického programu *Trip* definuje terorismus jako čin nebo jeho hrozbu, organizovanou v tajnosti z ideologických, náboženských, politických nebo etnických motivů, provedenou jednotlivcem nebo skupinou, s cílem ohrozit život, částečně nebo zcela zničit ekonomickou hodnotu hmotného i nehmotného majetku. Dále čin, u nějž by jeho dopad měl vážný vliv na veřejnost, díky šíření pocitu strachu nebo vytváření tlaku na státní instituce s cílem omezit jejich běžný chod, dále omezit služby a podnikání [108].

7.5.2 Počet teroristických útoků

Celkem bylo na území Belgie v období mezi léty 1970–2015 zaevidováno **133** incidentů teroristické povahy dle kritérií GTD.

Obrázek 9 Graf celkového počtu teroristický činů na území Belgie v letech 1970-2015 [26]

Většina provedených činů celkem **103** si nevyžádala žádná zranění a **105** z celkového počtu si nevyžádalo oběti na životech. Ani jeden z provedených činů si nevyžádal více než **100** raněných osob. Jeden provedený čin přesáhl **50** zraněných osob. Většina činů byla provedena výbušným zařízením celkem **64**. Nejčastějším cílem útoku byl soukromý podnikatelský sektor celkem **37**, dále vládní diplomatické služby **31** a civilní cíle **10** [26].

7.5.3 Ideové motivace útoků a vybrané organizace

Část činů byla provedena jedinci bez příslušnosti k organizaci nebo bez zjištěných motivů. Vybrané organizace zodpovědné za útoky [26]:

- **Politicky motivované:** Turecká organizace Šedí Vlci, Organizace pro osvobození Arménie, Kurdská strana pracujících a další přidružené skupiny a jednotlivci, Vojáci za Pravdu z Libanonu, Organizace přeživších z Hama, ETA, Národní fronta pro osvobození Belgie, Komanda spravedlnosti za arménskou genocidu.
- **Enviromentální organizace:** Fronta za osvobození zvířat, Dobyvatelé míru.
- **Extremistické organizace:** Socialistické revoluční brigády, Komunistické bojující buňky, Fronta za revoluci proletariátu.
- **Náboženské organizace:** organizace volání Ježíše Krista, Černý Libanon a další.

7.5.4 Prevence a eliminace terorismu

Belgie oproti ostatním zkoumaným zemím nemusela čelit takovému počtu teroristických útoků. I zde lze nalézt příklady prakticky všech ideových motivací terorismu. Výrazně se projevíly útoky extremistické povahy levicových skupin. Nicméně z hlediska dopadů a aktuality je nejvýznamnější hrozba nábožensky motivovaného terorismu islamistických extremistů [113]. Postoj vůči této hrozbě lze sledovat na linii vnitrostátní a zahraniční. V rámci mezinárodní spolupráce je země velmi aktivní a zapojuje se do řady zahraničních misí např. v Afganistánu, Demokratické republice Kongo, Mali nebo v aktuální misi *Desert Falcon* proti organizaci Daesh [114]. Obdobně jako výše rozebíraná Francie se Belgie vymezila proti intervenci do Iráku. V této souvislosti se v parlamentu hlasovalo o znemožnění přesunu amerických vojsk a jejich materiálu po území Belgie [21].

Na vnitrostátní úrovni země čelí velkému problému s neúspěšnou integrací muslimské menšiny. S tím jsou spojené další prvky jako nezaměstnanost, sociální vyloučení, nízká úroveň vzdělanosti a častá diskriminace. Belgie má i velký problém s tzv. „foreign fighters“, úřady jich evidují minimálně 380 což v přepočtu na počet obyvatel je největší počet v celé Evropě [115]. To se projevilo i prvním útokem toho typu v Evropě [116]. V těchto souvislostech je Belgie často označována za tzv. nefunkční stát (*ang. Failed*

state) [116], což ale ministerský předseda Charles Michel popírá [116] s apelem na přijímané opatření, viz níže.

Ústředním bezpečnostním dokumentem je plán národní bezpečnosti (*niz. Nationaal Veiligheidsplan*). Konkretizujícím dokumentem, který se věnuje zejména problematice radikalizace a násilnému extremismu je federální rámcové bezpečnostní memorandum o integrální bezpečnosti (*niz. Kadernota Integrale Veiligheid*), popřípadě dokument primárně preventivní, tedy Akční plán radikalizace (*fr. Le Plan d'Action Radicalisme*) [117]. Významným strategickým zájmem je pak tzv. Třicet opatření proti terorismu. Jejich působnost lze rozdělit do pěti oblastí jako [113]:

- **Oblast legislativní:** Posílení pravomocí represivních složek. Dále možnost odebrání občanství a zabavení personálních dokladů.
- **Oblast finanční:** Zvýšení rozpočtu bezpečnostního sektoru. Rovněž efektivní potírání financování teroristických aktivit.
- **Oblast prevence:** Preventivně působit v centrech radikalizace a zaměřit se na možnosti deradikalizace a resocializace ve vězeňském sektoru.
- **Oblast zvýšení bezpečnostních opatření:** Posílení represivních sborů a ozbrojených sil, s důrazem na kontrolu území a pohybu osob.
- **Oblast výzkumu a kontroly**

7.5.5 Represivní a zpravodajské složky

Za zpravodajskou činnost jsou v Belgii zodpovědné dvě služby, které se dělí jako civilní (*fr. Sûreté de l'Etat*) a vojenská (*fr. Service Général du Renseignement et de la Sécurité*). Civilní služba je primárně orientovaná na kontrarozvědnou činnost a vojenská na rozvědnou. Belgické království má policejní aparát rozdělen do dvou základních úrovní, na federální (*fr. Police Federale*) dřívější četnictvo (*fr. Gendamerie Belge nebo niz. Rijkswacht*) a policie místní (*fr. Police Locale*). Speciálním federálním útvarem pro zásahy proti teroristům je pak ESI (*fr. Escadron Special d'Intervention*). Působí ale i menší útvary jak na federální, tak lokální úrovni [98].

V rámci armády (*fr. La Défense Belge*) je pak v rámci postupů proti terorismu využíváno zejména speciálních jednotek (*Le Special Forces Group*) [100].

8 ANALÝZA VYBRANÝCH METOD PREVENCE A ELIMINACE

8.1 Cílená likvidace

Rozebíraná represivní taktika tzv. cílená likvidace (*ang. Target elimination nebo souhrnně decapitation*) *de facto* se jedná o cílenou likvidaci subjektu, se souhlasem vlády [118]. Nicméně vymezení této taktiky *de iure* je značně problematické [119]. Složitost přesného vymezení vychází z celkově nejednoznačného statusu konfliktů i samotných cílů, tedy teroristů. Procesu samotné likvidace předchází to, že na základě důkazů nebo zpravodajských informací je subjekt označen za vážnou hrozbu. Samotné likvidace jsou prováděny speciálními komandami, popřípadě řízenou střelou. Do tohoto konceptu je zahrnováno přímé zabití, zajmutí, zajmutí a následné zabití [120]. Cílem tohoto útoku je pak významná postava v rámci teroristické hierarchie, nejčastěji se jedná o přímé vůdce nebo ideology. Příklady takto odstraněného vůdce lze uvést Alfonse Cano z organizace FARC v rámci operace Odysseus. K cílené likvidaci se váže taktika spojená s doprovodnou operativní zpravodajskou činností, jedná se o systém odměňování (*ang. reward bounty programs*). Vypsáním finanční odměny na hledané osoby se potom získávají cenné informace o jejich poloze, kam následně může být proveden zásah [121].

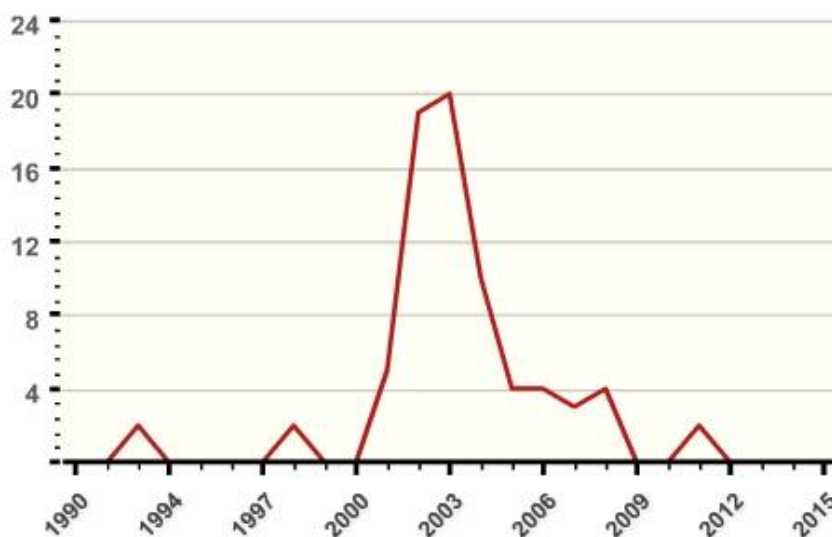
K efektivitě této taktiky eliminace terorismu jsou v zásadě dva přístupy. Nekritický, zastupovaný primárně z politických pozic. Jako příklad lze uvést prohlášení Columbijského prezidenta Juana Manuela Santose po zmiňované operaci Odysseus, kdy zabití vůdce komentoval jako: „*nejničivější úder, který tato organizace utrpěla*“ [122]. Dále pohled akademicko-vědecký, který se zabývá efektivitou taktiky. Zkoumanými, diferujícími faktory organizací, vůči kterým je postupováno jsou: centralizace organizace, hierarchická struktura, motivace a ideologie a jak dlouho na organizaci působí. Studie *When head's roll* v rámci rozboru 298 případů v letech 1945-2004 došla k závěru, že taktika je úspěšná hlavně vůči novým malým organizacím, které nemají propracovanou strukturu. V celkových číslech je pak taktika neefektivní z 96% vůči nábožensky inspirovaným organizacím, z 89% vůči separatistickým organizacím. Úspěšnější se pak ukázala při aplikování vůči ideologickým organizacím, ve studii reprezentované levicovým a pravicovým extremismem byla neúspěšnost 67%. V celkovém součtu všech zkoumaných organizací vedla tato taktika k ukončení pouze 17% procent organizací, což je menší počet, než organizací, které skončily jiným způsobem [120].

Studie *targetting top terrorist* naopak došla k závěru, že organizace motivované nábožensky jsou daleko citlivější na působení této taktiky a to hlavně z toho důvodu, že v těchto organizacích velmi často figurují charismatičtí vůdci, které organizace dokáže jen těžko nahradit. Dále že taktika je účinnější, čím dřív je k ní přistoupeno, tedy dříve, než se skupina dokáže úplně etablovat [123]. Autor přirovnává tuto taktiku k léčení rakoviny chemoterapií, kdy v krátkodobém horizontu způsobuje vedlejší účinky, které jsou nepříjemné, ale z dlouhodobého hlediska jsou účinné [124]. Důležitým aspektem je rovněž sledování kontraproduktivních a vedlejších vlivů této taktiky. Organizace, kterým byl touto taktikou odstraněn vůdce se dopouštějí daleko smrtelnějších incidentů. Odstranění vůdce navíc může přinést odvetné útoky, popřípadě zvýšit sympatie k veřejnosti.

8.1.1 Cílená likvidace Usámy Bin Ládina

Zabití Bin Ládina předcházela snaha o jeho vydání, tlak na struktury Talibánu v Afghánistánu, jako strůjce útoku 11. září 2001. V další fázi se ho pak dlouhodobě USA snažila dopadnout v rámci vojenských operací. Dlouhou dobu se mu dařilo unikat dopadení až do 2.5 2011, kdy byl v rámci operace Neptunovo kopí zabit a jeho tělo bylo pohřbeno do moře. Pro potvrzení totožnosti byly provedeny testy DNA [125].

Rozebereme-li si aktivitu organizace al-Káida od roku 1990 do roku 2015, v rámci celkového počtu **75** incidentů je možné vidět různé výkyvy jejich aktivity. Jednoznačně největší aktivitu organizace vyvíjela po teroristických útocích 11. září 2001 a v následujících letech do roku 2003, pak nastal útlum až do roku 2009, kdy její aktivita prakticky ustala [26].

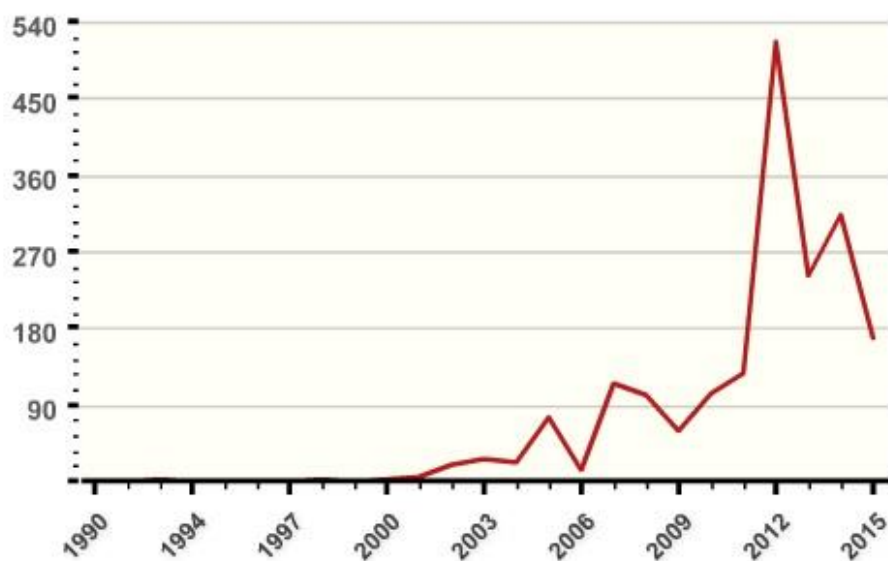

Obrázek 10 počet útoku organizace al-Káida celkem v letech 1990-2015 [26]

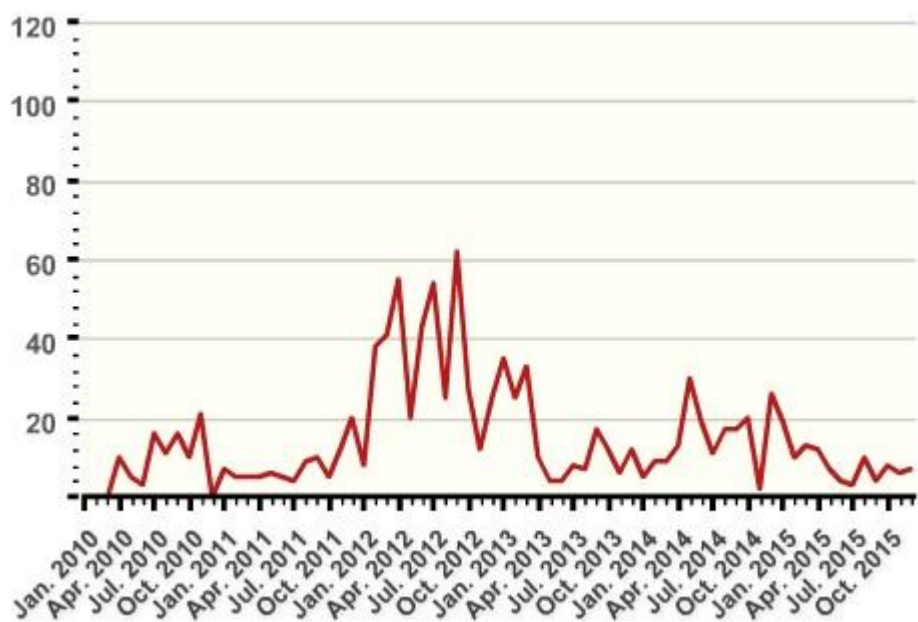
V rámci aktivity organizace lze tedy konstatovat, že v době zabití Bin Ladina byla organizace z pohledu pořádání útoků neaktivní. Po jeho zabití organizace uspořádala ještě dva útoky v Somálsku a Pákistánu. Lze tedy konstatovat, že zabití Bin Ladina nemělo zásadní vliv na aktivitu organizace al-Káida.

V případě rozšířeného vlivu cíleného zabití Bin Ladina na ostatní organizace, které se rovněž hlásí k odkazu al-Káidy. Tedy Sít al-Káidy pro jihozápadní Khulnu, organizace pro džihád ve Švédsku, al-Káida v Iráku; al-Káida v Libanonu, al-Káida v Saudské Arábii; al-Káida v Jemenu; al-Káida na arabském poloostrově; al-Káida na indickém subkontinentu; al-Káida v Islámském Magrebu. Zjistíme, že z celkového počtu **1450** útoků bylo do 2.5 2011 provedeno celkem **513** incidentů a následně bylo provedeno celkem **937** útoků. Počet útoků by byl ještě větší, pokud by byly mezi útoky započítány i útoky organizace Talibán, působící v oblasti. V období zabití můžeme vidět mírný pokles aktivity, ale následně došlo opět k obnovení. V případě sledování počtu úmrtí po těchto činech, můžeme rovněž sledovat konstantní nárůst [26].

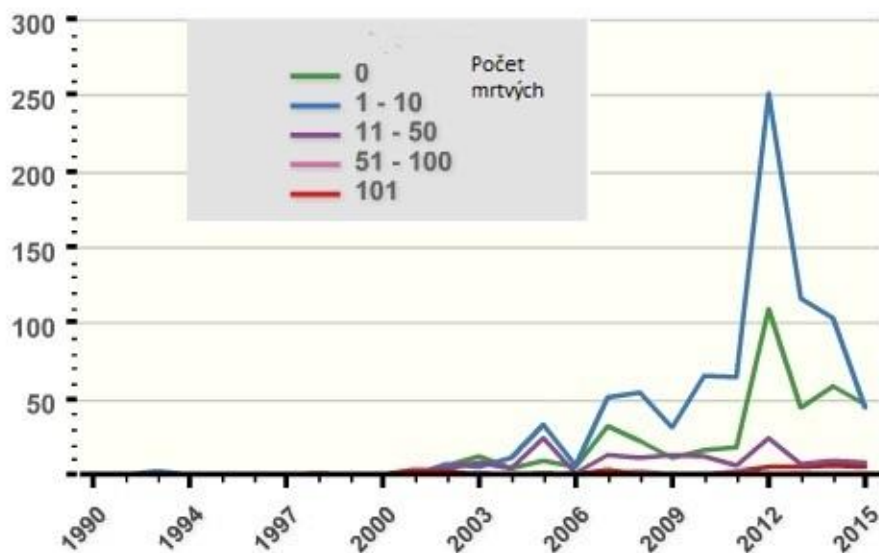

Obrázek 11 Graf počtu útoků všech organizací hlásících se k odkazu al-Káidy v letech 1990-2015 [26]

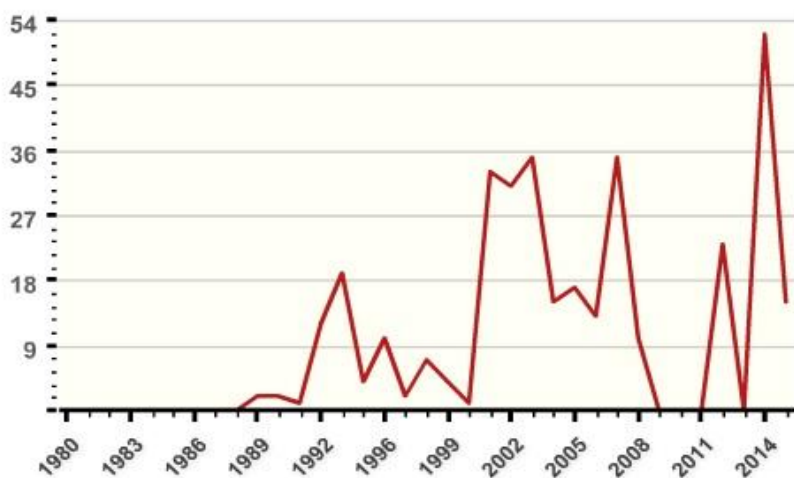
Obrázek 12 Graf počtů útoků všech al-Káid v období před a po zabiti Bin Ladina 2010-2015 [26]

Obrázek 13 Graf smrtnosti útoků všech al-Káid v letech 1990-2015 [26]

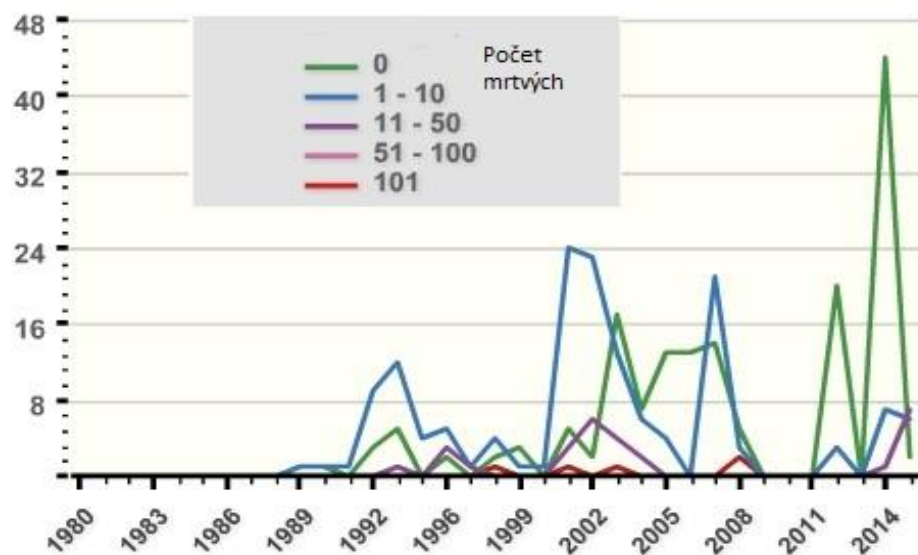
8.1.2 Cílená likvidace Ahmada Izmaíla Jasína

Izraelský bezpečnostní aparát usiloval o omezení vlivu Jasína na struktury Hamasu dlouhou dobu. Byl také dvakrát vězněn a jeho cílenou likvidaci izraelská správa označuje jako mimosoudní likvidaci [15]. K provedení došlo 22. března 2004 pomocí rakety, odpálené z vrtulníku [102]. Rozebereme si celkovou teroristickou aktivitu organizace Hamas, kterou vykonala v období mezi roky 1980–2015 jedná se celkem o **343** incidentů. Před cílenou likvidací Jasína je to celkem **167** a po **176** incidentů [26].

Obrázek 14 Graf počtu útoků Hamasu v letech 1980-2015 [26]

V období útoků můžeme vidět mírný pokles aktivity, ta se ale opět obnovila. Dalším faktorem, který je možné sledovat, je počet mrtvých po provedených útocích, který se postupem času snižoval. Nelze ale najít spojitost mezi tímto faktorem a odstraněním vůdce organizace. Tento konkrétní případ, ale nepotvrzuje závěr citovaných studií, které tvrdí, že po eliminaci vůdce dojde ke zvýšení smrtícího potenciálu operací. Nutno brát v potaz, ale i řadu dalších bezpečnostních opatření prováděných z pozice Izraele vůči Hamasu [26].

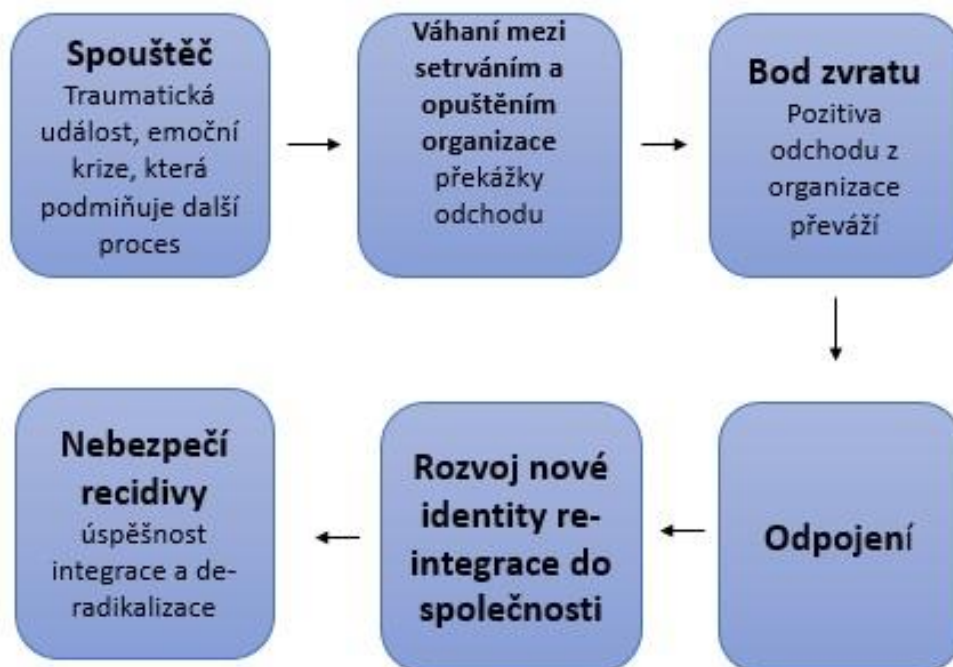
Obrázek 15 Graf smrtnosti útoků Hamasu v letech 1980-2015 [26]

8.2 Deradikalizace a resocializace

Jedná se o proces, při kterém se jedinec stává postupně méně radikální. To se týká jak chování jedince, tak i jeho pocitovou a ideologickou stránku. V případě chování se zejména jedná o opuštění násilných metod. V pocitové rovině je proces zaměřen na to, aby se jedinec opět identifikoval s majoritní společností a postupně se stával její integrální součástí. Dále aby se jedinec opět identifikoval s demokratickými principy a všech nedemokratických postojů se vnitřně zřekl [126]. V tomto procesu je dále nutné rozlišovat mezi deradikalizací jedince, kolektivním působením na skupinu nebo na celou organizaci. Tyto procesy mohou ale působit synergicky [127].

Tabulka 1 Komplexní přístup k deradikalizaci [128]

Přístup	Ohnisko	Strategie	Cíl
Bezpečnostní	Detence, vězeňské zařízení	Resocializace	Omezení bezpečnostních hrozeb
Sociální	Zranitelné komunity	Intervence	Rozvoj umírněných postojů
Ideologický	Duchovní	Zvýraznění mírového rozměru náboženství	Rozvoj proti argumentaci a odlišných narativů
Politický	Společnost jako celek	Získání si podpory společnosti	Neutralizace bezpečnostních hrozeb

Obrázek 16 diagram procesu odpojení a de-radikalizace [127]

Výše uvedený digram naznačuje nejčastější proces odpojení. John Horgan v tom procesu zdůrazňuje rozdíl mezi deradikalizací a procesem odpojení (*ang. disengagement*). Kdy většina programů je orientována právě na odpojení jedince nebo skupiny od teroristické struktury, což je v mnoha případech účinný proces, ale nemusí nutně vždy vést k deradikalizaci. Je totiž nutné rozlišovat mezi fyzickým a psychickým oddělením od teroristických struktur. Kdy v případě fyzického odpojení může dojít ke krátkodobým dobrým výsledkům, ale ačkoliv se změnilo chování jedince, tak není jistota, že došlo i ke změně myšlenek. Stále je tedy hrozba, že se po čase bude aktivit účastnit [126]. Důležité je tedy aby po procesu odpojení následovaly i další procesy, které jsou znázorněny na diagramu.

Dalším nástrojem jsou resocializační programy. Ty vycházejí ze základního působení resocializace, tedy záměrné cílevědomé pedagogické činnosti, která vede k odstraňování defektivy chování jedinců. Jedná se tedy o proces opětovné socializace [129]. Resocializace je pak primárně vázaná na vězenství, popřípadě probační proces po propuštění z výkonu trestu. Z Římského memoranda, zaměřeného na problematiku resocializace a rehabilitace násilných extremistů, vyplývá, že by se programy měly primárně zaměřovat na několik aspektů. Těmi základními jsou jasné stanovení

dlouhodobých a krátkodobých cílů, které jsou reálné a vnímají možný vliv nepříznivých faktorů.

Dále se samostatně zaměřuje na problematiku vězeňství, které je s problematikou resocializace úzce spojené. V rámci vězeňství pak zdůrazňuje role jednotlivých expertních oborů, jako jsou psychologové, speciální pedagogové, personál, právníci. Rovněž ale i rozebírá roli charismatických spoluvězňů, kteří mohou v rámci procesu jít dobrým příkladem [130]. Dále memorandum předstřelo výzvy a možné překážky v rámci resocializace. Jedná se například o problematiku vnímání psychologů a obecně význam psychologie, kterou dotyční marginalizují a nepovažují se za nemocné a odmítají pomoc. Práci psychologů dále znesnadňuje i přístup věznice a personálu, který často odmítá změnu zavedených postupů. Nálepka „*terorista*“, která je problematická jak uvnitř věznice, tak v průběhu resocializace. Komplikace nastává i v pokusech o reintegraci do společnosti, která takové jedince často přímo nebo nepřímo odmítá a podezřívá, což opět může způsobit proces radikalizace. V neprospěch resocializačních programů je i nízká politická podpora jednotlivým programům [131].

8.2.1 Příklady úspěšných a neúspěšných procesů

Zkoumání efektivity a účinnosti procesu je velmi problematické, ale lze ho demonstrovat na konkrétních případech jedinců. Například *Daveed Gartenstein-Ross* je v současnosti významným analytikem a akademikem, zaměřujícím se na problematiku eliminace terorismu i přesto, že byl dříve zapáleným radikálním islamistickým aktivistou a působil v organizaci *al-Haramain*, která byla jednou z hlavních ideologických zdrojů mnoha teroristických organizací [132].

Jako další příklad lze uvést *Nomana Benotmana*, který působil v čelních pozicích v organizaci Libyjská islámská bojová skupina [29]. V současné době ale působí jako analytik organizace *Quilliam*, zabývající se extremismem a terorismem. Lze uvést mnoho dalších jednotlivých případů deradikalizovaných pravicových a levicových extremistů; nacionalistů a podobně. Rovněž lze uvést příklady selhání procesu zejména v případě propuštěných radikálů z věznic. Kdy v případě absentující resocializace nedošlo k reintegraci jedince, ale jedinec se opět připojil k radikální organizaci nebo spáchal teroristický čin. Jedná se například o propuštěné z věznice Guantanámo, kteří se pak zpět vrátili k teroristickým organizacím [127]. Podobným příkladem jsou útočníci, u kterých se

po útoku prokáže, že byli delší dobu sledováni pro podezření z radikalismu nebo už byli za podobnou činnost dříve trestáni. Toto selhání se týká převážně programů, které se zaměřují jen na proces odpojení, demobilizace, rehabilitace a podobě. Tedy zejména tam, kde absentuje důraz na úplnou deradikalizaci [126]. Nejaktuálnějším případem podobného selhání je útok na Champs-Élysées ve Francii [133]. V druhém případě lze sledovat úspěšnost kolektivní deradikalizace, tu ještě lze rozdělit na nespécifickou, kde můžeme nalézt mnoho podobností s procesem DDR aplikovaných OSN. Ta se aplikovala například v zemích jako Egypt, Alžírsko nebo Izrael. Tyto programy ale měly úspěchy jen v prvních dvou zmiňovaných zemích [134; 134]. Popřípadě kolektivní působení na celé organizace nebo věznice a podobě. V této souvislosti lze uvést příklady Indonéských, Malajsijských vězeňských programů [127]. Dále deradikalizační programy v Saudské Arábii, kde deklarují až **80%** úspěšnost. Program vedený Spojenými státy v Iráku deklaruje **77%** úspěšnost a nejmenší, ale nejméně úspěšný projekt v Singapuru, kde recidivu vykazoval jen jeden ze 40 subjektů tedy úspěšnost **97,5 %** [127].

8.2.2 Rozbor programu ISDEP

Improving Security by Democratic Participation neboli **ISDEP** vznikl v reakci na výzvy Evropské komise. Program se zaměřuje na faktory a příčiny vzniku radikalizace a na hledání možností řešení. Primární zaměření programu je na oblast represe a vymáhání práva, vězenvství a probační služba, oblast vzdělávání a nevládních organizací. Na projektu participují země Velká Británie, Nizozemsko, Švédsko, Německo, Bulharsko, Belgie a Česká republika. Financování projektu zajišťuje Evropská komise [135]. Program vychází z perspektivy, že základním kamenem radikálních skupin je široká základna podporovatelů. Tito podporovatelé jsou verbovani ze zranitelných skupin. Jedná se primárně o mladistvé, frustrované, nezaměstnané a podobně. Program má za cíl preventivně působit vůči těmto tendencím, ale i přímo působit včasnou intervencí [136].

Projekt je primárně vzdělávací a informativního charakteru, zaměřen na pracovníky, kteří budou v přímém styku s radikálními jedinci nebo skupinami. Pro tuto práci bylo v rámci projektu vytvořeno deset vzdělávacích modulů [136]. Program je přístupný pro širokou veřejnost a do e-learningového programu se může zapojit každý. Funguje i česká verze kurzu [137].

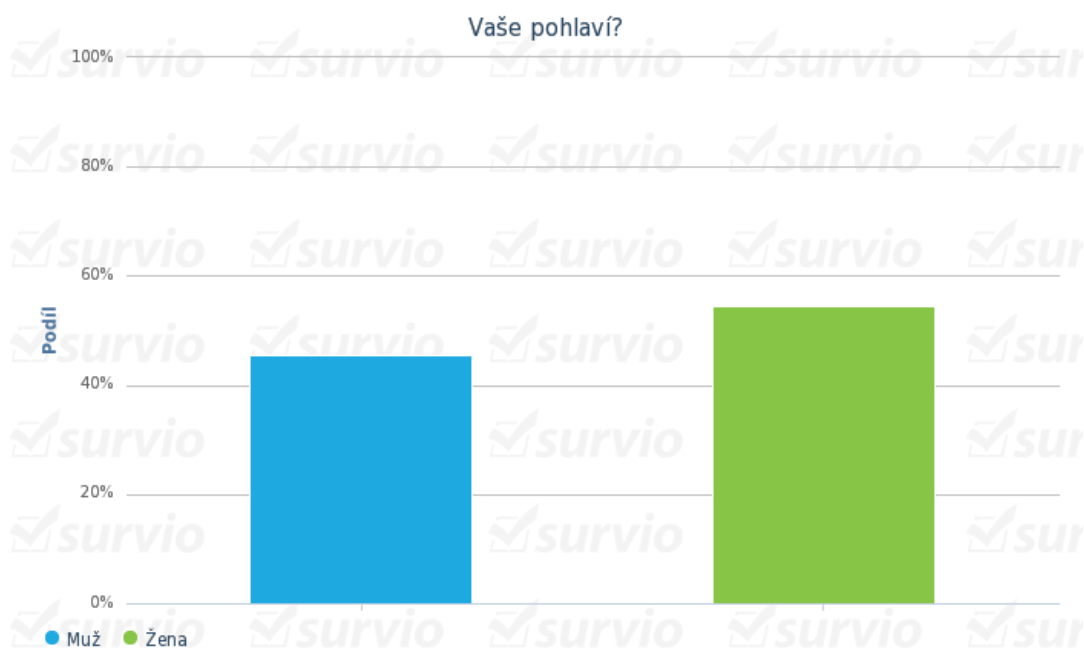
- **Modul 1: Popis projektu ISDEP a stanovení cílů.** Cílem je seznámit studenty s projektem a jeho výstup v rámci evropského kontextu.
- **Modul 2: Příběh terorismu.** Cílem je zkoumání rozdílností teroristických ideologií jejich historický kontext a globální dopad.
- **Modul 3: Křivdy.** Cílem je analýza spouštěčů (křivd) a jejich dopadů na radikalizaci a rozměr vnímání „my“ a „oni“.
- **Modul 4: Identifikace extremistických ideologií.** Cílem je seznámit studenta s různými identifikátory jednotlivých extremistických ideologií, jako jsou specifické symboly, vzorce chování, propagační matérie apod.
- **Modul 5: Radikalizace a změna myšlení.** Cílem je zvýšení povědomí o psychologických technikách, které organizace používají k verbování a radikalizaci jedinců a k ospravedlňování svého jednání.
- **Modul 6: Chování a zranitelnost.** Cílem je rozpoznat indikátory změny chování jedince, které mají souvislost s procesem radikalizace.
- **Modul 7: Intervence a deradikalizace.** Cílem je seznámit studenta se základními aspekty deradikalizace (identifikace příležitostí a volba vhodných technik) a jejich odlišností od procesu odpojení.
- **Modul 8: Preventivní zapojení.** Cílem je zaměřením se rannou fází působení extremistických skupin s důrazem na zvyšování povědomí o radikalizaci.
- **Modul 9: Moderní manifestace / projevy terorismu.** Cílem je zkoumání moderních metod, které organizace využívají (moderní technologie, sociální sítě apod.)
- **Modul 10: Media.** Cílem je pochopení role medií a sociálních sítí v procesu radikalizace. Dále hledání pozitivních možností využití těchto prostředků.

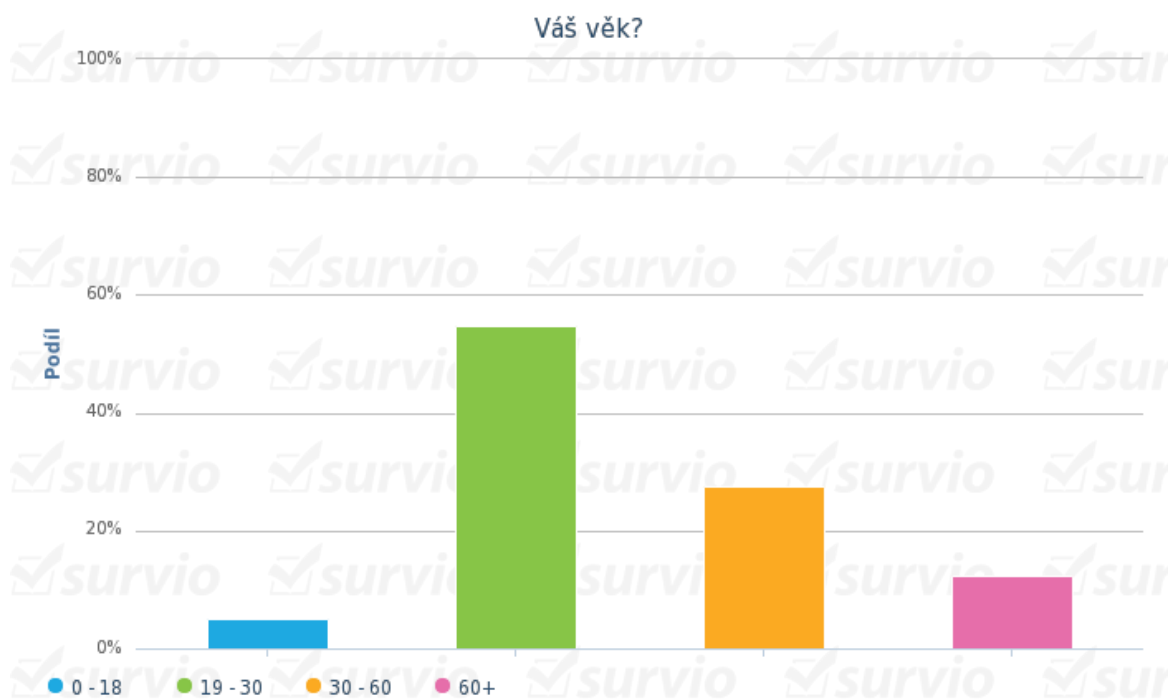
9 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

9.1 Základní informace

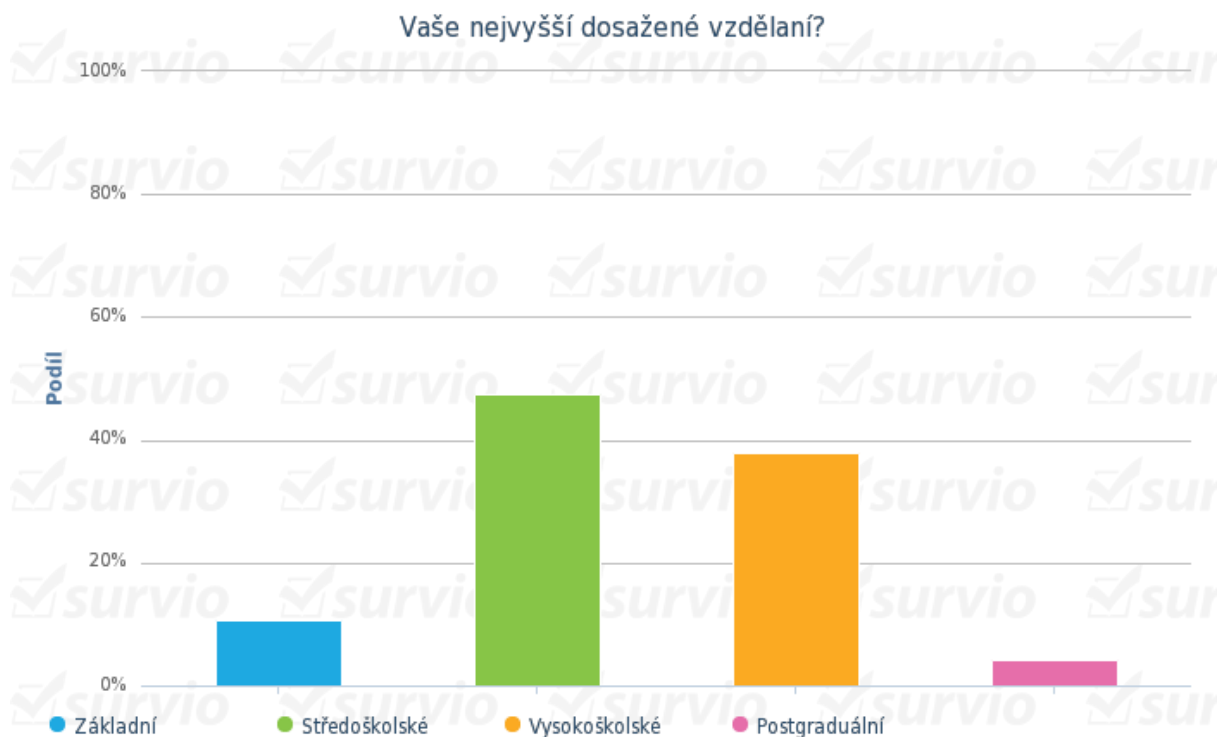
V rámci dotazníkového šetření byly respondentům položeny tři základní otázky, týkající se jejich č.1 pohlaví, č.2 věku a č.3 nejvyššího dosaženého vzdělání. Z celkového počtu **217** respondentů bylo **118** (54.4%) žen a **99** (45,6%) mužů. Ve věkové kategorii *0-18* **11** (5,1%), kategorii *19-30* **119** (54.8%), kategorii *31-60* **60** (27.6%), kategorii *60+* **27** (12.4%). Responze v rámci nejvyššího dosaženého vzdělání v kategorii základní vzdělání **23** (10.6%), středoškolské **103** (47.5%), vysokoškolské **82** (37.8%), postgraduální **9** (4.1%).

Obrázek 17 Graf pohlaví respondentů

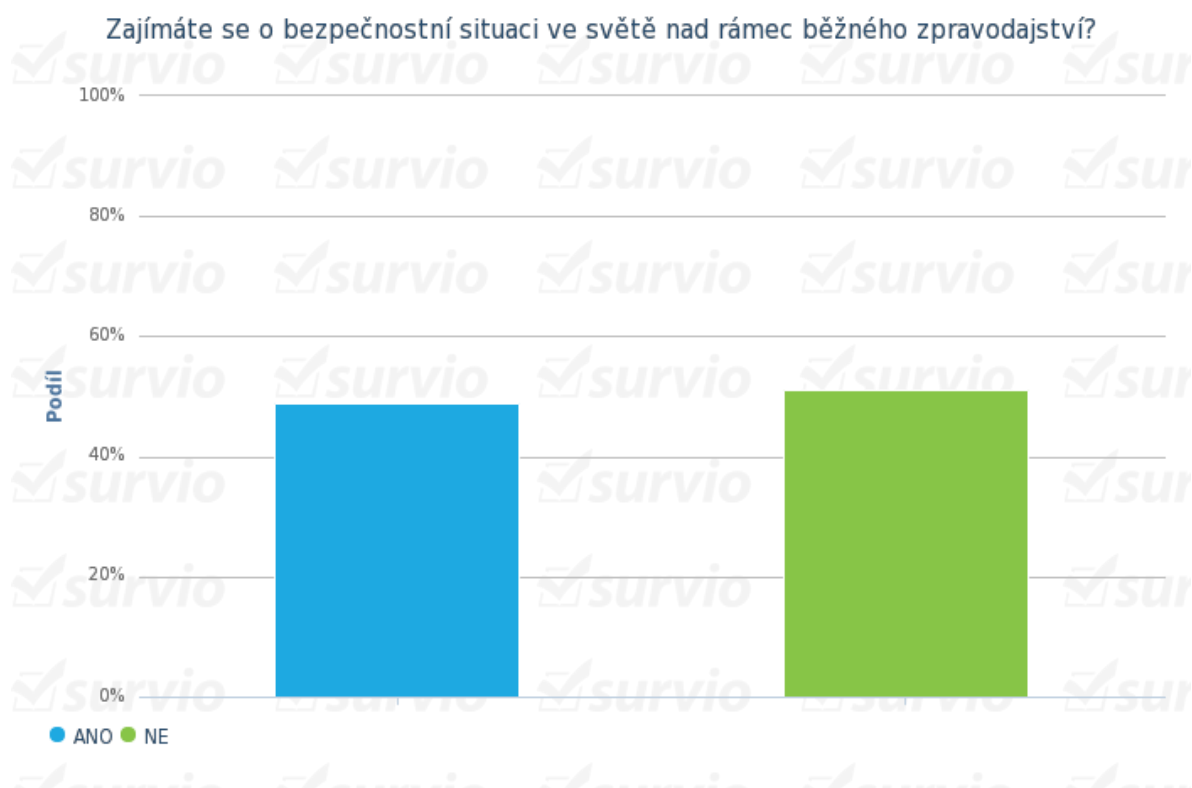
Obrázek 18 Graf věk respondentů

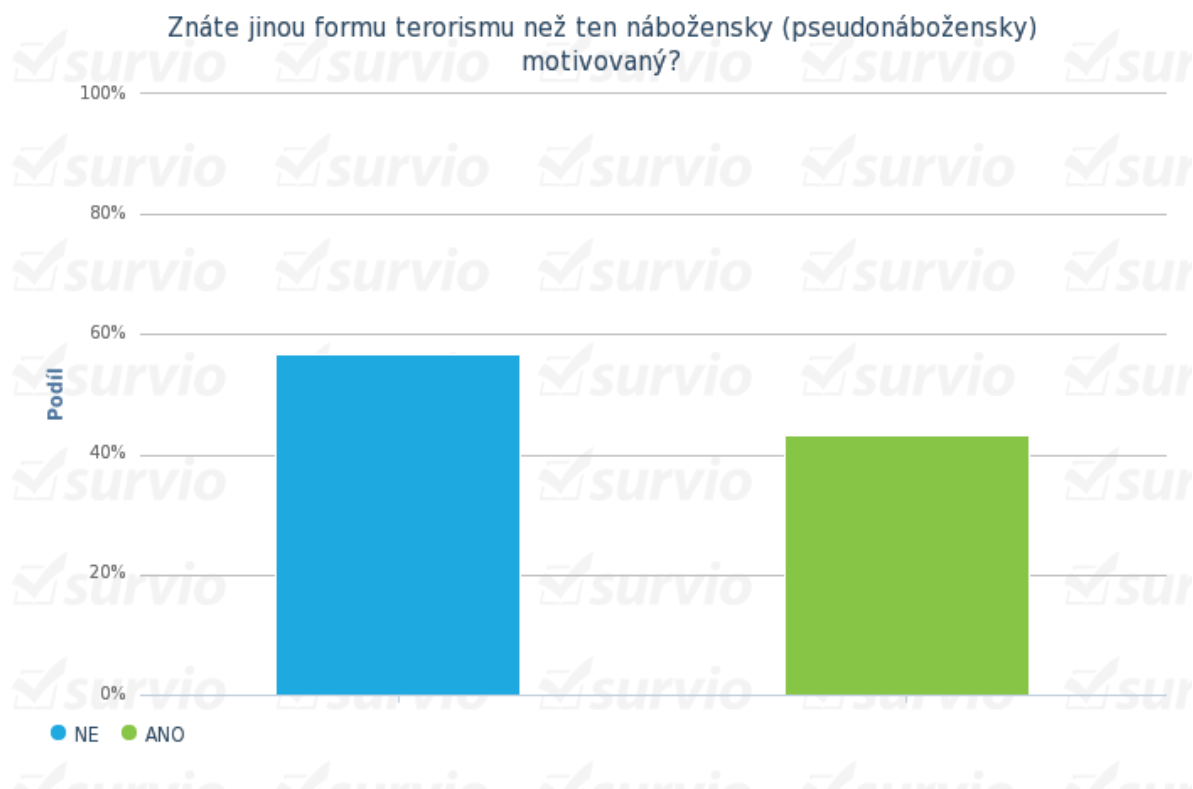
Obrázek 19 Graf nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

9.2 Informovanost respondentů

V rámci dotazníkového šetření byly respondentům položeny dvě diferencující otázky, které měly za cíl zjištění zájmu a znalosti problematiky. Otázka č.4: *Zajímáte se o bezpečnostní situaci nad rámec běžného zpravodajství?* Odpověď ano **106** (48.8%), ne 111 (51.2%). Druhá otázka č.5: *Znáte jinou formu terorismu než ten nábožensky (pseudonábožensky) motivovaný?* Odpovědi ano **94** (43.3%) ne **123** (56.7%). Odpověď ano byla dále podmíněna písemnou odpovědí. Valná většina odpovědí (viz příloha 2) odpovídá běžně uváděným formám terorismu, používaných v odborné literatuře. Lze je tedy považovat za relevantní.

Obrázek 20 Graf zájem o bezpečnostní problematiku respondentů

Obrázek 21 Graf informovanost respondentů a terorismu

9.3 Vnímání hrozby terorismu

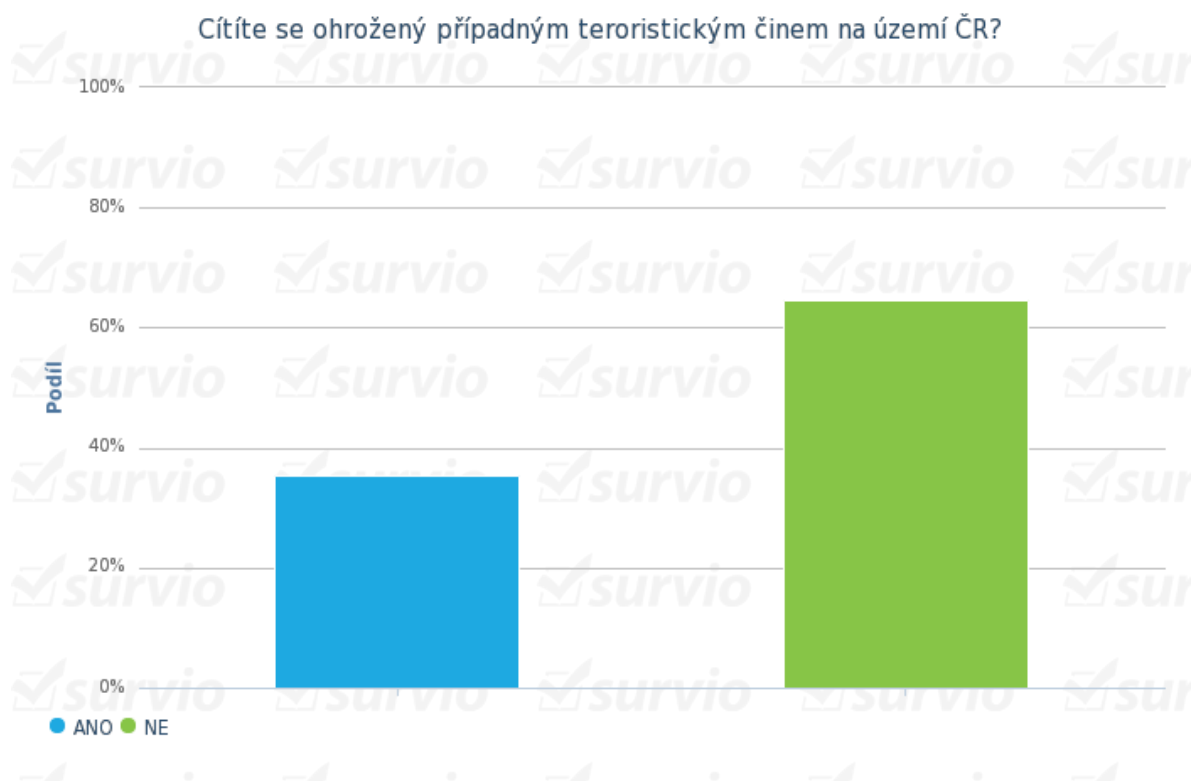
Vyhodnocení, jak respondenti vnímají hrozbu terorismu, bylo provedeno pomocí tři otázek, týkajících se jejich vyhodnocení hrozby doma i v zahraničí. Otázka č6.: *Vnímáte terorismus jako největší hrozbu současnosti?* Odpověď ano **145** (66.8%) ne **72** (33.2%). V případě diferenciací odpovědí pohlavím, zjistíme, že jako větší hrozbu vnímají terorismus ženy (73.7%) než muži (58.6%). Jako výrazným diferencujícím faktorem byl věk respondentů u kategorie *0-18* dominovala odpověď **ne** (54.5%) v kategorii *19-30* naproti tomu odpověď **ano** (67.2%), v kategorii *31-60* **ano** (68.3%), v kategorii *61+* **ano** (70.4 %). Dále respondenti, kteří odpověděli, že znají jinou formu terorismu, než náboženský (pseudonáboženský), hodnotí hrozbu terorismu jako menší, jedná se o poměr (55.3 % ku 75.6%). Lze tedy konstatovat, že respondenti, kteří se o problematiku více zajímají, hodnotí hrozbu terorismu jako menší. U vzdělání se žádná závislost neprokázala.

Odpověď ano byla podmíněna tím, aby respondent napsal, jakou jinou hrozbu vnímá jako akutní. Celkový výpis viz. příloha 2. Pro přehlednější orientaci byly volné odpovědi zařazeny do kategorií jako hrozby: enviromentální **19**, nestabilita mezinárodního

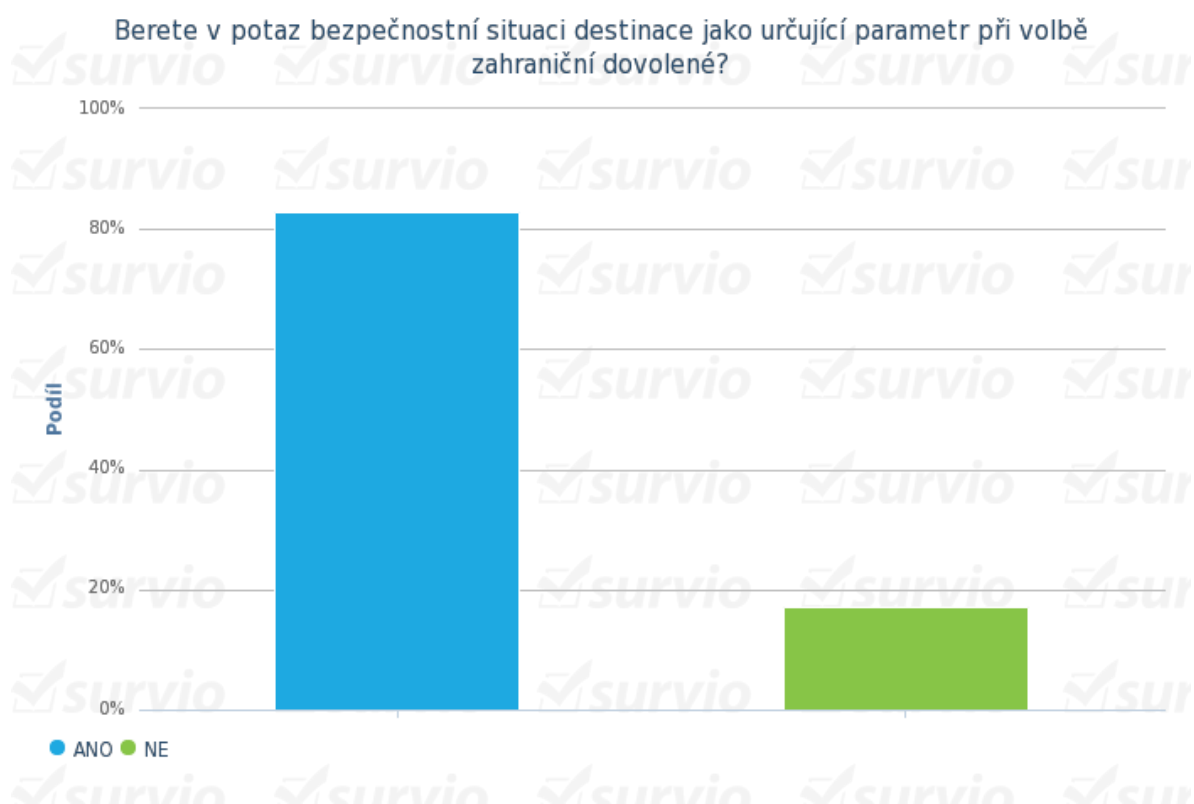
bezpečnostního prostředí **13**, ekonomické krize a nedostatek zdrojů **11**, politické faktory **9**, nezařaditelné **7**, demografický faktor a neudržitelný rozvoj **6**, šíření zbraní hromadného ničení **5**, nemoci, **4** migrace **3**, dezinformace **3**, náboženství **2**. Druhá otázka č.7.: *Cítíte se ohrožený případným teroristickým činem na území ČR?* Odpověď ano **77** (35.5%) ne **140** (64.5%). Třetí otázka č.8: *Berete v potaz bezpečnostní situaci destinace jako určující parametr při volbě zahraniční dovolené?* odpověď ano **180** (82.9 %) ne **37** (17.1%).

Obrázek 22 Graf vnímání hrozby terorismu respondenty

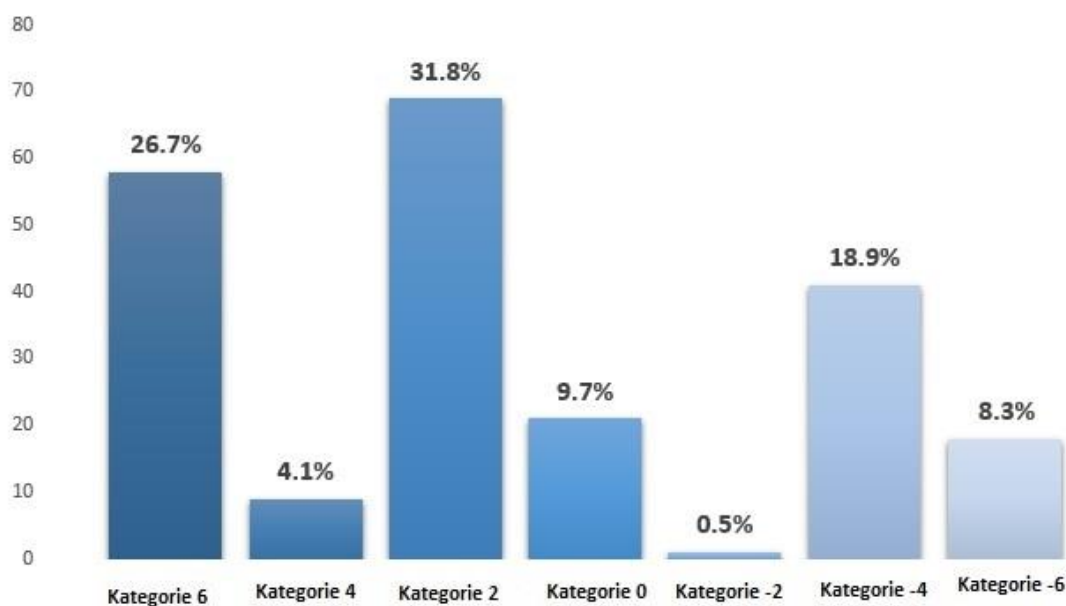
Obrázek 23 Graf vnímání hrozby terorismu na území ČR

Obrázek 24 Graf vnímání hrozby terorismu v zahraničí

9.3.1 Kategorizace jednotlivých responzí

Z těchto tří otázek (č.6, 7, 8) bylo vytvořeno šest kategorií, které se vztahují k jednotlivým responzím. Kategorie 6 je vyhodnocena jako vnímání hrozby terorismu jako velmi vážná hrozba a kategorie -6 je naopak hodnocení, že nevyhodnocují hrozbu terorismu jako vážnou. Ostatní kategorie korelují mezi těmito krajními poli. Z celkového počtu 217 respondentů spadá do *kategorie 6* **58** (26.7 %), *kategorie 4* **9**(4.1%), *kategorie 2* **69**(31.8%), *kategorie 0* **21**(9.7%), *kategorie -2*(0.5%), *kategorie -4* **41**(18.9%), *kategorie -6* **18**(8.3%). V rámci zkoumání byly dále rozebrány krajní pole kategorií tedy *kategorie 6* a *kategorie-6*. V případě *kategorie -6* nebyly sledovány žádné převažující faktory. V případě *kategorie 6* byla převaha žen (**38** ku **20** responzím) dominantním vzděláním této *kategorie* středoškolské (**31** responzí) a věková *kategorie* 19–30 (**28** responzí). Dalším společným faktorem této *kategorie* je volba efektivního řešení terorismu, kdy převládá volba vojenského řešení (**33** responzí).

Obrázek 25 Graf kategorizace jednotlivých responzí ve vztahu k vnímání hroby terorismu

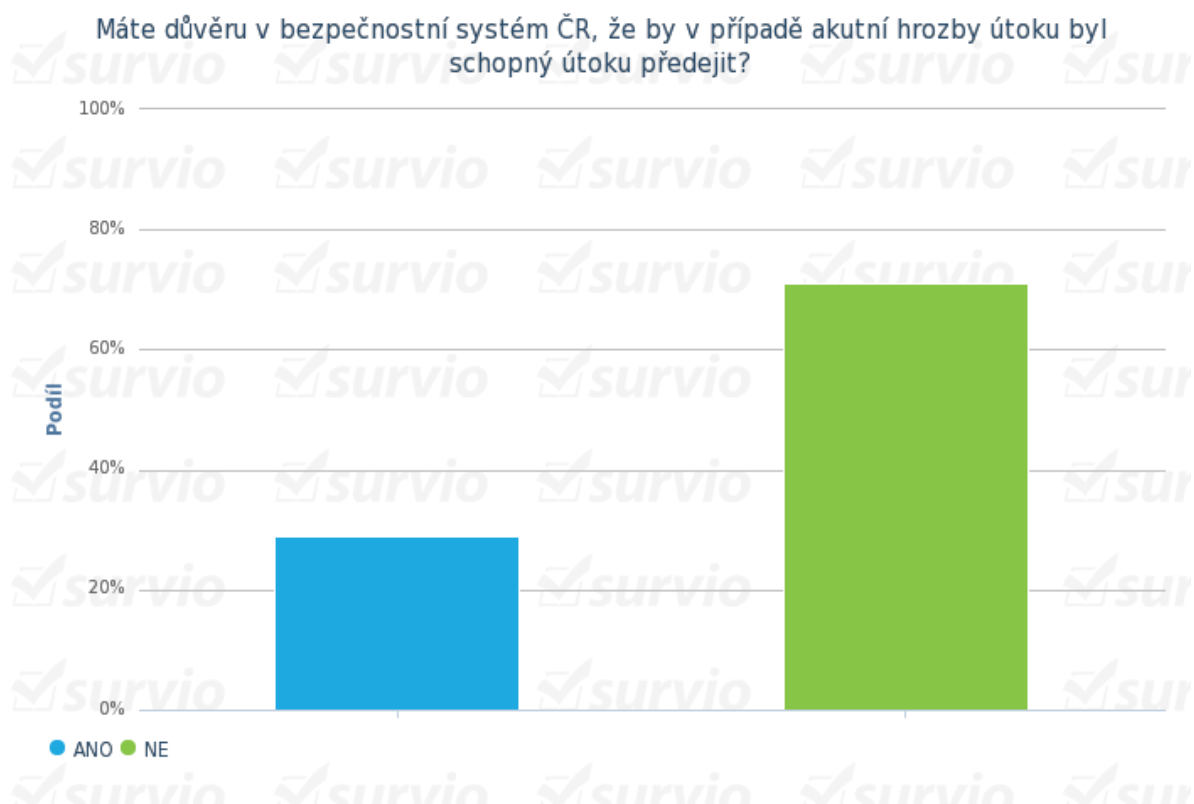
9.4 Důvěra v bezpečnostní systém a preferovaná řešení

Poslední segment otázek měl za cíl zjistit, jakou mají respondenti důvěru v bezpečnostní systém České republiky a jaký postup proti terorismu považují za nejefektivnější. Otázka č.9: *Máte důvěru v bezpečnostní systém ČR, že by v případě akutní hrozby útoku byl schopný útoku předejít?* Odpověď ano **63 (29%)** ne **154 (71%)**.

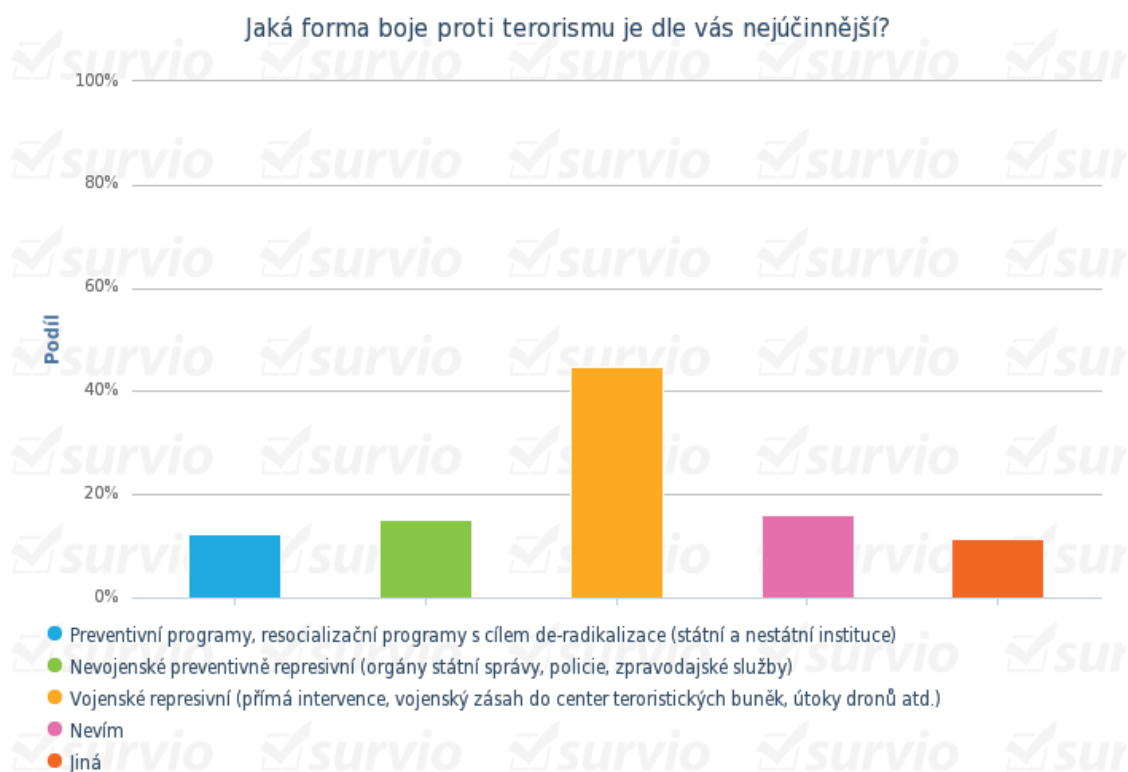
Druhá otázka č.10: *Jaká forma boje proti terorismu je dle vás nejúčinnější?* Odpovědi Preventivní programy, resocializační programy s cílem deradikalizace (státní a nestátní instituce) **27 (12.4%)**, Nevojenské preventivně represivní (orgány státní správy, policie, zpravodajské služby) **33 (15.2%)**, Vojenské represivní (přímá intervence, vojenský zásah do center teroristických buněk, útoky dronů atd.) **97 (44.7%)**, nevím **35 (16.1%)**, Jiná **25 (11.5%)** znění odpovědí viz. příloha 2 v případě této odpovědi se projevil diferencující vliv u respondentů, kteří zvolili, že znají jinou formu terorismu, než náboženský, ti se méně kloní k řešení problematiky vojenskou cestou poměr (49.6 % ku 38.3%) V této odpovědi se neprojevila žádná jiná významnější diferenciace.

Poslední dobrovolná otázka č.11: *Znáte nějaký preventivní program EU zaměřený na boj s terorismem, politickým radikalismem a extremismem?* Na tuto otázku šlo odpovědět jen vlastními slovy a odpovědělo pouze pět respondentů opravdu existujícími programy, někteří uváděli, že o existenci takových programů vědí, ale nepamatují si konkrétní názvy nebo je považují za neefektivní více viz. příloha 2.

Obrázek 26 Graf Důvěry respondentů v bezpečnostní systém ČR

Obrázek 27 Graf nejefektivnější formy boje proti terorismu

10 DISKUZE

Věnovat se zkoumání možností prevence a eliminace terorismu je dle mého názoru nezbytné a velmi důležité a to hned z několika důvodů. V průzkumech *centra pro výzkum veřejného mínění* respondenti označili hrozbu z terorismu jako druhou nejakutnější hrozbu, ze které mají obavu. Dále **71 %** dotazovaných považuje teroristy za hrozbu pro Českou republiku. Z výzkumu dále vyplývá, že je to nejdynamičtěji rostoucí hrozba. Předčila i zdraví a nemoci [138].

Obdobný výsledek měl i průzkum veřejného mínění v rámci Evropské unie, kde jako největší hrozbu současnosti označilo terorismus polovina respondentů. Jako důležitou hrozbu terorismus vnímá až **92 %** dotazovaných [139]. I předkládané dotazníkové šetření prokázalo, že jako nejvážnější hrozbu terorismus považuje takřka **67 %** všech dotazovaných a téměř **83 %** lidí zvažuje bezpečnostní situaci dané destinace při volbě dovolené. I přesto se ale takřka **65 %** dotazovaných neobává útoků v České republice. Lze tedy konstatovat, že ačkoliv respondenti tuto hrozbu vnímají jako akutní, tak ale primárně jen za hranicemi České republiky. Vnímání hrozby lépe ilustruje kategorizace jednotlivých responzí na základě výše zmíněných otázek, která ukázala, že je zde znatelná skupina celkem **58** respondentů, kteří vnímají tuto hrozbu velmi akutně. Nejčastějším profilem výše zmíněno výseku je žena středoškolského vzdělání ve věkovém rozmezí 19–30 let. Nejdominantněji je zastoupena kategorie 2, která si hrozbu uvědomuje, ale není pro ni tolik akutní **69** respondentů. Výrazně nepříznivým faktorem je vysoká míra nedůvěry v bezpečnostní systém ČR celkem **71 %**, což může znamenat velmi nebezpečné konotace v rámci vlastní radikalizace obyvatelstva a růstu napětí. Tyto skutečnosti, tedy strach z akutní hrozby v kombinaci s nedůvěrou v bezpečnostní instituce, mohou vést ke strachu a v extrémním případě k opačné radikalizaci. Tu lze ilustrovat obligátním sloganem „*vzít spravedlnost do vlastních rukou*“.

Už nyní lze nalézt případy iniciativ pro vznik domobran a polovojenských milicí. Ty ale velmi nebezpečně nabourávají základní princip, tedy monopol násilí v rukou státu a zakládají tak velmi nebezpečný precedens. Na toto se váže i nárůst islamofobie a vznik celé řady iniciativ. Ty zaměřují svoji činnost zejména proti tzv. *islamizaci evropského prostoru*, ale vystupují i proti muslimským komunitám. Ačkoliv to není reakce nijak iracionální, jelikož reaguje primárně na reálné skutečnosti zahraniční, i přesto tyto směry a iniciativy vykazují mnoho nebezpečí. Paradoxem České republiky je, že málo početná muslimská menšina v České republice nevykazuje znaky radikalizace, až na výjimky se neobjevuje ve

zprávách BIS. Oproti tomu zmiňované iniciativy se v těchto zprávách objevují a je na jejich nebezpečí upozorňováno [25].

Můj názor na tento aspekt je takový, že zmiňované iniciativy s extremistickou až rasistickou rétorikou v první řadě delegitimizují debatu, která je velmi akutně nutná. Jedná se zejména o kroky proti rostoucí radikalizaci ve vyloučených lokalitách v evropských zemích, efektivní nástroje integrace, striktní potírání náboženského extremismu, potírání zahraničního financování náboženského extremismu, extremismus na sociálních sítích, problematika tzv. „foreign fighters“, tzv. osamělých vlků a mnoho dalších dílčích témat. V druhé řadě může postupně vést i k násilí s rasistickým podtextem, což může výrazně ovlivnit další vývoj integrované muslimské menšiny a zavdat tak problému, který zatím de facto neexistuje. Vývoj muslimských komunit nicméně musí být sledován a různé excesy a zahraniční vlivy musí být striktně eliminovány.

V této souvislosti je nutné sledovat i růst klasické formy rasismu, která byla v českém kontextu nejčastěji spojována s nenávistí vůči Romům. Ta se projevila například v medializované kauze, kdy zahraniční obchodní řetězec použil v reklamě černocha k propagaci oblečení. Na sociálních sítích se strhla vlna kritiky a rasistických nadávek na zmiňovaného modela [140]. I toto je nebezpečným znakem určité formy radikalizace, která už se zdála být takřka eliminována. Z toho důvodu by stát měl vyvinout preventivní aktivitu vůči zmíněné radikalizaci a rostoucí xenofobii a rasismu. Dosavadní programy vlády typu *Hate free* dle mého názoru tuto funkci neplnily. Naopak cílovou skupinu, na kterou mělo být mířeno spíše provokovala a tím i dále utvrzovala v nenávistných postojích. To se ukazovalo primárně na sociálních sítích a v diskuzích. V neprospěch kampaně hovoří i její zrušení [140].

Jedním z předpokladů před vytvořením dotazníku byla skutečnost, že existuje souvislost mezi informovaností a vnímáním hrozby a také následnou volbou efektivních řešení. V rámci dotazníku toto měly ověřit dvě otázky. První, zda-li se respondenti zajímají o bezpečnost nad rámec běžného zpravodajství. U této otázky nebyl sledován výrazný vliv, i když určitý trend zde byl, kdy ti, kteří se o situaci nezajímali, hodnotili hrozbu terorismu jako akutnější a volili častěji jako efektivní eliminaci vojenské prostředky, ale rozdíl byl jen v řádu jednotek procent. Znatelnější rozdíl se ukázal v případě porovnání s otázkou, jestli znají jinou formu terorismu, než nábožensky motivovaný. Zde se ukázal výraznější rozdíl, kde ti, kteří se tolik o problematiku nezajímají, hodnotí hrozbu terorismu jako akutnější a preferují vojenská řešení. V tomto případě už je rozdíl patrnější až v řádech desítek procent. Předkládaná data v práci také potvrdila neinformovanost znatelné části populace

v problematice terorismu. Vnímání hrozby terorismu a vlivu medií se věnuje i článek Veroniky Fajnové *Vnímání terorismu: jaký vliv má narativ a jeho šíření* [141]. Ten se věnuje hlavně zkoumání reálných aspektů dopadů terorismu ve vztahu s dopadem těchto událostí na mediální prostor. Dále také mediální manipulaci, kdy na konkrétním příkladu v Americe v březnu roku 2003, tedy období před intervencí do Iráku v rámci průzkumu veřejného mínění, lidé uváděli propojení Hussainova režimu s podporou terorismu vůči USA, i když proto nebyly žádné konkrétní důkazy. Dotýká se také důležitého aspektu, tedy významu 11. září 2001 a následné globální válce proti terorismu, která má výrazný vliv na vznik narativu, tj. že proti terorismu je nutné tvrdě postupovat nebo i vést válku. Tento atribut potvrzuje i mé dotazníkové šetření, kdy jako efektivní eliminaci terorismu považuje vojenská řešení takřka **45 %** dotazovaných, což je víc než preventivní metody a nevojenské regresivní metody dohromady.

Jaký je nejefektivnější postup proti terorismu rozebírá studie *how terrorist Groups ends* [142], která hodnotí vzorek 648 organizací. Studie vyčleňuje čtyři základní postupy. První z nich je činnost policejních složek a tajných služeb, která je podle studie úspěšná ve 40 % zkoumaných případech. V druhém případě je to eliminace vojenskou cestou, kterou studie vyhodnotila jako úspěšnou jen v 7 % případech. Ve třetím případě je to pak řešení politickou cestou. Tedy zapojení organizace do politického procesu ve snaze najít kompromisní řešení: tato metoda je úspěšná v 43 %. Posledním zkoumaným případem je situace, kdy teroristická organizace dosáhne svých cílů: zde byl výsledek 10 %. Konkrétně vojenským protiteroristickým misím a intervencím a aspektům s tím spojených se věnuje celá řada publikací a studií [21; 143; 81; 144]. V obecné rovině jsou v dílčích aspektech tyto operace v krátkodobém měřítku velmi účinné. Jako příklad lze uvést počáteční fázi operace v Afghánistánu nebo Iráku. Teroristické struktury nejsou schopné přímo čelit vojenské převaze. Nicméně z dlouhodobého hlediska se tyto operace zdají být málo efektivní. Nesou s sebou i doprovodné atributy, jako je válkou vyvolaný terorismus [8]. Dále jsou ztráty civilního obyvatelstva označovány někdy jako vedlejší ztráty (*ang. Collateral damage*). Mediálně nejznámějším úderem s velkým počtem civilních obětí, byl bombový úder v Afghánském Kandaháru na budovu, kde se konala svatební hostina [143]. V souvislosti se zmiňovaným Irákem je vedena online webová stránka, která počítá odhadovaný počet všech civilních obětí války, který v současné době činí 174,245 – 194,657 zabíjených [145]. Dále jsou to sociální a humanitní problémy a v neposlední řadě extrémní finanční nákladnost [146]. Aplikovali bychom výstupy této studie na data

z dotazníku, zjistíme, že většina dotazovaných považuje za nejefektivnější formu boje proti terorismu statisticky nejméně funkční metodu s celou řadou negativních důsledků.

V další analytické části práce vyplynulo, že problematice terorismu se věnují všechny blíže zkoumané organizace. Jedná se i o největší a pro Evropu nejvýznamnější organizace. Tyto organizace byly vybrány i z důvodu návaznosti na analýzu ve vybraných zemích. Problematice se ale věnují i další významné organizace například OECD, BRICS, Interpol, Globální koalice proti Daesh a mnoho dalších.

Z komparace přístupu k problematice prevence a eliminace terorismu mezinárodních organizací vyplynulo několik skutečností. Tou základní je, že společným atributem je často deklaratorní povaha všech prováděných kroků. Většina přijatých úmluv, nařízení nebo strategií mají spíš poradní nebo dobrovolný charakter. I přesto vzniklo mnoho velmi důležitých mezinárodních dokumentů a úmluv, zejména v oblasti letectví a cestování, manipulace a označování CBRNE látek, osobních dokladů a další. Výjimkou jsou v tomto případě přístupy organizace NATO. Ta disponuje i vojenskou silou, která byla nasazena například v rámci operace Trvalá svoboda v Afganistánu [143] ale i jinde. Jako druhý příklad lze uvést EU, která má zase v rámci svých orgánů pravomoci věci přímo měnit. V případě EU se ale jedná zejména o změny uvnitř hranic jejího prostoru a co se týče aktivit mimo hranic jedná se zejména o preventivní působení a podporu humanitárních a mírových misí. Teoreticky má díky institutu *tvz. battle groups* možnost i přímého zásahu, ale za celou dobu existence nebyly tyto jednotky použity. Výjimkou jsou také *ad hoc* primárně vzniklé vojenské organizace, aktuálně působící v koalici proti Daesh.

Dalším společným prvkem je fakt, že nařízení a strategie jsou primárně reakčního charakteru a organizace reagují jen na aktuální hrozbu. Lze tedy konstatovat, že ačkoliv hrozba terorismu není nijak nová, byla dlouhodobě výrazně podceňována. V rámci přijímaných opatření se můžeme všimnout, že se některé přístupy organizací duplikují. V tomto ohledu by bylo žádoucí vyvinout funkční prvky spolupráce, které by jednoznačně vedly k efektivnějšímu procesu. Jedná se zejména o sektor výměny informací. Důležitost korektních zpravodajských informací je mnoha odborníky označována za zcela klíčovou [3; 31]. Mezinárodní organizace jsou také významným nástrojem, díky kterému je možné koordinovat případné zásahy více států, což výrazně zvyšuje efektivitu a potencionálně snižuje zatížení jednotlivých států. Ve specifickém postavení je OSN. Ačkoliv zejména pro ní platí deklaratorní povaha podnikaných kroků, i přesto má tato organizace zásadní unikum a to je fakt, že jsou zde zastoupeny prakticky všechny státy světa. Právě půda OSN je jediným možným místem, kde lze nadefinovat základní aspekty boje proti terorismu, které

by tímto aktem získaly plnou legitimitu a nemohlo by s nimi být manipulováno a dezinterpretováno.

V druhé analytické části přístupů vybraných států v rámci komparace vyplynulo několik závěrů. V rámci samotného definování terorismu je možno spatřit rozdílnosti. Ty vychází hlavně z historické zkušenosti dané země s terorismem. Lze tedy najít velmi podrobné a konkrétní definice, jako v případě státu Izrael nebo obecnějšími, jako v případě Belgie. Z komparace vyplynulo, že i přes rozdílnosti mají všechny definice dva důležité faktory, tedy aspekt násilí a politických cílů. Třetím bodem tedy není vymezení teroristického činu jako takového, ale spíše označení organizace teroristické povahy. Rozdílnost přístupů lze demonstrovat na příkladu organizace Hizballáh. Ta je dlouhodobě označována za teroristickou z pozice Izraele [102], nebo USA [20], ale EU ji zařadila na seznam až v roce 2013 [93] a to jen její militantní křídlo. V tomto případě se jedná o problém vymezení i mezi zeměmi, které jsou spojené mnoha mezinárodními svazky a vycházejí z podobných kulturních prostředí. Problematika označování organizací za teroristické je o to problematičtější, čím jsou si státy vzdálenější jak politicko–diplomatically, tak kulturně.

Z komparace statistického výzkumu dat GTD o počtu a provedení teroristických útoků vyplynulo, že největšímu počtu teroristických činů na vlastním území musela čelit Velká Británie, rovněž se zde stalo i nejvíc činů, při kterých bylo raněno více než 100 lidí. Nicméně Izrael a USA jsou bohužel v těsném závěsu. Nejmasivnější sérii útoků s největším počtem zraněných a usmrcených ze zkoumaných států čelily USA 11. září 2001. U všech zkoumaných zemí se ukázala skutečnost, že velká většina teroristických činů si buď nevyžádala oběti, nebo byla překažena nebo neúspěšná. To si lze vysvětlit šířkou vymezení teroristických činů, kterou GTD používá v první řadě. V druhé řadě je to i postupnou proměnou *modus operandi* terorismu [2]. V aktuální době je v Evropě a USA co do počtu menší počet teroristických útoků, ale mají daleko ničivější dopad, počet usmrcených a vyznačují se tedy daleko větším počtem civilních obětí [26]. Tento trend neplatí v Izraeli, kde počet incidentů v závislosti na čase roste, ale počet mrtvých a účinnost teroristických incidentů se zmenšuje. Kdybychom zkrátili zkoumané období a zahrnuli i aktuální rok 2016 a část roku 2017, pravděpodobně bychom opět mohli zaznamenat nárůst počtu útoků. Tato data ale bohužel databáze GTD zatím neobsahuje a kdyby byly tyto události zaneseny manuálně, nešlo by dodržet přednastavené zásady metodologie.

Ve všech zkoumaných zemích byly nejčastěji k útoku využity výbušniny. Tento trend se nemění, v daleko větší míře je v současné době používáno pomocných běžných prostředků, jako jsou automobily. Tyto metody se rozvinuly primárně v Izraeli, kde jsou

tyto útoky stále na vzestupu. V této souvislosti je zajímavé sledovat dopady těchto útoků, kdy obdobné útoky nákladním automobilem si v Izraeli vyžádají menší počet obětí. Ve většině případů je to z důvodu zneškodnění pachatele přímo civilisty [147]. Vzhledem k růstu těchto útoků v Evropě by bylo žádoucí podrobit tyto aspekty možné prevence a případným možnostem zásahů hlubší analýze. V ideálním případě zkušenosti Izraele využít v rámci mezinárodní spolupráce s cílem snížení možných dopadů tohoto druhu útoků. Dále je možné sledovat určitá specifika pro jednotlivé země v používaných metodách teroristy, kdy například ve Velké Británii a Izraeli, bylo oproti dalším zkoumaným zemím často používáno k útoku střelné zbraně. Dalším sledovaným parametrem jsou cíle teroristů. Z komparace vyplynulo, že cíle jsou velmi obdobně volené. Primárně se tedy jedná o civilní cíle, vládní cíle nebo obchodní sektor. Nicméně každá země má svá určitá specifika. Například v USA je velký počet útoků na obchodní sektor, v případě Francie se pak jedná o vládní cíle.

V rámci vymezení ideových rozdílností působících organizací lze konstatovat, že mimo Izrael, ve většině zkoumaných zemí lze nalézt příklady politických, environmentálních, extremistických a náboženských motivací terorismu. V některých případech jsou motivace útoků multifaktorové a v rámci analýzy byly organizace zařazeny podle dominantní motivace. I v případě Izraele by šlo provést dílčí rozdělení organizací, nicméně v drtivé většině případů je dominantním cílem organizace izraelsko-palestinský konflikt. Lze vysledovat určitá specifika, například v USA není výrazněji zastoupen politický terorismus. Jako výjimku lze uvést útoky jedinců z Kuby nebo latinské Ameriky a další. Naopak v případě Velké Británie je politický (separatistický) terorismus nejdominantnější motivací. V případě Francie lze nalézt v menší míře prakticky všechny formy terorismu. Obdobně v případě Belgie, ale v nepoměrně menší míře. Překvapivě nejglobálněji působící jsou organizace environmentálního charakteru a lze jejich aktivitu zaznamenat ve všech zkoumaných zemích vyjma Izraele. Nicméně aktivity těchto organizací jsou namířeny primárně na hmotné statky a jen výjimečně jsou ohroženy životy lidí [26].

Důležitým faktem je, že sledované období končí rokem 2015, tedy reflektuje jen v menší míře aktuální činy, ke kterým se přihlásila organizace Daesh. Jedná se zejména o teroristické činy v Belgii, Francii a Velké Británii. Tyto aktuální činy ale bohužel nejsou v databázových systémech GTD zahrnuty. V komparaci s předkládanými daty GTD je možné sledovat určité trendy. Jedná se zejména o to, že organizované činy se vyznačují velkým počtem obětí. To se týká zejména útoků ve Francii [148]. Dále roste i nebezpečí

útoků osamělých vlků (viz. výše).

V rámci komparace přístupů k eliminaci terorismu se ukazuje, že není možné vymezit striktní a neměnné pozice států. Přístup k problematice se ve většině zemí turbulentně proměňoval. Jako příklad lze zmínit přístup americký, kdy lze pozorovat postupnou přeměnu z radikálních postojů G.W. Bushe k méně represivnímu přístupu B. Obamy [149]. Aktuální vývoj zahraniční politiky D. Trumpa a jeho administrativy ale napovídá, že vývoj bude opět směřovat k silovým řešením. Což se promítá jak na podnikaných krocích a vydaných dekretech, ale i na lidech, kterými se obklopuje. Podobným příkladem je i postupná změna v případě Velké Británie a jejímu postupu vůči teroristickým organizacím ze Severního Irska. Jako částečně stabilní lze označit postoj Francie, ale i zde je možné sledovat změny závislé na vnitřní politice státu. Aktuální francouzské volby navíc ukazují, že problematika terorismu je politicky velmi významné téma. Ze zkoumání dále vyplynulo, že postoje Belgie jsou ve shodě s Francií a ve významných třecích momentech stály proti postojům USA a Velké Británie. Země Francii, Velkou Británií a Belgií, dále spojuje společný problém s radikalizovanou muslimskou menšinou. Ve všech zmíněných státech se jeví jako společný jmenovatel neúspěšná integrace. Tento problém se ale ve velké míře týká i dalších zejména evropských zemí, které tato práce nezkoumá. V případě posledního ze zkoumaných států Izrael, lze rovněž sledovat změny v postojích, nicméně je lze označit z dlouhodobého hlediska za konzistentní.

I přes změny a proměnlivost přístupů lze vysledovat určité trendy, které země v přístupech vykazují. V případě USA je to inklinace ke striktnímu silovému přístupu i za pomoci vojenský jednotek. V případě Izraele je přístup obdobný, ale militarizace problematiky je zde ještě razantnější. Postoj Velké Británie je na pomezí, ale z dlouhodobého hlediska rovněž volí spíše silová řešení i za pomoci vojenských prostředků. Postoj Francie je spíše zdrženlivý k razantním silovým řešením. Preferují spíše postup komplexnější a konsenzuální. Oproti výše zmíněným navíc ctí zásadu legality postupů. I přesto se ale Francie zapojuje i vojenskými prostředky. Poslední zkoumaná země Belgie přistupuje k problematice obdobně jako Francie, jen poměrně ke své rozloze a možnostem.

Samostatným zkoumaným aspektem by bylo financování protiteroristických aktivit a případná komparace dat vzhledem k efektivitě. Nicméně data o těchto aktivitách a vynakládaných prostředcích velmi často spadají do utajení, nebo jsou uváděna v celkových budgetech, není tedy možnost rozdělit na financování jednotlivých programů a operací. Případná komparace by pak tedy jen s veřejně přístupnými daty nemohla být relevantní.

Dále v práci se z toho důvodu zaobírám komparací vynaložení finančních prostředků na konkrétních metodách eliminace.

V rámci komparace represivních a zpravodajských složek, využívaných státy vyplynulo mnoho podobností. Všechny zkoumané státy mají minimálně jednu kontrarozvědnou a jednu rozvědnou službu. V případě USA je to pak celá řada různých služeb s různými kompetencemi, spadající pod ústřední koordinaci. Ostatní zkoumané státy mají znatelně menší počet těchto služeb. Což vychází jak z rozlohy a šíře působení daných zemí, ale také jiné formy taktiky a rozdělení kompetencí. Právě v rozdělení kompetencí je zásadní rozdíl, kdy v případě USA disponují vybrané zpravodajské služby i přímo represivními kompetencemi a disponují vlastními údernými jednotkami, což u ostatních zkoumaných zemí není oficiálně prezentováno. Nicméně v případě Izraele a pravděpodobně i v dalších zemích, operují v úplném utajení speciální jednotky pod vedením zpravodajských služeb. Tento fakt nelze vyvrátit vzhledem k jednotlivým případům, ale není jej možné oficiálně verifikovat.

V rámci komparace represivních složek lze konstatovat, že většina států přistupuje k rozdělení kompetencí v rámci zajišťování vnitřní bezpečnosti v souvislostech terorismu velmi podobně. Zásadní roli hraje policie v kooperaci se zpravodajskou službou s vnitřní působností. Výjimkou je pak Británie, které většinu kompetencí pro boj proti terorismu převedla na armádu [98]. Obdobně je tomu i v případě Izraele, ale zde jsou kompetence provázanější. Z aktuálního hlediska je armáda nasazována i v jiných zemích, například Francii, ale působí spíše jako pomocná síla tamní policie s obdobnými kompetencemi. Dalším zkoumaným rozměrem je pak míra specializace. Na jednu stranu lze postavit přístup USA, které mají velkou míru specializace a nalezneme tak speciální jednotky i na lokálních úrovních [98]. Na druhé straně příklad Francie, která má malý počet speciálních jednotek. Rozhodně to ale není ukazatelem efektivity postupů, jednotky Francie jsou dlouhodobě hodnoceny jako jedny z nejkvalitnějších [148].

V celkovém souhrnu lze vysledovat mnoho podobností, a provázaností postupů výše zmíněných států. Což vychází zejména z mezinárodních svazků, ale také z vývoje hrozby terorismu, která oproti dříve lokálnímu působení přetransformovala do globální hrozby [2]. I přes spolupráci a mnoho společných faktorů, je velmi složité komplexně posuzovat efektivitu preventivních a eliminačních procesů. Vždy je tedy nutné hodnotit přístupy individuálně, i proto jsem se v práci rozhodl zkoumat konkrétní metody na konkrétních příkladech.

Na to tedy přímo navazuje poslední analytická část a to rozbor konkrétních metod, kde vyplynulo několik skutečností. V obecné rovině aplikaci taktiky cílené likvidace na celé spektrum terorismu je spíše neefektivní a je doprovázena negativními dopady. Jedná se zejména o doprovodné civilní ztráty. Studie prováděná Thomasem Carvine zmiňuje například stav v Pákistánu mezi lety 2006-2009, kdy bylo cílenou likvidací drony zabito 14 teroristů a 700 civilistů, což odpovídá poměru na každého usmrceného teroristu usmrceno 50 civilistů [119]. Jako efektivní se tato taktika zdá vůči hierarchickým organizacím, motivovaným primárně nábožensky a hraje zde důležitou roli pozice nenahraditelného vůdce. Příkladem úspěchu taktiky je případ organizace Óm šinrikjó, která po zatčení vedení a zejména hlavního ideologa Šoko Asáhar de *facto* přestala existovat [35]. V práci jsem se rozhodl rozebrat cílenou likvidaci Usama Bin ladina a Ahmeda Izmaila Jasína . Tedy dva charismatické vůdce nábožensky motivovaných organizací. V prvním případě došlo k likvidaci Ladina až v roce 2011, což je takřka 10 let od začátku operace Trvalá svoboda, u které byla eliminace Ladina a al-Káidy jedno už hlavních priorit, Rovněž Barak Obama označoval jeho likvidaci za hlavní prioritu. Kvantitativním výzkumem v rámci rozboru aktivity organizací provedených útoků se ukázalo, že útok byl proveden v době kdy už al-Káida vykazovala jen velmi malou aktivitu a po jeho likvidaci provedla už jen dva útoky. Pokud ale budeme sledovat aktivitu všech organizací, které se k organizaci al-Káida hlásí, lze zaznamenat naopak nárůst incidentů.

Ačkoliv je v současnosti původní organizace al-Káida velmi málo aktivní organizací, je relativní, nakolik na to mělo vliv samotné zabití Usáma bin Ladina a na kolik byla jeho likvidace politicko-symbolická. Snižujícímu významu al-Káidy a nárůstu a proměně hrozby ve skrze Daesh se vyjadřoval v rozhovoru i Adam Dolník [150]. Ten vymezuje umírněnou proměnu pozice al-Káidy, ta se dlouhodobě propadá a lze sledovat snahu o vymezení se proti jednání Daesh nebo smířlivé kroky, jako propuštění rukojmích a další. Zároveň ale velmi varuje před podceňováním hrozby al-Káidy, kterou nesmíme zanedbat. Dále také vymezuje aktuální přístup organizace Daesh. Změnu vymezuje hlavně v používaných metodách, manipulaci s médii, ale také se změnou náborových praktik a tím spojenou otevřeností pro cizince. To přímo souvisí s problematikou tzv. foreign fighters. *„Islámský stát má mnohem lepší infrastrukturu, říkám tomu pětihvězdičkový džihád. Koupi si tam Red Bull, nabijí si iPad, mají přístup k ženám, můžou si hrát hry a občas si jdou někam zabojovat. Také dostávají plat a ubytování.“* [150]

V druhém zkoumaném případě likvidace Jasína, byla zvolena řízená raketa, která zasáhla i jeho syna a dalších 5 lidí [15]. Po likvidaci Jasína je možné sledovat krátkodobé

snížení počtu útoků. Následně ale došlo k obnově činnosti a dokonce k nárůstu celkového počtu útoků. U organizace Hamas se ale postupně zmenšuje její smrtící potenciál. Nicméně důvodem je spíše zasažení logistických a organizačních struktur a stálá modernizace bezpečnostních struktur Izraele. Není tedy možné najít přímou spojitost, že by odstranění vůdce organizace mělo zásadní vliv na chod organizace. Naopak jsou zde patrné výrazné nežádoucí účinky. Jedná se o vedlejší ztráty a vytvoření kultu mučednictví, který se kolem osoby zabitého Jasína vytvořil. Na jeho pohřbu se sešlo více než 200 000 lidí [151]. Likvidací Jasína se zabýval i Marek Čejka: „*Jasínova smrt však radikální islamisty (nejen v Palestině) spíše posílila na úkor umírněných složek a vystupňovala touhu po pomstě a násilí na Izraelcích.*“ [15] K obdobným závěrům došla i Ludmila Lešková v rámci bakalářské práce *Analýza účinnosti odstranění velitele teroristické organizace v případě Kavkazského emirátu*. Ta konstatuje, že v krátkodobém horizontu došlo ke snížení aktivity organizace, kterou ale připisuje spíše odstranění širšího vedení organizace a samotná likvidace hlavního vůdce organizace emíra Doku Umarova tedy neměla na omezení aktivity organizace zásadní vliv [152]. Taktika cílené likvidace může hrát důležitý taktický nástroj v rámci narušení logistických nebo technických možností, příkladem může být odstranění techniků, kteří vyrábějí sofistikované bomby a podobně. Tato taktika v doprovodu s dalšími faktory má úspěch například ve zmiňovaném Izraeli. Projevuje se zmenšeným počtem civilních obětí. Nicméně zaměření se jen na odstranění vůdce organizace lze označit spíše za politicko-symbolický krok, který ale ve výsledku může přinést více negativ než pozitiv. Mohou nastat odvetné útoky, nežádoucí rozštěpení organizace a v neposlední řadě i delegitimace v rámci mezinárodního. Sledovaným faktorem může rovněž být finanční stránka věci, kdy dlouhodobé operace jsou velmi finančně nákladné. Jako příklad lze uvést dlouhodobou nákladnou misi na odstranění Abú Musab az-Zarkáviho [146].

Zaměříme-li se na samotný průběh obou likvidací, v jednom případě při zásahu speciální jednotky byly eliminovány vedlejší ztráty oproti druhému případu, kdy se zásah rakety neobešel bez civilních obětí. Problematice efektivnosti těchto metod se věnoval i výzkum instituce Trip, kdy experti označili za eliminaci cíle speciální jednotkou efektivní a spíše efektivní v 61 % případů. Oproti tomu likvidace cíleným náletem ve 39 % případů a likvidace raketou vypálenou z dronu 47 % případů [153]. Nepomíjitelnou nevýhodu nasazení speciální jednotky je ohrožení života zasahujících.

V rámci zkoumání druhé metody tedy deradikalizace a následně resocializace, je zásadní, o jaký druh radikalizace se jedná a jak je motivována. Není tedy možné vytvořit univerzální deradikalizační program a ten aplikovat na všechny. Nutná je individualizace

motivací jednotlivých skupin a pak přímo zacílit na specifické faktory, které se ke skupině nebo organizaci váží. Velmi efektivní se tyto programy zdají v případě pravicového a levicového extremismu [154]. Jako příklad lze uvést tzv. programy EXIT. Tato nejvýznamnější organizace v Německu se celosvětově proslavila inovativní propagační kampaní, kdy mezi neonacisty tajně rozdistribuovala trička, která se na první pohled vyznačovala neonacistickou symbolikou. Tričko ale po prvním vyprání neslo úplně jiný symbol konkrétně „*Když to zvládne tvoje tričko tak proč ne ty*“ a odkaz na stránky organizace [155]. Ačkoliv pravicový nebo levicový extremismus neztratily na své závažnosti a bylo by nežádoucí je ignorovat, hlavně vzhledem k jejich silicím preferencím, nicméně mírou nebezpečnosti je nejaktuálnější nábožensky motivovaný islamistický extremismus, na který je i zaměřená největší pozornost.

Možnostem deradikalizace se věnovala i Nina Kasahage v článku *De-radicalising Militant Salafist*, zde na třech reálných příkladech dvou žen a jednoho muže ilustruje motivace formu radikality. První případ 21letá dívka, u které definovala perspektivu jako „*všechno nebo nic*“. Tedy až fanaticky oddaná ideologii, schopná obětovat takřka cokoliv. Druhý případ 18letá dívka, které definovala perspektivu jako „*bezhlavě zamilována do džihádisty*“. V tomto případě nevychází nebezpečí primárně z oné dívky, ale z působení jejího přítele, který jí pomocí technik typu *vymývání mozku* a podobně dokáže donutit udělat takřka cokoliv. Třetí případ 24 letý muž, u kterého definovala perspektivu jako „*negativní sympatie*“. Tento druh vymezuje spíše psychologicky než ideologicky. Dotyčný vnímá tuto možnost k ukájení deviantních tužeb [156]. Ačkoliv to nejsou jediné motivace, které vedou k radikalismu, lze na nich názorně ilustrovat složitost problematiky. Tedy i to, že ne na každý z těchto případů by byly efektivní jiné metody deradikalizace [126].

Zaměříme-li se přímo na resocializaci, narážíme dále na velmi specifický problém související s vězněním teroristů. Zde by bylo žádoucí vyvinout maximální úsilí pro jejich resocializaci a další možnou reintegraci [105]. Z předkládaných informací nicméně vyplývá, že tento proces je v současných podmínkách disfunkční. Naopak v řadách věznic dochází k větší radikalizaci. Tento problém je zvláště závažný s ohledem na aktuální problematiku tzv. „*foreign fighters*“ [131]. Právě v těchto případech se zdají prvky individuální deradikalizace jako jeden z funkčních nezbytných nástrojů. To hlavně z důvodu velkého počtu těchto osob. Odhady Europolu mluví až o počtu 3700 [95]. Podrobnější evidenci těchto osob vedou v centru ICCT, zde se mluví o počtu 3922 – 4294 z toho počtu se dle jejich dat už 30% vrátilo do Evropy a 14% bylo v bojích zabito [157]. V případě věznění těchto jedinců, je důležitý proces funkční resocializace. Pouhá

izolace těchto jedinců problém nevyřeší, spíše naopak může v dotýčných prohlubovat pocit výjimečnosti a mučednictví, a ještě více jedince utvrzovat [131]. Nebezpečí se neskrývá jen v nebezpečí k prohloubení radikalizace vězného jedince, ale i to, že nepříznivě ovlivní ostatní vězně. V procesu deradikalizace je možné použít i spolupracující bývalé radikály s negativní zkušeností. Příkladem může být Mubin Shaik, spolupracující jak se státními orgány, tak s preventivními programy [157].

V práci probíraný program ISDEP se zaměřuje na všechny formy radikalizace identifikované jako nebezpečné. Program je tedy velmi komplexní a seznámí studenta se všemi formami radikalismu. Výhoda kurzu je, že je volně přístupný, a proto jsem ho mohl i osobně absolvovat. Informace jsou podávány srozumitelně, i pro laika jsou ilustrována na konkrétních příkladech a přímo studenta zapojují do procesu aktivní participace. Velkou výhodou je jazyková mutace do mnoha jazyků. Českému překladu se dá vytýkat určitá strojovost, která stěhuje pochopení textu a některé pasáže jsou nepřeložené a u videí chybí titulky. Z webu dále vyplynulo, že jsem byl jediným účastníkem kurzu z České republiky. V případě, že by byl český překlad kurzu přepracován a výuková videa opatřena českými titulky, mohl by tento e-learningový kurz velmi dopomoci vzdělávání jednotlivců, kteří se aktivně chtějí v problematice angažovat. Rovněž by byl kurz přínosným zdrojem informací pro všechny potencionální jedince, kteří by se mohli v rámci svého působení s radikalismem setkat a mohli ho tak zavčas identifikovat a tedy dále řešit. Přehlédnutí nebo podcenění ukazatelů je největší překážkou v eliminaci problematiky tzv. *osamělých vlků*. Nedostatky programu může částečně suspendovat kniha [136], která se problematice věnuje. Lze nalézt celou řadu dalších projektů, jak vzdělávacího charakteru, tak i přímo se zaměřujících na intervence. Jedná se například o výzkumnou organizaci **Istramo** (*ang. Institute for the Study of Radical Movements*). Dále německý program zaměřující se přímo na problematiku tzv. „foreign fighters“ **Hayat**. Již zmíněné programy **EXIT**, které působí mimo Německa také ve Švédsku nebo Norsku a další.

Z rozebírané problematiky je patrné, že se možnostem deradikalizace věnuje řada odborníků, státních i nestátních organizací. Nicméně jsou tyto nástroje a programy velmi složité což nejlépe ilustruje tabulka č.1. a obrázek č.15. Tedy na kolik faktorů současně musí být působeno, aby byl proces efektivní a současně v několika fázích může proces selhat. Výsledky jsou dlouhodobého charakteru a obtížně měřitelné. Na to se váže i nízká podpora těmto programům z řady veřejnosti a medií. To ukázalo i prováděné dotazníkové šetření, kdy jen pouhých 5 respondentů uvedlo nějaký dohledatelný preventivní program. Důležitou otázku také pokládá John Horgan v článku *What makes a terrorist stop being a*

terrorist? Tedy jakou podporu u veřejnosti budou mít všechny tyto programy, když na jedinci selžou a on spáchá sebevražedný útok [150]?

Při celkovém rozboru metod eliminace terorismu lze popsat a nalézt celou řadu jejich nejrůznějších forem. Pro zjednodušení možné specifikace připodobním rozdělení metod k rozdělení na Hard, Soft a Smart obdobně jako Joseph Nye [158]. Ve změně podobě, kdy jako hard chápu primárně metody převážně represivního charakteru a metody soft nerepresivního charakteru. Nejedná se tedy o přesnou paralelu, ale volně inspirovanou podobnost.

Za hard metody se dají považovat všechny metody, vyžívající sílu a represii. Mimo v práci analyzovanou cílenou likvidaci jsou to dále vojenské protiteroristické mise a intervence, metody policejní, navázané na oblast vězenství, sankční mechanismy a další. Dále jsou to metody soft. Sem bych zařadil aspekty primárně preventivního charakteru. Dále i všechny další metody a programy, které nemají jako dominantní prvek sílu, ale pracují s prvky pozitivního příkladu a alternativy, až po rozebírané deradikalizační a resocializační programy.

Podrobně rozebíraná problematika, ale ukázala, že zaměření se jen na jeden z výše zmíněných přístupů je neefektivní. Jen pouhá nerozlišující represe bez pozitivního příkladu a možnosti alternativy, zejména v oblasti prevence, je zásadní chyba, která nereflektuje komplexní složitost teroristické problematiky. Zaměřuje se pouze na důsledky a neřeší příčiny. Opačný extrém neustálého ústupu a odkládání případných zásahů a mírné postihy, svazují ruce a podryvají důvěru v bezpečnostní systém daného státu. Velmi důležitá je individualizace použitých metod dle podrobné analýzy hrozby. Tím se tedy dostáváme ke třetímu konceptu Smart metod. Tedy o stav, kdy vyváženě využíváme jak metod represivních (Hard) tak metod nerepresivních (Soft). Jelikož obě tyto metody přinášejí svoje úspěchy a neúspěchy, v ideálním případě lze využít jejich synergii. Tento přístup lze připodobnit k holistickému přístupu, který zastávala například Martha Crenshaw, ta vyzdvihovala zejména nutnost komplexního rozlišujícího přístupu, kdy aktéři proti terorismu musí využít celé spektrum prostředků. Jen když se nezaměřují na jeden aspekt a vycházejí z podrobné znalosti hrozby, mohou být efektivní. [159]. Obdobně také Bruce Hoffman, který zdůrazňuje nutnost komplexního přístupu [160]. Významným politickým podporovatelem toho přístupu byl například bývalý generální tajemník OSN Pan Ki-mun [160] a tento přístup je obsažen i v globální strategii proti terorismu (viz. podkapitola 6.1)

Když si celou praktickou část práce shrneme, tedy analýzu mezinárodního přístupu, státního přístupu, konkrétní eliminace metody, až po vnímání hrozby občany, lze vysledovat některá specifika, která bych definoval jako „*dilemata eliminace terorismu*“. Nade všemi ostatními stojí první, které zastřešuje všechny ostatní, jedná se o vztah mezi bezpečností a svobodou. Dilema spočívá ve stanovení přípustné míry, kdy bezpečnostní opatření nejsou kontraproduktivní a přijímaná opatření snižují hrozbu neúměrně ke snižování svobody občanů. Samuel P. Huntington v tom to směru varuje: „*Obhájci lidských práv po celém světě se obávají toho, že spolu s legitimními a legálními pátracími akcemi dojde k výraznému omezení záruk svobody určitých skupin obyvatelstva. Za mohutné celosvětové policejní akce byla omezena občanská práva, týkající se ochrany dat a volného pohybu.*“ [161]

Stále je nutné brát v potaz i fakt, že jeden z psychologických cílů terorismu, je narušit běžný život občanů. Na to se váže i informační potřeba a role medií, která velmi aktivně informují o všech teroristických činech. I zde je nutné stanovit míru, kdy podrobné reportáže a přejímání materiálů pořízených teroristickými organizacemi, neplní funkci informační a stávají se kontraproduktivními. Výstižné je konstatování Erica Hobsbawmana, ten tvrdí, že je nutné vůči terorismu vyvinout zvláštní úsilí, ale zároveň varuje před ztrátou kontroly. Primární nebezpečí terorismu nespátřuje v samotných aktech terorismu, ale v šíření iracionálního strachu [36].

Dalším „*dilematem*“ je pak vztah legality a legitimacy eliminace terorismu. To se týká zejména v práci rozebíraných metod eliminace terorismu a nakládání s teroristy. Tedy do jaké míry je možné v rámci boje proti terorismu se držet striktně zásad legality. V případě že ne, kde je ta hranice za kterou zajít a do jaké míry tyto jednotlivé porušení zásad dávají prostor negativním precedentům. V této souvislosti se nabízejí dva hraniční příklady nakládání s teroristy. Je přípustné nezákonně držet potencionální teroristy v zařízeních jako Guantánamo, Abú Graib [97] a podrobovat je mučení [162], pokud získané informace mohou zefektivnit postup proti terorismu a potencionálně tak zachránit životy? Na druhé straně je adekvátním trestem odnětí svobody na 21 let v přepychovém vězení [162] pro teroristu Anderse Behringa Breivika, jehož čin si vyžádal 77 obětí? Striktně legální postup mu navíc dává možnost dále šířit svoje demagogické myšlenky, které mohou působit návodně. Má také prostor pěstovat svůj kult mučedníka a pomocí obstrukcí a požadavků znevažovat váhu trestu a delegitimovat tak rozměr spravedlivého trestu [162]. Obdobně by šlo rozebírat jednotlivé metody a rovněž etický rozměr problematiky. Tedy na kolik jsou kroky legitimní a zároveň efektivní a na kolik se jedná o

odplatu. Problém by se nikdy neměl posuzovat na extrémních příkladech, ale tyto příklady dle mého názoru dobře ilustrují složitost problematiky, která není jednoznačná.

Ačkoliv nejsou výše zmíněna všechna „*dilemata*“, i ta z uvedených se zdají být velmi těžko řešitelná. Přesto jsem přesvědčený, že na ně není možné rezignovat a je důležité o nich otevírat diskuzi. Problematika terorismu totiž není fenoménem novým a s jeho následky se zejména nezúčastnění nevinní lidé musejí vypořádat už řadu let. Studování historie a vývoje terorismu ale ukazuje, že ačkoli zničíme organizaci, nelze zničit terorismus jako takový. Terorismus jako asymetrická forma boje přetrvává. Právě komplexní individuální přístup, který se nezaměřuje jen na důsledky, ale i příčiny a snaha o vyřešení zmíněných „*dilemat*“, může výrazně přispět k řešení problému.

Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1: „*Předpokládáme, že respondenti budou terorismus vnímat jako největší hrozbu současnosti.*“ **se potvrdila.**

Z výsledků dotazníkového šetření je patrné, že na otázku č.6 respondenti odpovídali primárně **ano** (145 responzí což činí 66.8 %, proti 72 responzím což činí 33.2 %), tedy respondenti vnímají jako nejzávažnější hrozbu terorismus, což potvrzuje stanovenou hypotézu.

Hypotéza 2: „*Předpokládáme, že věk respondentů nebude mít vliv na vnímání hrozby terorismu.*“ **se nepotvrdila.**

Responze otázky č.2 se v rámci vyhodnocení ukázala jako diferencizujícím faktorem otázky č.6. Jelikož se prokázalo, že s rostoucím věkem se i zvyšovala míra vnímání terorismu jako největší hrozby. Tento fakt vyvrací stanovenou hypotézu.

Hypotéza 3: „*Předpokládáme, že respondenti dotazníků budou nejčastěji volit jako nejefektivnější postup proti terorismu vojenské postupy.*“ **se potvrdila.**

Z vyhodnocení otázky č.10 (celkem 97 responzí což činí 44%) je patrné, že většina respondentů považuje vojenské řešení za nejefektivnější, což potvrzuje stanovenou hypotézu.

Hypotéza 4: *„Předpokládáme, že většina respondentů nebude znát žádný preventivní program EU zaměřený na boj s terorismem, politickým radikalismem a extremismem.“*
se potvrdila.

Na dobrovolnou otázku č.11 byli respondenti vyzváni odpovídat jen v případě, že nějaký preventivní program znají. Z odpovědí v příloze 2 je patrné, že jen 5 uvedených odpovědí jsou relevantní. Z čehož vyplývá, že jen 5 z 217 respondentů zná nějaký preventivní program, což potvrzuje stanovenou hypotézu.

11 ZÁVĚR

Předkládaná práce se snaží přednést ucelený a sumarizovaný pohled na problematiku možností prevence a eliminace terorismu. Práce nahlíží na problematiku jak v rovině teoretické, tak praktické, prostřednictvím zkoumání konkrétních příkladů.

Z analýzy a komparace mezinárodních organizací vyplynulo, že hrozbu terorismu reflektují všechny zkoumané organizace, ale jejich přístup k problematice se výrazně odlišuje. Lze nalézt přístupy povahy deklaračních úmluv a strategií, preventivních programů ale i regulačních nařízení, zpravodajských a represivních koordinací.

Z analýzy vybraných států zejména vyplynulo, že v oblasti samotného definování terorismu jsou jen dílčí odlišnosti, ale meritum je obdobné. V rámci zkoumání teroristických útoků se ukázaly značné rozdílnosti jak v celkovém počtu útoků, metodách tak i ideologické motivaci. V rámci prevence a eliminace vyplynuly zásadní rozdíly zejména v oblasti volby metody řešení globální hrozby terorismu, kdy lze sledovat striktně represivní přístup, kombinovaný a spíše zdrženlivý přístup. V rámci vnitrostátního přístupu lze sledovat dílčí odlišnosti v rámci míry prevence a represe. Odlišnosti vycházejí z historické zkušenosti a povahy hrozby, které země a její občané čelí.

Z analýzy a komparace konkrétních metod vyplynulo, že žádná metoda eliminace není univerzálně funkční. Každá metoda má svoje silné a slabé stránky a jejich použití je nutné volit na základě podrobné znalosti hrozby. Žádoucí je využívat kombinaci metod, využít synergii což účinnost metod násobí.

Ze závěrů dotazníkového šetření a testování hypotéz vyplynulo, že hrozba terorismu je vnímána velmi akutně. Což se potvrdilo i při komparaci s výsledky ostatních průzkumů. Dalším zjištěním je značná nedůvěra ve schopnosti bezpečnostního systému ČR teroristickému útoku předejít. Kombinace těchto dvou faktorů může zavadávat nežádoucímu chování a neměla by se podceňovat. Jako diferencující faktory se ukázal věk a znalost problematiky. Největší část respondentů považuje za efektivní formu eliminace terorismu vojenské metody, které se v práci ukázaly jako málo efektivní a v některých případech dokonce kontraproduktivní.

Na základě výše zmíněných skutečností byly navrhnuty možnosti efektivnějších postupů prevence a eliminace terorismu. Tedy nutnost komplexního přístupu k problematice, který vychází z analýzy hrozby, zaměřuje se jak na důsledky, tak na příčiny. V rámci přístupů se snaží o synergii represivních i nerepresivních metod prevence a eliminace terorismu.

12 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- BESECU ang. Behavior, Security and Culture
- BIS Bezpečnostní Informační Služba
- BRICS ang. Brazil, Russia, India, China, South Africa
- CARVER ang. Criticality, Access, Recognizability Vulnerability, Effect, Return
- CBRNE ang. Chemical, Biological, Radio-logical, Nuclear, Explosive
- DAESH arabský akronym obdobného významu jako ISIS nebo ISIL
- DDR ang. Demobilition, Demilitarization, Reintegration
- DONE ang. Destructible, Occupied, Near, Easy
- EAPC ang. Euro-Atlantic Partnership Council
- ETA bask.Euskadi Ta Askatasuna
- EU Evropská Unie
- EVIL ang. Exposed, Vital, Iconic, Legitimate
- FARC ang. The Revolutionary Armed Forces of Colombia
- GTD ang. Global Terrorism Database
- IDF ang. Israel Defense Forces
- IRA Irská Republikánská Armáda
- ISDEP ang. Improving Security By Democratic Participation
- ISIL ang. The Islamic State of Iraq and the Levant
- ISIS ang. The Islamic State of Iraq and Syri
- MOAB ang. Mother Of All Bombs
- NATO ang. North Atlantic Treaty Organization
- OBSE Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
- OECD ang. Organisation for Economic Co-operation and Development
- OOP Organizace pro osvobození Palestiny
- OSN Organizace Spojených Národů
- TE-SAT ang. Terrorism Situation and Trend Report
- UNHCR ang. United Nations High Commissioner for Refugees
- UNICEF ang. The United Nations Children's Fund
- USA ang. United States of America

13 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CARR, Caleb. *Dějiny terorismu: dějiny války proti civilistům : [od starověku po současnost]*. Vyd. 1. Praha: Práh, 2002. ISBN 8072520636.
- [2] EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace. 2., dopl. vyd.* Praha: Karolinum, 2010. ISBN 9788024617909.
- [3] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Vyd. 1. Praha: Police History, 1999. ISBN 8090267017.
- [4] SCHMID, Alex. Terrorism - The Defitional problem. *Case Western Reserve Journal of International Law* [online]. 2004, (36), 47 [cit. 2017-03-20]. ISSN 0008-7254. Dostupné z: <http://scholarlycommons.law.case.edu/jil/vol36/iss2/8/>
- [5] ZEMAN, Jan. *Terorismus: historicko-psychologická studie*. Vyd. 1. V Praze: Triton, 2002. Psychologická setkávání. ISBN 8072543059.
- [6] KRAUS, Josef. *Íránský státní terorismus: od Chomejního po Ahmadínežáda*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2014. Politologická řada. ISBN 9788073253424.
- [7] STRMISKA, Maxmilián. *Terorismus a demokracie: pojetí a typologie subverzívního teroristického násilí v soudobých demokraciích*. 1. vyd. V Brně: Masarykova univerzita, 2001. ISBN 802102755x.
- [8] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675400.
- [9] HUDSON, Rex. *Sociology and psychology of terrorism*. 1.vyd. New York: Nova Science Publishers, 2010. Focus on terrorism series. ISBN 978-1410212771.
- [10] SCHMID, Alex. Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review. *Terrorism and Counter-Terrorism Studies* [online]. 2013, , - [cit. 2017-04-28]. DOI: 10.19165/2013.1.02. ISSN 24680664. Dostupné z: <http://icct.nl/publication/radicalisation-de-radicalisation-counter-radicalisation-a-conceptual-discussion-and-literature-review/>
- [11] EICHLER, Jan. *Bezpečnostní a strategická kultura USA, EU a ČR*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 9788024619569.

- [12] *Světový terorismus: encyklopedie*. České vyd. 1. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 8072373404.
- [13] Terminologický slovník krizového řízení a obrany státu. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. 2016 [cit. 2017-01-03]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
- [14] Terorismus. *Bezpečnostní Informační Služba: zpravodajská služba České republiky* [online]. b.r. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus.html>
- [15] ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 3., aktualiz. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2013. ISBN 9788087474907.
- [16] BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. První vydání. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 8085928450.
- [17] Awards for military. *Ministry of defense Israel* [online]. b.r. [cit. 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.mod.gov.il/English/Campaign%20Ribbons/Pages/-Awards-for-military-.aspx>
- [18] Typologie terorismu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. b.r. [cit. 2017-01-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx>
- [19] KUSHNER, Harvey. *Encyclopedia of terrorism*. 1.vyd. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2003. ISBN 0761924086.
- [20] State Sponsors of Terrorism. *The Office of Website Management of U.S. State Department* [online]. b.r. [cit. 2017-01-24]. Dostupné z: <https://www.state.gov/j/ct/list/c14151.htm>
- [21] EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. 1.vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. ISBN 8072783262.
- [22] USA vyškrtly Kubu ze seznamu zemí podporujících terorismus. *Česká televize 24* [online]. 2015 [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1532492-usa-vyskrtly-kubu-ze-seznamu-zemi-podporujicich-terorismus>
- [23] Kurdish Peshmerga. *The Kurdish Project* [online]. b.r. [cit. 2017-01-11]. Dostupné z: <http://thekurdishproject.org/history-and-culture/kurdish-nationalism/kurdish-peshmerga/>

- [24] DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. 2., rozš. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2008. ISBN 9788072512867.
- [25] Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015. *Bezpečnostní informační služba: zpravodajská služba České republiky* [online]. 2015 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zprava890a.html?ArticleID=1104>
- [26] National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START). *Global Terrorism Database* [online]. 2016 [cit. 2017-01-018].
- [27] MENDEL, Miloš a Hana POSPÍŠILOVÁ. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2000. ISBN 8071081892.
- [28] PIAZZA, James. Is Islamist Terrorism More Dangerous?: An Empirical Study of Group Ideology, Organization, and Goal Structure. *Terrorism and Political Violence* [online]. 2009, **21**(1), 62-88 [cit. 2017-04-30]. DOI: 10.1080/09546550802544698. ISSN 09546553. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09546550802544698>
- [29] ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 9788087029190.
- [30] ČAMROVÁ, Lucie. Islám a radikální islám: jak chápat ideologii Al-kaidy. *Mezinárodní politika* [online]. 2015 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/en/article/islam-a-radikalni-islam-jak-chapat-ideologii-al-kaidy>
- [31] TARASOVIČ, Vladimír, ed., Róbert ONDREJCSÁK, ed. a Ľubomír LUPTÁK, ed. *Panoráma globálneho bezpečnostného prostredia 2004 - 2005*. 1. vyd. Bratislava: Inštitút obrany a bezpečnosti Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, 2005. ISBN 8088842840.
- [32] ČEJKA, Marek. *Judaismus a politika v Izraeli*. Vyd. 3., rozš. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009. ISBN 9788087029398.
- [33] RYPEL, David. Hněv buddhistických mnichů. *Sekuritaci.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-03-12]. ISSN 1802-6710. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/hnev-buddhisticky-mnichu/>
- [34] The psychological massacre: Jim Jones and Peoples Temple: An Investigation. *Alternative Considerations of Jonestown & Peoples Temple* [online]. b.r. [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: http://jonestown.sdsu.edu/?page_id=29478

- [35] BRACKETT, D. *Svatý teror: armageddon v Tokiu*. Vyd. 1. Přeložil Denisa VOSTRÁ. Praha: Mladá fronta, 1998. Archiv. ISBN 8020406697.
- [36] HOBSBAWM, E. *Globalizace, demokracie a terorismus*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009. XXI. století. ISBN 9788020017253.
- [37] BAKKER, Edwin a Jeanine ZUIJDEWIJN. Lone-Actor Terrorism. *International Centre for Counter-Terrorism - The Hague (ICCT)* [online]. b.r., , 11 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: https://www.icct.nl/wp-content/uploads/2016/04/201604_CLAT_Toolkit-Paper-1-1.pdf
- [38] Třetí intifáda zatím nevypukla, útočí spíše osamělí vlci. *Blízkovýchodní stránky: Marek Cejka's Middle Eastern Pages* [online]. b.r. [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://blizky-vychod.blogspot.cz/search?q=t%C5%99et%C3%AD+intif%C3%A1da>
- [39] JANÍČEK, Miroslav a Petr VRZAL. *Pyrotechnik v boji proti terorismu*. Vyd. 1. Praha: Deus, 2001. ISBN 8086215172.
- [40] WINTER, Charlie. War by Suicide: A Statistical Analysis of the Islamic State's Martyrdom Industry. *Terrorism and Counter-Terrorism Studies* [online]. 2017, , - [cit. 2017-05-01]. DOI: 10.19165/2017.1.03. ISSN 24680656. Dostupné z: <https://icct.nl/publication/war-by-suicide-a-statistical-analysis-of-the-islamic-states-martyrdom-industry/>
- [41] HUNTINGTON, Samuel. *Střet civilizací: boj kultur a proměna světového řádu*. Vyd. 1. V Praze: Rybka Publishers, 2001. ISBN 8086182495.
- [42] MATOUŠEK, Jiří. a Petr. LINHART. *CBRN: chemické zbraně*. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005. ISBN 808663471x.
- [43] *Terorismus a my: základy sebeobrany*. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 8072265849.
- [44] MATOUŠEK, Jiří, Jaroslav BENEDÍK a Petr LINHART. *CBRN: biologické zbraně*. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 9788073850036.
- [45] MATOUŠEK, Jiří, Jan ÖSTERREICHER a Petr LINHART. *CBRN: jaderné zbraně a radiologické materiály*. 1. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2007. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 9788073850296.
- [46] RUDISCHHAUS, Wolfgang. Could ISIL go nuclear?. *Nato Review* [online]. b.r. [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.nato.int/docu/review/2015/ISIL/ISIL->

- [47] FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK. Důvody realizace a formy terorismu. *Obrana a strategie* [online]. 2005, **2005**(1), 10 [cit. 2017-03-05]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2005/1-2005/duvody-realizace-a-formy-terorismu.html#.WQc-_8akLcc
- [48] BRZYBOHATÝ, Marian. Současný terorismus. *Vojenské rozhledy*. b.r., **2002**(2). ISSN 1210-3292.
- [49] DENNING, Dorothy E. *Cyberterrorism* [online]. b.r., , 10 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://palmer.wellesley.edu/~ivolic/pdf/Classes/Handouts/NumberTheoryHandouts/Cyberterror-Denning.pdf>
- [50] JANOUŠEK, Michal. Kyberterorismus: terorismus informační společnosti. *Obrana a strategie* [online]. b.r., **2006**(2) [cit. 2017-05-01]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2006/2-2006/kyberterorismus-terorismus-informacni-spolecnosti.html#.WQdGOcakLcc>
- [51] KUNDRA, Ondřej. Vláda s únosci jedná. Zaplatila již za dvě Češky unesené v Pákistánu. *Respekt* [online]. 2016 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/6/teroristy-za-turisty>
- [52] NAKHLE, Carole. ISIL sells its oil, but who is buying it?. *Aljazeera* [online]. 2015 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2015/12/isil-sells-oil-buying-151206055403374.html>
- [53] ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Přeložil Petr DVOŘÁČEK. V Praze: Ikar, 2003. ISBN 8024901625.
- [54] DANICS, Štefan a Leoš TUČEK. Ideový a sociokulturní kontext sebevražedného útoku: proliferace mučednické subkultury. *Vojenské rozhledy* [online]. 2009, **18**(2) [cit. 2017-01-12]. ISSN 2336-2995. Dostupné z: <http://www.vojenskerozhledy.cz>
- [55] TUREČEK, Břetislav. *Nesvatá válka o Svatou zemi: málo známá zákoutí nelítostného boje mezi Židy a Araby*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2011. ISBN 9788024231570.
- [56] ROBEJŠEK, Petr, Marek LOUŽEK, ed. *Mezinárodní terorismus - nový nebo starý fenomén?: Devadesát let od sarajevského atentátu*. Vyd. 1. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2004. Sborník textů. ISBN 8086547337.

- [57] CORTE, Luis de la. Explaining Terrorism: A Psychosocial Approach. *Perspectives on Terrorism* [online]. 2007 [cit. 2017-04-05]. ISSN 2334-3745. Dostupné z: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/8/html>
- [58] PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. 1.vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 8072016156.
- [59] MAREŠ, Miroslav a Štěpán VÝBORNÝ. *Militantní demokracie ve střední Evropě*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. Politologická řada. ISBN 9788073253264.
- [60] LUDVIK, Jan a Ludek MORAVEC. What is Strategy ? The Concept and Model for its Application in the Czech Security Strategy. *Obrana a strategie (Defence & Strategy)* [online]. 2011, **11**(1), 22-31 [cit. 2017-05-01]. DOI: 10.3849/1802-7199.11.2011.01.022-031. ISSN 12146463. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/en/current-issue-1-2011/articles/what-is-strategy-the-concept-and-model-for-its-application-in-the-czech-security-strategy.html>
- [61] BALABAN, Milos, Oldrich KRULIK, Vladimír KRULIK, Jan LUDVIK, Ludek MORAVEC, Antonin RASEK a Libor STEJSKAL. Threat Prioritization Process for the Czech Security Strategy Making. *Obrana a strategie (Defence & Strategy)* [online]. 2012, **12**(1), 005-014 [cit. 2017-05-01]. DOI: 10.3849/1802-7199.12.2012.01.005-014. ISSN 12146463. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/en/current-issue-1-2012/articles/threat-prioritization-process-for-the-czech-security-strategy-making.html>
- [62] *Informační centrum OSN* [online]. Praha: UNIC Praha, b.r. [cit. 2017-01-06]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/humanitarni-otazky/>
- [63] Migration and migrant population statistics. *Eurostat* [online]. b.r. [cit. 2017-03-01]. ISSN 2443-8219. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics#Main_statistical_findings
- [64] ZIMOVÁ, Dana. *Problémy migrační politiky Francie*. Brno, 2006. Diplomová práce.
- [65] *One Family* [online]. 2013 [cit. 2017-04-05]. Dostupné z: <http://www.onefamilytogether.org/about-us/>
- [66] KRUEGER, Alan B. a Jitka MALEČKOVÁ. Education, Poverty, Political Violence and Terrorism: Is There a Causal Connection?. *NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH* [online]. 2002, , 47 [cit. 2017-01-07]. DOI: 10.3386/w9074. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w9074.pdf>

- [67] A teacher's guide on the prevention of violent extremism. *Unesco* [online]. France: Unesco, 2016 [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf>
- [68] BONGAR, Bruce Michael. *Psychology of terrorism*. 1.vyd. New York: Oxford University Press, 2007. ISBN 0195172493.
- [69] FINK, Nauren a Elie HEARNE. Beyond terrorism: Deradicalization and disengagement From violent extremism. *International Peace Institute* [online]. b.r., , 36 [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.ipinst.org/2008/10/beyond-terrorism-deradicalization-and-disengagement-from-violent-extremism>
- [70] NOVOTNÝ, Lukáš. *Politologie*. Vyd. 2., dopl. a přeprac. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 9788074520037.
- [71] FORST, Brian., Jack R. GREENE a James P. LYNCH. *Criminologists on terrorism and homeland security*. 1.vyd. New York: Cambridge University Press, 2011. ISBN 9780521899451.
- [72] ZEMAN, Petr. Zpravodajský cyklus – klišé nebo nosný koncept?. *Obrana a strategie* [online]. 2010, 10(1) [cit. 2017-04-01]. ISSN 12146463. Dostupné z: <http://www.defenceandstrategy.eu/cs/aktualni-cislo-1-2010/clanky/zpravodajsky-cyklus-8211-klise-nebo-nosny-koncept.html>
- [73] Jak pracujeme. *Bezpečnostní Informační Služba* [online]. b.r. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/jak-pracujeme.html>
- [74] NEWMAN, Graeme R. a Ronald V. CLARKE. Policing Terrorism: An Executive's Guide. *Center for problem-oriented policing* [online]. 2008 [cit. 2017-02-04]. Dostupné z: <http://www.popcenter.org/library/reading/pdfs/PolicingTerrorism.pdf>
- [75] Národní kontaktní bod pro terorismus. *Policie ČR* [online]. 2017 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/kopie-terorismus.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>
- [76] *Using Community Policing to Counter Violent Extremism*. 1-. Washington: Office of Community Oriented Policing Services, 2014. ISBN 978-1-932582-94-9.
- [77] MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. ISBN 8072544098.
- [78] KALVACH, Zdeněk. Základy ochrany měkkých cílů - metodika. *MVČR* [online]. 2016 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/ochrana-mekkych->

cilu.aspx

- [79] HŘEBÍČEK, Miroslav. Operace s účastí ozbrojených sil. *Obrana a strategie* [online]. 2003, **2003**(1) [cit. 2017-01-02]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2003/1-2003/operace-s-ucasti-ozbrojenych-sil.html#.WQg6jcakLIU>
- [80] KHOL, Radek. Koncept preemptivní sebeobran v kontextu boje proti terorismu po 11. září 2001. *Grantový projekt MZV RM 01/03/05* [online]. Ústav mezinárodních vztahů Praha, b.r. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/22_Koncept%20preemptivni%20sebeobran%20....pdf
- [81] BOEKE, Sergei a Jeanine DE ROY VAN ZUIJDEWIJN. Transitioning from military interventions to long-term counter-terrorism policy: The case of Libya (2011–2016). *Terrorism and Counter-Terrorism Studies* [online]. 2016, , - [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.19165/2016.1.08. ISSN 24680664. Dostupné z: http://icct.nl/wp-content/uploads/2016/04/transitioning_from_military_intervention_libya_2016.pdf
- [82] TAYFUN, Erbay. *The role of the military in Counterterrorism: unintended Consequences*. Montrey, California, 2012. Master 's Thesis. Naval Postgraduate Schoo. Vedoucí práce Maria Rasmussen.
- [83] PIKNER, Ivo. Speciální síly ve speciálních operacích. *Obrana a strategie* [online]. 2004, **2004**(2) [cit. 2017-01-02]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/archiv/rocnik-2004/2-2004/specialni-sily-ve-specialnich-operacich.html#.WQhCbsakLIU>
- [84] Equipment. *Military.com Network* [online]. Monster company, 2017 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: <http://www.military.com/equipment>
- [85] PERNICA, Bohuslav. *Profesionalizace ozbrojených sil: trendy, teorie a zkušenosti*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2007. ISBN 9788072783816.
- [86] NEDVĚDICKÁ, Vendula. Potenciál využití soukromých vojenských a bezpečnostních společností nevládními organizacemi. *Středoevropské politické studie Central European Political Studies Review* [online]. 2013, **15**(2-3), - [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.5817/CEPSR.2013.23.149. ISSN 12127817. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=590>
- [87] BUREŠ, Oldřich, ed. a Tomáš ŠMÍD, ed. *Globální bezpečnost v Obamově éře: sborník příspěvků ze studentské konference pořádané Metropolitní univerzitou Praha dne 9. dubna 2010*. Praha: Metropolitní univerzita, 2010. ISBN

9788086855585.

- [88] Vytvořit dotazník zdarma. *Survio* [online]. b.r. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.survio.com/cs/>
- [89] FOLTIN, Pavel a David ŘEHÁK. Mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu. *Obrana a strategie* [online]. 2007, **2007**(1) [cit. 2017-01-02]. ISSN 1802-7199. Dostupné z: <http://www.obranaastrategie.cz/cs/aktualni-cislo-1-2007/clanky/mezinarodni-spoluprace-v-boji-proti-terorismu.html#.WQhPSMakLIU>
- [90] KARKULÍKOVÁ, Martina a Eva TATEROVÁ. Přístup OSN k hrozbě globálního terorismu : případové studie Al - Kájdý a Islámského státu. *Rexter* [online]. 2016, (2) [cit. 2017-02-02]. ISSN 1214-7737. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/pristup-osn-k-hrozbe-globalniho-terorismu-pripadove-studie-al-kajdy-a-islamskeho-statu/2016/12/27/>
- [91] *Fakta a čísla OSN: základní údaje o Organizaci spojených národů*. Praha: Informační centrum OSN v Praze, 2005. ISBN 8086348024.
- [92] Countering terrorism. *NATO* [online]. 2017 [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_77646.htm
- [93] Countering terrorism. *OSCE* [online]. b.r. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.osce.org/countering-terrorism>
- [94] *Stockholmský program*. In: . b.r., ročník 2010, C 115/1. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:115:0001:0038:CS:PDF>
- [95] Summaries of EU Legislation. *EUR-lex access to European Union law* [online]. b.r. [cit. 2017-01-02]. Dostupné z: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1412582464618&uri=URISERV:2307_4
- [96] Terrorism. *Fbi.gov* [online]. 2016 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>
- [97] SHAPIRO, Ian. *Politika zadržování: staronová strategie proti světovému terorismu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 9788024616698.
- [98] KOVÁŘ, Milan. *Terorismus*. Vyd. 1. Praha: Police History, 2007. ISBN 9788086477008.
- [99] Archives. *Obama White House* [online]. b.r. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/>

- [100] Encyklopedie elitních a speciálních sil: Special warfare. *Specwar* [online]. b.r. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.specwar.info/specialni-sily/p-t.php>
- [101] CHACHKO, Elena. Israel's New Counterterrorism Law. *Lawfare* [online]. 2016 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.lawfareblog.com/israels-new-counterterrorism-law>
- [102] Politics: Terrorism. *Jewish virtual library* [online]. b.r. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/israel-studies-an-anthology-israeli-military-strategy>
- [103] ZOUPĽNA, Jan. *Od jišuvu k Izraeli: formování izraelských mocenských elit 1919-1949*. 1. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978807277336.
- [104] MAYE, Daniel L. *Measures of effectiveness Israeli counterterrorism strategies and tactics during the al-Aqsa Intifada*. Monterey, California, 2006. Master's Thesis. Naval Postgraduate School. Vedoucí práce Maria Rasmussen.
- [105] GANOR, Boaz a Ophir FALK. De-Radicalization in Israel's Prison System. *Studies in Conflict & Terrorism* [online]. 2013, **36**(2), 116-131 [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.1080/1057610X.2013.747071. ISSN 1057610x. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1057610X.2013.747071>
- [106] *Terrorism Act 2000*. In: . 2000, CH 11, 21.7.2000. Dostupné také z: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/11/pdfs/ukpga_20000011_en.pdf
- [107] Gordon Brown: Troops back from Iraq by July, but no inquiry until then. *The Telegraph* [online]. 2008 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/newstopics/onthefrontline/3813167/Gordon-Brown-Troops-back-from-Iraq-by-July-but-no-inquiry-until-then.html>
- [108] Definition of terrorism by country in OECD countries. *OECD* [online]. b.r. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/daf/fin/insurance/TerrorismDefinition-Table.pdf>
- [109] ZWEIFELHOFER, Tomáš a Michael MYKLIN. Francie ve válce. *Sekuritaci.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-03-02]. ISSN 1802-6710. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/francie-ve-valce/>
- [110] GOMART, Thomas a Marc HECKER. *Foreign Policy Challenges for the Next French President* [online]. Études de l'Ifri, 2017 [cit. 2017-05-02]. ISBN 978-2-36567-701-1.
- [111] Defence and Security. *Gouvernement.fr* [online]. b.r. [cit. 2017-04-02]. Dostupné

z: <http://www.gouvernement.fr/en/defence-and-security>

- [112] France to open first centre for deradicalization amid anger. *The Local* [online]. 2016 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <https://www.thelocal.fr/20160311/france-to-open-deradicalization-centre-but-locals-arent-happy>
- [113] RENARD, Thomas, ed. *Counterterrorism in Belgium: Key challenges and policy options*. 1.vyd. Brussel: Egmont Institute, 2016. ISBN 979-10-96843-03-9.
- [114] Belgium: Extremism & Counter-Extremism. *Counter Extremist Project* [online]. 2017 [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.counterextremism.com/countries/belgium>
- [115] TEICH, Sarah. Islamic Radicalization In Belgium. *Research Assistant, ICT* [online]. 2016 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <https://www.ict.org.il/Article/1595/Islamic-Radicalization-In-Belgium>
- [116] ROHÁČEK, Martin. Terorismus v Evropské unii mezi lety 2006–2014. *Armadní Noviny* [online]. b.r. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://www.armadninoviny.cz/terorismus-v-evropske-unii-mezi-lety-2006-2014.html>
- [117] Fight against terrorism: Fight against terrorism: a holistic and coordinated approach. *Kingdom of Belgium Foreign Affairs* [online]. b.r. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: https://diplomatie.belgium.be/en/policy/policy_areas/peace_and_security/terrorism/fight_against_terrorism
- [118] JANDOUREK, Jan. *Sociologie zločinu: proč lidé vraždí a jezdí načerno*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788026200260.
- [119] CARVIN, Stephanie. The Trouble with Targeted Killing. *Security Studies Fall 2012* [online]. 2012 [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: http://www.cips-cepi.ca/wp-content/uploads/2012/04/SCarvin_The-Trouble-with-Targeted-Killing_2012.pdf
- [120] JORDAN, Jenna. When Heads Roll: Assessing the Effectiveness of Leadership Decapitation. *Security Studies* [online]. 2009, **18**(4), 719-755 [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.1080/09636410903369068. ISSN 09636412. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09636410903369068>
- [121] FORST, Brian. *Terrorism, crime, and public policy*. 1.vyd. New York: Cambridge University Press, 2009. ISBN 9780521859240.
- [122] Alfonso Cano. *Independent* [online]. b.r. [cit. 2017-03-02]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/alfonso-cano-dramatic-footage-finally-released-showing-the-operation-that-killed-the-notorious-rebel->

- [123] PRICE, Bryan C. Targeting Top Terrorists: How Leadership Decapitation Contributes to Counterterrorism. *International Security* [online]. 2012, **36**(4), 9-46 [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.1162/ISEC_a_00075. ISSN 01622889. Dostupné z: http://www.mitpressjournals.org/doi/10.1162/ISEC_a_00075
- [124] JOHNSTON, Patrick B. Does Decapitation Work? Assessing the Effectiveness of Leadership Targeting in Counterinsurgency Campaigns. *International Security* [online]. 2012, **36**(4), 47-79 [cit. 2017-05-02]. DOI: 10.1162/ISEC_a_00076. ISSN 01622889. Dostupné z: http://www.mitpressjournals.org/doi/10.1162/ISEC_a_00076
- [125] Operation Neptune Spear. *Global Security* [online]. b.r. [cit. 2017-05-02]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/ops/neptune-spear.htm>
- [126] HORGAN, John. Deradicalization or disengagement? A process in need of clarity and a counterterrorism initiative in need of evaluation. *Revista de Psicología Social* [online]. 2014, **24**(2), 291-298 [cit. 2017-05-03]. DOI: 10.1174/021347409788041408. ISSN 02134748. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1174/021347409788041408>
- [127] RABASA, Angel. *Deradicalizing Islamist extremists*. 1.vyd. Santa Monica, CA: RAND, 2010. ISBN 9780833050908.
- [128] RANA, Muhammad Amir. Swat De-radicalization Model: Prospects for Rehabilitating Militants. *Conflict and Peace Studies* [online]. 2011, **4**(2) [cit. 2017-04-03]. ISSN 2072-0408. Dostupné z: <http://pakpips.com/download.php?f=129.pdf>
- [129] VACÍNOVÁ, Marie, Dobromila TRPIŠOVSKÁ a Marie FARKOVÁ. *Psychologie*. Vyd. 2., rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 9788074520082.
- [130] Rome Memorandum on Good Practices for Rehabilitation and Reintegration of Violent Extremist Offenders. *GCTF - Global Counterterrorism Forum* [online]. b.r. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: <https://www.thegctf.org/Portals/1/Documents/Framework%20Documents/A/GCTF-Rome-Memorandum-ENG.pdf>
- [131] ENTENMANN, Eva, Liesbeth VAN DER HEIDE, Daan WEGGEMANS a Jessica DORSEY. Rehabilitation for Foreign Fighters? Relevance, Challenges and Opportunities for the Criminal Justice Sector. *Terrorism and Counter-Terrorism Studies* [online]. 2016, , - [cit. 2017-05-03]. DOI: 10.19165/2015.2.05. ISSN 24680656. Dostupné z: <http://icct.nl/publication/rehabilitation-for-foreign-fighters-relevance-challenges-and-opportunities-for-the-criminal-justice-sector/>

- [132] GARTENSTEIN-ROSS, Daveed. *My year inside radical Islam: a memoir*. New York: Jeremy P. Tarcher, 2007. ISBN 9781585425518.
- [133] Střelec na Champs-Élysées zabil policistu, další dva zranil. K útoku se přihlásil IS. *Lidovky.cz* [online]. b.r. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/na-parizskem-bulvaru-champs-elysees-se-strilelo-zemrel-policista-strelec-byl-zabit-gzu-/zpravy-svet.aspx?c=A170420_212837_ln_zahranici_pev
- [134] Prisons and Terrorism: Radicalisation and De-radicalisation in 15 Countries. *ICSR: Department of War Studies, King's College London* [online]. 2010 [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: <http://icsr.info/2010/08/prisons-and-terrorism-radicalisation-and-de-radicalisation-in-15-countries/>
- [135] KANA, Rozila a Rupert DORE. Countering Radicalisation Countering Across Europe – The Pioneering ISDEP Project. *Journal For Deradicalization* [online]. b.r., 2014(15) [cit. 2017-05-03]. ISSN 2363-9849. Dostupné z: <http://journals.sfu.ca/jd/index.php/jd/article/view/3>
- [136] PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Boj proti terorismu: projekt EU: Improving Security by Democratic Participation - ISDEP*. 1. vyd. V Praze: České vysoké učení technické, Fakulta dopravní, Ústav bezpečnostních technologií a inženýrství, 2014. ISBN 9788001055687.
- [137] *Improving Security by Democratic Participation* [online]. b.r. [cit. 2017-05-03]. Dostupné z: <https://isdep.oncampus.de>
- [138] ČERVENKA, Jan. Veřejnost o svých obavách a bezpečnostních rizicích pro Českou republiku - prosinec 2016. *CVVM* [online]. 2017 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/verejnost-o-svych-obavach-a-bezpecnostnich-rizicich-pro-ceskou-republiku-prosinec-2016>
- [139] *Europeans' attitudes towards security: Special Eurobarometer 432* [online]. European Union, 2015 [cit. 2017-05-04]. ISBN 978-92-79-46622-9. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm>
- [140] EYEM, Tomáš. Proč máte v reklamě černocho? útočili rozezlení Češi na Lidl. Ten elegantně odpověděl. *Seznam.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <https://www.seznam.cz/zpravy/clanek/proc-mate-v-reklame-cernocho-utocili-rozezleni-cesi-na-lidl-ten-elegantne-odpovedel-8369>
- [141] FAJMANOVÁ, Veronika. Vnímání terorismu: jaký vliv má narativ a jeho šíření. *Mezinárodní politika* [online]. IIR, b.r. [cit. 2017-05-04]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/article/vnimani-terorismu-jaky-vliv-ma-narativ-a-jeho-sireni>

- [142] JONES, Seth G. a Martin C. LIBICKI. *How terrorist groups end: lessons for countering Al Qa'ida*. 1. Santa Monica, CA: Rand, 2008. ISBN 9780833044655.
- [143] HYNEK, Nik, Jan EICHLER a Ľubomír MAJERNÍK. *Konflikt a obnova v Afghánistánu: kontext, prostředí a zájmy*. 1.vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2012. ISBN 9788087558065.
- [144] RAI, Milan. *War plan Iraq: ten reasons against war with Iraq*. 1.vyd. New York: Verso, 2002. ISBN 1859845010.
- [145] Documented civilian deaths from violence. *Iraq Body Count* [online]. b.r. [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.iraqbodycount.org/database/>
- [146] Cost of Iraq War: Timeline, Economic Impact. *The Balance* [online]. b.r. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <https://www.thebalance.com/cost-of-iraq-war-timeline-economic-impact-3306301>
- [147] Times of Israel. *Youtube* [online]. b.r. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/TimesofIsrael/videos>
- [148] *Paříží otřásl teror, kolem 120 mrtvých. Policie zneškodnila útočníky* [online]. 2015 [cit. 2017-05-06]. ISSN iDnes.cz. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/teroristke-utoky-v-parizi-dch-zahranicni.aspx?c=A151113_222750_zahranicni_fka
- [149] Bush and Obama: A Counterterrorism Comparison. *ProPublica* [online]. b.r. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <https://www.propublica.org/special/chart-bush-and-obama-a-counterterrorism-comparison>
- [150] HORGAN, John. What makes a terrorist stop being a terrorist?. *The Conversation* [online]. 2014 [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <https://theconversation.com/what-makes-a-terrorist-stop-being-a-terrorist-33119>
- [151] Killing of Yassin a turning point. *CS monitor* [online]. b.r. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <http://www.csmonitor.com/2004/0323/p01s04-wome.html>
- [152] LEŠKOVÁ, Ludmila. *Analýza účinnosti odstranění velitele teroristické organizace v případě Kavkazského Emirátu*. Praha, 2015. Bakalářská práce.
- [153] MALINIAK, Daniel, Amy OAKES, Susan PETERSON a Michael J. TIERNEY. International Relations in the US Academy1. *International Studies Quarterly* [online]. 2011, **55**(2), 437-464 [cit. 2017-05-05]. DOI: 10.1111/j.1468-2478.2011.00653.x. ISSN 00208833. Dostupné z: <https://academic.oup.com/isq/article-lookup/doi/10.1111/j.1468-2478.2011.00653.x>

- [154] CHERYL, Benard. A Future for the Young. *RAND Corporation* [online]. Santa Monica, 2006 [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/working_papers/WR354.html
- [155] OPS // Trojan T-Shirt / EXIT-Deutschland. *YouTube* [online]. b.r. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=CSlIbsHKEP-8>
- [156] KÄSEHAGE, Nina. De-Radicalising Militant Salafists. *Perspectives on Terrorism* [online]. 2017, (11) [cit. 2017-05-05]. ISSN 2334-3745. Dostupné z: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/579>
- [157] Foreign Fighters. *ICCT* [online]. b.r. [cit. 2017-05-05]. Dostupné z: <https://icct.nl/topic/foreign-fighters/>
- [158] NYE, Joseph S. *Soft power: the means to success in world politics*. 1st ed. New York: Public Affairs, 2004. ISBN 9781586483067.
- [159] CRONIN, Audrey Kurth a James M. LUDÉS. *Attacking terrorism: elements of a grand strategy*. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2004. ISBN 9780878403479.
- [160] HOFFMAN, Bruce. Comprehensive Terrorism Strategy Needed. *THE CIPHER BRIEF* [online]. 2016 [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: <https://www.thecipherbrief.com/article/middle-east/comprehensive-terrorism-strategy-needed-1089>
- [161] HUNTINGTON, Samuel P. *Kam kráčíš, Ameriko?: krize americké identity*. Vyd. 1. V Praze: Rybka, 2005. ISBN 8086182878.
- [162] Guantánamo: a decade of damage to human rights. *Amnesty international* [online]. United Kingdom, 2011 [cit. 2017-05-07]. Dostupné z: http://www.amnesty.eu/content/assets/Guantanamo_Tenth_Anniversary.pdf

14 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 komunikační strategie terorismu [2].....	22
Obrázek 2 hierarchie teroristické organizace [3]	29
Obrázek 3 čtyři pilíře protiteroristické strategie OSN	49
Obrázek 4 Graf počtu teroristický činů na území USA v letech 1970-2015 [26].....	58
Obrázek 5 Graf počtu teroristický činů na území Izraele v letech 1970-2015 [26].....	63
Obrázek 6 Graf počtu teroristický činů na území VB v letech 1970-2015 [26]	67
Obrázek 7 Graf počtu teroristický činů na území Francie v letech 1970-2015 [26].....	71
Obrázek 8 Graf počtu teroristický činů na území Belgie v letech 1970-2015 [26]	75
Obrázek 9 počet útoku organizace Al-Kaida celkem v letech 1990-2015 [26]	80
Obrázek 10 Graf počtu útoků všech organizací hlásících se k odkazu Al-Kaidy [26].	81
Obrázek 11 Graf počtu útoků všech Al-Kaid v období před a po zabití Bin Ladina[26]..	81
Obrázek 12 Graf počtu obětí útoků všech Al-Kaid v letech 1990-2015 [26]	82
Obrázek 13 Graf počtu útoků Hamasu v letech 1980-2015 [26]	82
Obrázek 14 Graf počtu obětí útoků Hamasu v letech 1980-2015 [26]	83
Obrázek 15 diagram procesu odpojení a de-radikalizace [121].....	85
Obrázek 16 Graf pohlaví respondentů	89
Obrázek 17 Graf věk respondentů.....	90
Obrázek 18 Graf nejvyšší dosažené vzdělání respondentů	90
Obrázek 19 Graf zájem o bezpečnostní problematiku respondentů.....	91
Obrázek 20 Graf informovanost respondentů a terorismu	92
Obrázek 21 Graf vnímání hrozby terorismu respondenty.....	93
Obrázek 22 Graf vnímání hrozby terorismu na území ČR	94
Obrázek 23 Graf vnímání hrozby terorismu v zahraničí.....	94
Obrázek 24 Graf kategorizace jednotlivých responzí	95
Obrázek 25 Graf Důvěry respondentů v bezpečnostní systém ČR.....	97
Obrázek 26 Graf nejefektivnější formy boje proti terorismu.....	97

15 SEZNAMU POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1	84

16 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník – Vnímání hrozby terorismu a postoj k jeho eliminaci

Příloha 2: Výpis odpovědí z otevřených otázek dotazníku

17 PŘÍLOHY

Příloha 1: Dotazník – Vnímání hrozby terorismu a postoj k jeho eliminaci

Dobrý den, věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku, který slouží jako podklad pro vypracování praktické části diplomové

1. **Vaše pohlaví?**
  - Muž
  - Žena
2. **Váš věk?**
  - 0-18
  - 19-30
  - 30-60
  - 60+
3. **Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**
  - Základní
  - Středoškolské
  - Vysokoškolské
  - postgraduální
4. **Zajímáte se o bezpečnostní situaci ve světě nad rámec běžného zpravodajství?**
  - Ano
  - Ne
5. **Znáte jinou formu terorismu než ten nábožensky (pseudonábožensky) motivovaný?**
  - Ano (jakou?)
  - Ne
6. **Vnímáte terorismus jako největší hrozbu současnosti?**
  - Ano
  - Ne (Co vnímáte jako větší hrozbu?)
7. **Cítíte se ohrožený případným teroristickým činem na území ČR?**
  - Ano
  - Ne
8. **Berete v potaz bezpečnostní situaci destinace jako určující parametr při volbě zahraniční dovolené?**
  - Ano
  - Ne
9. **Máte důvěru v bezpečnostní systém ČR, že by v případě akutní hrozby útoku byl schopný útoku předejít?**
  - Ano
  - Ne

10. Jaká forma boje proti terorismu je dle vás nejúčinnější?

- Preventivní a resocializační programy s cílem deradikalizace (státní a nestátní instituce)
- Nevojensky preventivně represivní (orgány státní správy, policie, zpravodajské služby)
- Vojensky represivní (přímá intervence, vojenský zásah do center teroristických buněk, útoky dronů atd.)
- Nevím
- Jiná (jaká?)

11. Znáte nějaký preventivní program EU zaměřený na boj s terorismem a radikalismem (Otázka je dobrovolná)

- Napište jméno programu

Příloha 2 – Výpis odpovědí z otevřených otázek dotazníku

Otázka č.5 - Znáte jinou formu terorismu, než ten nábožensky (pseudonábožensky) motivovaný?

Jde o to, jaká je definice terorismu. A kdo jejím autorem. Může být i rasově či sociálně motivovaný.	politika, finance - s tím spojený drogový terorismus, terorismus spojený s ovládnutím území...atd	Maje k dispozici 100 znaků, nelze definovat úhelný rozdíl mezi partyzánskou válkou a terorismem.	Vojenský terorismus - získání technologií a zbraní, Ekologický - parta vyšinutých sluníčkářů
anarchistický (proti vládě), boj o území, spontánní čin mentálně nemocných jedinců	Severní Korea - zastrašování nukleárními zbraněmi, vysílání agentů do jiných zemí	terorismus může být motivovaný různou etnicitou, příjmovou skupinou, genderem,...	přeneseně se termín používá např. i pro ekoterorismus.... jinak znám jen ten náboženský
politicky motivovaný (Breivik), psychická nemoc, homofobie (Orlando červen 2016)	Tak asi vlivem boju o moc? Viz. USA X Irak (snad nejsem debil a nekecam)	Psychologický s úmyslem někoho poškodit nebo na sebe upozornit	např. separatistické teroristické organizace (ETA, IRA...)
někdy je může být útok proveden pouze protože je to možné	RAF, IRA, Medelínský kartel, Fatah, čečenští teroristé...	rasová forma motivace, zvyková forma starousedlíků a pod.	separatistický, kriminální, politický, psychologický, ...
Politická a ideologická motivace, mocenské ambice apod.	státní terorismus praktikovaný USA za podpory spojenců	Skupiny propagující separaci části země (IRA,ETA)	Ultralevicový, etnický, environmentální, ultrapravicový
separatistický, environmentální, psychologický :)	Ovladání cizího území, omezování svobody, utlak	Environmentální terorismus, etnický terorismus	politický, např. IRA v Irsku, ETA v Španělsku....
národnostně, rasově, politicky/ideologicky	Etnicky, napr. Byv. Jugoslávie; Irsko IRA	politický,levicový,pravico vý, kriminalní	zelený terorismus, radikální politické strany
kulturní, etnický, levicový, pravicový	etno-nacionalisticko u, revoluční	státní, nacionalistický, extrémismus	Radikální levice/pravice, ekoterorismus
anarchistický, nacionální, levicový	státní, nacionalistický, revoluční	Jmenuje se to komunismus, myslím	Politický motiv - viz, Severní Korea
politický, mocenský, loupeživý	biologické a chemické zbraně	kybernetický, psychologický,...	nacionalní, pravicový, levicový
Počítačový-elektrický.	Motivovanou barvou pleti	Hospodářsky a politicky	motivovaný obohacením se
Společenský, politický	Ekologický terorismus	ekologický, politicky	pravicový, levicový,...
politicky motivovaný (2x)	Politicky motivovaný	politický, finanční	politický - IRA, ETA
eko, průmyslový,...	Politický, guerilla	Politický, rasový	Baskidsko, IRA, ETA

nacionalistický	Kyberterorismus	Masakr v U. B.	
Ekoterorismus	Bioterorismus	kybernetický	anarchistický
napr. rasovy	materialni	nacionální (2x)	Kibernetický
Ekonomický	Ekologický	kriminální	ekonomický
Politický (3x)	Politický (2x)	politický (4x)	Ekofašisti
vydírání	Nasilny	etnický	Finančně
rasový (2x)	Cyber	Ira	Rasový

Otázka č.6- Vnímáte terorismus jako největší hrozbu současnosti?

Demografický vývoj v Evropě-stárnutí původní evropské populace a pomalá islamizace našeho kontinentu.	největší hrozbou současnosti je globální politika USA, která zvyšuje nebezpečí války zejména v Evropě	stálý problém je spíš hrozba našeho chování vůči planetě, její devastace a následky tohoto počínání	jakoukoli formu nenávisti mezi lidmi. Padajícího meteoritu se bát nemusíme, ten neovlivníme že....
Tendence neustálého růstu, který není zpravidla možný. Nízká efektivita. Zkažená morálka, dezinformace	Myslím, že je pravděpodobnější, že nastanou třeba povodně, než že někdo spáchá teroristický útok.	daleko horší je ekonomická situace ve světě a zacházení s přírodními zdroji - jejich likvidace	Vysoká spotřeba přírodních a dalších zdrojů, devastace přírody v kontinentálních měřítkách....
Terorismus je velice závažný, ale jako větší hrozbu vidím mezinárodní vztahy (USAxRUXČína atd)	Největší hrozba jsou nenávistiví a xenofobní individua, které si myslí, že jsou v ohrožení...	Nelze hodnotit největší hrozbu, tou se může stát např. spící sopka v Yellowstone parku.	Na stejnou úroveň nebezpečnosti jako terorismus bych postavila nedostatek vody a potravin.
Větší hrozbu bych viděl v nedodržování vlastních pravidel. A v premíře liberalismu.	problém v rozvojových zemích (hladomor), internet, média, vzájemní chování lidí vůči sobě	Příčiny terorismu. Kumulace bohatství a moci v rukou úzké skupiny nebo jednotlivců.	demence politiků a EU, sociální systém zvýhodňující negramoty a nemakačenka
Mediaální zavádějící obraz promítaný pro zvýšení obavy lidského jedince.	zabijeme sami sebe nenažraností, plynutím nerostným bohatstvím, vodou	Mnohem větší problém je devastace přírody, kterou máme jen jednu ;)	Likvidace planety civilizacími vlivy, průmyslem a znečištěním
nespolupráce, včasná reakce, neinformovanost jsou větší hrozby	globalizace, boj o zdroje, přelidnění, neudržitelnost rozvoje	Omezování práv občanů a salámovou metodu kterou se tak děje	Strach mám spíš z prázdných lednic a nedostatku kyslíku
vyvolávání celosvětových nepokojů s hrozbou války	Politickou situaci, vliv nadnárodních korporací, ...	větším nebezpečím je snaha o vyprovokování války	islam v Evropě obecně, ne pouze terorismus
Živelné katastrofy, demografický vývoj	antibiotika, chemicky upravované potraviny	Vláda v Rusku, AIDS, sifilis a další...	lidstvo se svojí nenažraností zabije samo
Stárnutí populace, glob. oteplování	všichni rozkrádají společenský majetek	snaha o vyprovokování lokálních válek	Globální oteplování, hladomor, války
KLDR a jejich nepředvídatelnost.	Války, sirení ZHN, živelní pohromy	výkyvy počasí - sucha vs. povodně	přírodní katastrofy, nemoci apod
Přelidnění, stárnutí populace	Muslimskou populaci jako celek	Situace v Rusku a vztahy s USA	Levicové naladění společnosti
	Přírodní katastrofy.		

přírodní katastrofy	Jaderné zbraně a Zeman	Přírodní katastrofy	Chemické látky, jedy
Živelné katastrofy	Chudoba, nemoce	nukleární válka	globální oteplování
Přírodní živly	Hrozba války	kapitalismus	Moznost valky,
politiku	migrační	politici	Přelidnění
Migrace (2x)	nemoce	.	Ignorace

Otázka č.10- Jaká forma boje proti terorismu je dle vás nejúčinnější

Návrat k původním významům pojmu. Demokracie. Vlastenectví. Selský rozum. Hrdost. Právo bránit se. R	Kombinace předchozích plus jasna pravidla pro pohyb v civilizovaném světě. Izrael by mohl být vodítk	Zničení center, které financují vyzbrojování teroristů a veškeré jejich logistiky. Přímá demokracie.	Neumožňovat trvalý pobyt skupinám lidí, kteří jsou potenciálně náchylní vykonat teroristický útok.
Kombinace nevojenské preventivně represivní formy (80%) a vojenské represivní (20%).	perfektně vybavená vycvičená armáda pravdivá spolupráce s občany a opět znovu zavření hranic.	záleží, o jakém terorismu se bavíme...ale vždy je důležitá prevence, ale ve formě osvěty	Myslím, že se to vyřeší úplně neda :(Clovek je tvor vynalezavý a vždy si najde nějakou cestu
kombinace všech, ale osobně preferuji přímou intervenci se zpravodajskými službami	Švýcarský model, ozbrojení občané, pečlivá migrační politika, příp. deportace	je to složité téma bez jednoznačné odpovědi, formy jsou různé podle druhu terorismu	Výše uvedené formy boje proti terorismu se musí kombinovat a vzájemně se doplňovat.
myslím, že na teroristický útok se nedá 100% připravit	Osobní obrana ozbrojených civilistů v místě útoku	Obnova státních hranic- nepodporovat Multikulturalismus.	nedokážu říct, žádná forma není dostatečně účinná a univerzální
Pomáhat v místě jejich vlastního domova.	důležitá je kombinace výše zmíněných	Osobní ochrana střelnou nebo jinou zbraní	Nepustit je sem, ať si u sebe třeba pochcípaj.
vymazat je ze světa silou	řešit problémy domluvou	již se tomu nedá zabránit	Kombinace vse vyse uvedeného

Otázka č.11- Preventivní program EU zaměřený na boj s terorismem a radikalismem

Program ISDEP	Bohužel neznám, nebo si nevybavuji název	Ne (9x)	Žádný konkrétní
Stockholmský program	Programů je celá řada, ale bohužel se miji účinkem.	Radicalisation awareness network	Mám pocit, že někteří politici a nevládní organizace, ve snaze pojmout proti pol. radikalismu a extremismu, svým jednáním spíše podníti další lidi přidat se na stranu radikálů/extremistů /terroristů :)
ne (2x)	Neznám žádný	Obávám se, že neznám žádný konkrétní, ale existují různé soc. instituce, které pomáhají např. uprchlíkům k začleňování se do společnosti.	Kriket v DE, tenis
Bohužel ne. Ani jsem o něm neslyšela. Spíš se přizpůsobujeme přistěhovalcům než abychom je vykazali do zemi s podobnou mentalitou.	Nevěřím, že by EU byla schopna reálně bojovat s terorismem.	Otázka není povinná v případě, že žádný takový program neznáte tak neodpovídejte.	Momentálně si na žádný nevzpomenu.
Nevěřím y efektivitu programů EU. Věřím ve zdravý selský rozum, na který se v EU absolutně neklade důraz.	Neznám	Strategie EU pro boj proti terorismu	neznám (2x)
Krom Frontexu a par ziletkovych plotu v podstate zadny.	Angela Makrela	EU nemá žádný program, který by jakýmkoli způsobem zakládal jakékoliv možnosti boje proti terorizmu, radikalizmu i extremismu	Vše co jsem četl se mi jeví jako povrchní a nekonkrétní.
	Soft targets		
	Neznam		
	např. evropská rada vydala deklaraci o boji proti terorismu, expertní a finanční pomoc chudým zemím, prevence radikalizace a náboru členů radikálních skupin		